

A HADTÁPSZOLGÁLAT

É L J E N
SZTALIN
A BÉKETÁBOR
NAGY VEZÉRE

71

A HADTÁPSZOLGÁLAT

KATONAI FOLYÓIRAT

1950

II. ÉVFOLYAM

8-12. SZÁM

Szerkesztőbizottság:

Elnök:

JANZA KÁROLY
vezérőrnagy

Elnökhelyettes:

BERECZ BELA
ezredes

Tagok:

Dr. FELKAY DENES ezredes
NEMETH BELA ezredes

PINTER FERENC ezredes
F. SZABÓ ISTVÁN ezredes

SOMOGYI FERENC ezredes

Felelős szerkesztő:

GÖRGENYI GYÖRGY
alezredes

TARTALOM:

Janza Károly vezérőrnagy

Németh Béla ezredes
Szendrey Károly hadnagy
Varga István alezredes

Hodonsaky Kázmér alezredes
Belényi István őrnagy

Koltai László százados

Somkutas Lajos százados
Füzesséri György őrnagy

Kristóf Vincze őrnagy
Horváth Andor őrnagy
Magyari Géza ezredes

Szovjet irodalom nyomán

Magyari Géza ezredes

Suba Géza őrnagy
Zámbó József főhadnagy
Blascok Jenő főhadnagy

Dr. Rósa László őrnagy

Üdvözlét a mi drága Sztálin elvtársunk
71 éves születésnapjára.

Pénzügyi szolgálatunk korszerűsítése.

A hadtáp politikai tiszt feladatai.

Ellenőrzési tervek készítése,

ellenőrzések végrehajtása.

Hadbiztosi szolgálatunk döntő láncszeme.

Selejtezők végrehajtása

az alakulatoknál.

Milyen alapfeltételek mellett működhet

jól a csapathadtáp.

Hadtápképzés.

Ézred fizemanyag raktár telepítése és

berendezése.

A hadtáp álcázása.

Milyen idő lesz?

A szocialista élelmezés eredményei

Néphadseregünkben.

Vágatás és hústárolás tábori

viszonyok között.

Továbbképzési kérdések az élelmezési

szolgálatban.

Amit a börről tudni kell (folytatás).

Gépjármű karbantartó nap.

A vonatanyag szolgálatvezető és

a fogatolt szállítószakaszparancsnok

feladatai a csapatgyakorlatok után.

Csapategészségügyi szolgálat.

MEGJELENIK HAVONTA — 1950 AUGUSZTUS — DECEMBER

Rr. Rónai Tibor százados
Dr. Balázs Gyula őrnagy
Battha György őrnagy
Mihályi Gyula főhadnagy

„Foglalkozási betegségek” a csapat-
szolgálatban.
Lovak etetése — itatása.
Tapasztalatok loállományunk
kiképzéséről és ellátásáról.
Rationál szállítások, különös tekintettel
a vasúton történő szállításokra.

Felelős kiadó: A H. M. Hadtápszolgálat-őrnökség Kiképzési Osztálya,
Budapest, Moszkva-utca.

Vörös Csillag Nyomda, Budapest. Felelős: Bolgár Imre.

„A kiképzés eredményeképpen a Párt és a népi demokratikus kormány ügyéhez feltétlenül hű, edzett, fegyelmezett, határozott, bátor, öntevékeny katonát kell nevelni és kiképezni.”
(Farkas Mihály).

PÉNZÜGYI SZOLGÁLAT.

NÉMETH BÉLA ezredes

Pénzügyi szolgálatunk korszerűsítése

A Dicsőséges Vörös Hadsereg gazdag tapasztalatajn felépülő és szemünk láttára napról-napra erősödő Néphadseregünk fejlődése, — anyagi szolgálatunk mellett — a pénzügyi szolgálat korszerűsítését is megköveteli.

Ezen az úton az első lépéseket már megtettük. Ez év nyarán megtisztítottuk pénzügyi szolgálatunkat — első sorban a Pénzügyi Csoportfőnökséget azoktól a kártevő, haladást gátló elemektől, akik helyes irányú és elvárt mérvű fejlődésünket minden eszközzel igyekeztek megakadályozni.

Előnségeink eltávolítása után, most már tisztán látjuk az előttünk álló feladatokat, melyeket Néphadseregünk fejlődése és a Miniszter Bajtárs parancsa értelmében a pénzügyi szolgálat területén még ebben az évben meg kellett, illetve meg kell oldanunk.

1950. augusztus 1-ével a pénzügyi szolgálat — mint az anyagi szolgálat egyik főágazata — kivált a hadtápszolgálatból és mint önálló csoportfőnökség közvetlenül a Miniszter Bajtárs alárendeltségébe került. A pénzügyi szolgálat önállóítása azonban fokozottabban megköveteli a fegyvernemi, anyagi és pénzügyi szolgálat összeműködését. A pénzügyi szolgálatnak a hadtápszolgálatból való kiválása a végrehajtó szolgálatban is meg-

történt. Az alakulatok pénzügyi szervei kiváltak a hadtápszolgálatból és mindenütt *közvetlen* az alakulat parancsnokának alárendeltségébe kerültek.

A pénzügyi szolgálat önállóítása új feladatokat és több felelősséget jelent a pénzügyi szolgálatban működő személyek részére. A megváltozott, új feladatoknak megfelelően át kellett szervezni magát a Pénzügyi Csoportfőnökséget és ezzel egyidejűleg az összes pénzügyi irányító és végrehajtó szerveket is.

A pénzügyi szolgálat a Miniszter Bajtárs legfelsőbb irányítása mellett három területen folyik le:

1. A Pénzügyi Csoportfőnökségen mint *II. fokú pénzügyi hatóságnál*,

2. a fegyvernemi parancsnokságoknál, csoportfőnökségeknél, stb. és seregtestparancsnokságoknál mint *I. fokú pénzügyi hatóságoknál* és végül

3. a honvédség csapatainál, intézeteinél, stb., tehát *a végrehajtó szolgálatban*.

A pénzügyi szolgálat korszerűsítésének soron következő lépését jelentette a 7.900/Pü. Csf. 1. — 1950. számú Pénzügyi Szabályrendelet kiadása. Ez a szabályrendelet jelenti a kapitalista csökevényektől megtisztított, a szocialista tervgazdálkodásnak (pénzgazdálkodásnak) megfelelő, mindenki által könnyen megérthető, egyszerű és elveiben új pénzügyi szolgálat alapját.

A szocialista tervgazdálkodás és 5 éves tervünk sikeres befejezése honvédségünköt is fokozott takarékoságot és szigorú tervszerűséget követel.

A szocialista gazdaság minden szektorában — s így honvédségünkben is — fokozatosan át kell térni a természetbeni ellátásra. Mindaddig azonban, amíg ez nem lehetséges, meg kell tartanunk a pénzzel való ellátást, tehát a pénzgazdálkodást is. Éppen ezért, újrendszerű pénzügyi szolgálatunk megköveteli, hogy *a honvédség valamennyi anyaggal és pénzzel gazdálkodó szerve* — a csapatoktól a legfelsőbb parancsnokságokig egyformán — a valóságos szükségletüknek megfelelően *negyedévenként „Pénzügyi terv”-et* szerkesszen.

A pénzügyi terv az érdekelt alakulat személyi és dologi (anyagi) szükségleteit kell, hogy tartalmazza, a fegyvernemi és hadtáp szolgálatok ágazatainak megfelelő csoportosításában.

A pénzügyi tervekben, időrendi sorrendben (havonkénti részletezéssel) a csapat (egyreszintű szolgálatteljesztési ág vezetői) által *előre látható, konkrétan megjelölhető* szükségleteket kell felvenni. *Előre nem látott kiadásokra összegeket beállítani szigorúan tilos.*

Minden szolgálati ág vezető a saját szolgálatára vonatkozó pénzügyi tervét maga kell, hogy megszerkessze. A szolgálati ágak vezetői által megszerkesztett pénzügyi terveket pedig, — mint az alakulat pénzügyi tervét, — a pénzügyi szolgálat vezetője fogja egybe és terjeszti fel az alakulat parancsnokával való részletes felülvizsgálat után, illetékes I. fokú pénzügyi hatóságához.

A jövőben pénzigényléseket szerkeszteni nem kell. A pénzellátás alapjául 1950. november 1-től kezdődően az alakulatok által megszerkesztett, az illetékes I. fokú pénzügyi hatóságok által kiegészített és a Pénzügyi Csoportfőnök által jóváhagyott pénzügyi tervek szolgálnak.

Az alakulatok a jövőben tehát csak arra és olyan mérvben kapnak pénzt, amit a pénzügyi tervükbe beállítottak. Ezért szükséges, hogy az egyes fegyvernemi és hadtápszolgálatok ágazatvezetői a pénzügyi tervek megszerkesztésénél a legnagyobb körültekintéssel járjanak el. A pénzügyi tervek helytelen, felületes megszerkesztéséből eredő károkért az illető szolgálati ág vezetők, az alakulatok parancsnokaival egyetemlegesen, anyagiilag is felelősek.

1951. január 1-ével (kísérletképpen 1950. november 1-ével) felszámoljuk a hiteligazdálkodást és egyidejűleg a szocialista pénzgazdálkodásnak sokkal jobban megfelelő *normagazdálkodásra* térünk át.

A normagazdálkodás lényege, hogy a honvédségben előforduló mindennemű szükségletre — a szükséglet természetének megfelelően — anyagi és pénzügyi normákat állapítunk meg.

A normák kiszámításának alapja:

egy bizonyos egységnek, (személynek, fegyvernek, stb.);

egy meghatározott időre;

meghatározott feladat ellátásához (előállításához, karbantartásához, stb.) szükséges, — a gyakorlatban kialakult — anyaghiányad, illetve ennek megfelelő pénzmennyiség.

A fenti számítással megállapított, a napokban kiadásra kerülő *pénzügyi alapnormák* és az alakulatok mindenkör meglévő létszáma, illetve anyagkészlete alapján az egyes szolgálati ág vezetők, (anyaggal gazdálkodó osztályok) most már könnyű szerrel megállapíthatják szükségleteiket, illetve megszerkeszthetik pénzügyi terveiket.

Tudatában vagyunk annak, hogy a most megállapított pénzügyi alapnormák sok helyen még nem tökéletesek, alig hogy megközelítik a valóságot, de azt is tudjuk, hogy a normagazdálkodásra való áttérés felé ezzel is nagy lépést teszünk előre.

A pénzügyi alapszabályok helyes, a valóságos helyzetnek megfelelő megállapításához elsősorban a végrehajtó szolgálatban működő bajtársak segítségére számítnak. Minden bajtárs érezze át, hogy a dolgozó nép nehéz munkájával biztosított fillérekről van itt szó. Meg kell néznünk tehát, hogy minden fillért mire költünk. A kiadásra kerülő pénzügyi alapszabályok — általában — a felszámítás, illetve a felhasználás legfelsőbb határát (plafont) jelentik. A felhasználás mérvét semmi esetre sem a felszámítható norma kiszabata, hanem a mindenkori *szükséglet* szabja meg. A megállapított normát túllépni — bűnvádi és anyagi felelősségre vonás terhe mellett — szigorúan tilos.

A bajtársak szocialista hazaszeretetére és öntudatára számítva elvárjuk, hogy mindenki a maga munkaterületén kísérletet tegyen arra, hogy a megállapított pénzügyi alapszabályok, vagy kevés-e és az erre vonatkozó rendelkezésekben foglaltak szerint tegyen javaslatot az alapszabályok csökkentésére, vagy indokolt esetben annak felemelésére.

A korszerűsített pénzügyi szolgálatra való áttéréssel megváltozott pénzforgalmunk nyilvántartása (könyvelése) is.

A számadótevékenység a jövőben, a *negyedévenként* felterjesztett pénzügyi tervek alapján *havonta* rendelkezésre bocsátott pénzt, mint a számadótevékenység „pénzvagyont”, függetlenül attól hogy a pénzt készpénzben, vagy csekkszámán kezelik, összevontan „Pénzforgalmi napló”-ban tartják nyilván, illetve számolják el.

Az újrendszerű Pénzforgalmi napló vezetésének lényege, hogy minden kiadás — a kifizetés teljesítésével egyidejűleg — azon a címen (alrovaton) legyen elkönyveelve, amelyen címen a felhasznált összeg a költségvetésben biztosítva lett. Ez a könyvelési rendszer áttekinthetőbbé teszi a számadótevékenység pénzfelhasználását és megkönnyíti a költségvetés végrehajtásának ellenőrzését is.

Pénzügyi szolgálatunk korszerűsítését jelenti az elavult 1887. évi XXXV. tv-en alapuló káreljárás megszüntetése, illetve az új, szocialista gazdálkodásnak sokkal inkább megfelelő, a Néphadsereg érdekeit védő kártérítési eljárás megalkotása is.

Az új kártérítési eljárás hatálya — a régi rendszertől eltérően — a katonai személyeken kívül a honvédségnél alkalmazásban álló polgári munkavállalókra is kiterjed. A kártérítési eljárás lényege: a régi hosszadalmas, tekervényes eljárások nélkül, minél gyorsabban megtéríteni a honvédségnek okozott kárt. Eppen ezért a „Kártérítésben marasztaló határozat”-ot az alulírtaknál, tehát ott kell meghozni, ahol a kár keletkezett.

Az új eljárás szerint a „Kártérítésben marasztaló határo-

zat" elleni fellebbezési határidőt — az eljárás meggyorsítása érdekében — 30 napról 15 napra csökkentettük és megszüntettük a multból jólismert, a kapitalisták kapzsiságára jellemző 15 százalékos úgynevezett „kezelési költség”-et.

Az új eljárás egyharmadára csökkenti a kártérítési eljárással kapcsolatos adminisztrációt, s ezáltal lényegesen meggyorsítja a honvédségnek okozott károk megtérítését.

Az augusztus 1-én, 10.000/Pü. Csf. 1. — 1950. szám alatt kiadott új illetményrendelet honvédségünkön belül megszüntette azokat a tudatosan csinált ellentéteket és aránytalanságokat, melyek aláásták hadseregünk fegyelmét és sokszor hangulatkelésre is alkalmasak voltak.

Uj illetményrendeletünk szelleme biztosítja, hogy mindenki munkájának és vállalt felelősségének megfelelő díjazásban részesüljön. Az illetményrendezés valamennyiünk számára anyagi gondoktól mentes megélhetést biztosít.

A dolgozó nép filléreivel gazdálkodó, a nép érdekeit védő pénzügyi szolgálat fokozott felelősséget és becsületességet követel a pénzügyi szolgálat minden tisztjétől és tiszthelyettesétől. A pénzügyi szolgálatnak a hadtápszolgálatból való kiválása nem jelenti azt, hogy a pénzügyi szolgálat öncél. Sőt ellenkezőleg. Az új rendszerű pénzügyi szolgálatban fokozottabban együtt kell működnie a fegyvernemi és hadtápszolgálatnak a pénzügyi szolgálattal. Hogy ez mennyire így van, bizonyítják az elmúlt hetekben lezajlott gyakorlatok. Ahol nem volt meg a kellő összhang a fegyvernemi, az anyagi és pénzügyi szolgálat között, ott egymás után jelentkeztek a különböző nehézségek a szolgálat minden területén. Ennek az összhangnak a megteremtése, ápolása és a közös munka megszervezése, első sorban az alakulatok parancsnokainak, törzsparancsnokainak, hadtápparancsnokainak és pénzügyi szolgálat vezetőinek feladata. A pénzügyi szolgálat ma már — munkánk eredményeként — nem egy lenézett, hanem egy megbecsült szolgálati ág lett.

Megbecsülésünk alapja: politikai és szakmai tudásunk állandó fokozása és tökéletesítése. Ezért minden pénzügyi szolgálatban működő bajtársnak kötelessége a már megjelent és ezután megjelenő pénzügyi szabályrendeletek és szabályzatok gondos és alapos áttanulmányozása és elsajátítása.

Tudjuk, hogy szolgálatunk ellátásában lesznek kisebb nagyobb hibák, felmerülhetnek olyan kérdések, melyeket pillanatnyilag nem tudunk helyesen megoldani, de ezek a nehézségek fejlődésünk nehézségei lesznek csak, melyeken segíteni tudunk.

Ezért jó, ha minden pénzügyi szolgálatban működő bajtárs — de a fegyvernemi és az anyagi szolgálat többi ágazataiban működő bajtársak is — időrendi sorrendben feljegyzik a szolgálatuk ellátásával kapcsolatban felmerülő, pénzügyi vonatkozású problémákat, hogy azokat vagy oktató szemlére a helyszínre kiszálló instruktorokkal, vagy az időnként megtartandó kiképzéseken megvitathassák és megoldják.

Szolgálatunk ellátásában döntő fontosságú, hogy a kiadott rendeletekben és szabályzatokban elrendeltek a legmesszebbmenően betartsuk és másokkal is betartassuk.

Tűrhetetlen állapot az, hogy annak ellenére, hogy tudjuk, hogy kinek mit és hogyan kellene megcsinálni, szolgálatunkat lényegtelen mellékkörülményekre, stb.-re való hivatkozással mégis sokan szabálytalanul, a rendeletek szellemétől eltérően látják el.

Néphadseregünk — s így a pénzügyi szolgálat is — öntudatos, szocialista hazaszeretettel átítatott, vasfegyelemmel rendelkező személyekre épül fel, akik számára a szabályzatokban és rendeletekben elrendeltek áthághatatlan törvényt kell, hogy jelentenek.

Pénzügyi szolgálatunk területén a romokat eltakarítottuk, leraktuk fejlődésünk alapjait, a fontosabb elvi jelentőségű kérdéseket sorrendben már megoldottuk. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy nincsenek újabb és újabb feladataink.

Még ebben az évben, gyakorlatilag is ki kell próbálni újrendszerű pénzügyi szolgálatunk működését, hogy ennek alapján megszerkeszthessünk egy felépítésében és tartalmában teljesen új, a pénzügyi szolgálat minden ágazatát felölelő pénzügyi szabályzatot.

A most megállapított pénzügyi alapnormák és a gyakorlatban szerzett tapasztalatok alapján meg kell állapítanunk a honvédség összes pénzügyi normáit, fel kell bontanunk és el kell osztanunk az 1951. évi költségvetést, hogy 1951. január 1-ével zökkenőmentesen rátérhessünk a normagazdálkodásra.

Soronként feladataink elvégzéséhez szilárd akaratra, lelkesedésre, továbbá politikai és szakmai fejlődésre van szükségünk.

Feladataink megoldásában döntően ki kell vegyék részüket a pénzügyi szolgálat tengelyét képező I. fokú pénzügyi hatóságok.

A folyamatos és rendszeres ellenőrzésekkel a pénzügyi szolgálatot végérvényesen meg kell tisztítanunk ellenségeinktől, a korrupt, zavarosban halászó elemektől.

Bajtársak! Minden erőnket összpontosítva kövessünk el mindent vázolt feladataink sikeres végrehajtása érdekében, hogy az év végén — ígéretünkhöz híven — jelenthessük a Miniszter Bajtársnak, hogy: a parancsot végrehajtottuk.

„Nálunk nem elég, ha a tisztikar érti a dolgát, érti a mesterségét és elsajátítja a szovjet katonai vezetést. A mi tisztikarunknak értenie kell a szocializmust is.”

(Rákosi Mátyás)

SZENDREI KÁROLY hadnagy

A hadtáp politikai tiszt feladatai

Több mint egy éve annak, hogy a Politikai Főcsoportfőnökség a fegyvernemi iskolákon rendszeresítette a htp. pol. ti. beosztást.

A pol. ti-eknek htp. vonalra való beosztása különösen jelentős lépés volt. Jelentős volt azért, mert erre az időszakra esett a volt agi. — GH. — szolgálatról való áttérés a hadtápszolgálatra

Meg kell állapítanunk, hogy a htp. pol. tiszték az elmúlt egy év alatt komoly, eredményes munkát végeztek. Azt is leszögezhetjük, hogy az eredményeket elérni nem volt könnyű.

Szívós harcot kellett folytatni a szakmai beburkolódzás, a politikai passzivitás, a régi reakciós és bürokratikus szabályzat „imádás” és nem utolsósorban a Horthy-rendszerből származó fegyvernemi sovinizmus ellen.

Az elmúlt év gyakorlati munkája igen sok értékes tapasztalatot adott számunkra, olyan tapasztalatokat, amelyeket ebben a kiképzési évben hasznosítanunk kell.

A tapasztalatokat lényegileg két csoportra oszthatjuk: a) politikai és b) szakmai. Egy év tapasztalata alapján tisztázhatjuk azt az alapvető kérdést, hogy valójában mi is a htp. pol. ti. feladata?

Szükség van erre azért, hogy egyrészt megjavítsuk a htp. pol. ti-ek munkáját, másrészt elejét vegyük azoknak a néha gyerekes, néha az ellenség által fújt nótáknak, hogy „Szegény htp. pol. ti.! Mit is csinál unalmában?!”

A hadtáp politikai tiszt feladatait két csoportra oszthatjuk, politikai és szakmai feladatokra.

Mi a htp. pol. ti. politikai feladata?

A htp. pol. ti. politikai feladatát alapvetően határozza meg Népköztársaságunk Alkotmányának 59. §-a:

„A Magyar Népköztársaság polgárainak alapvető kötelessége: *a nép vagyonának megvédése*, a társadalmi tulajdon megszilárdítása, a Magyar Népköztársaság gazdasági erejének fokozása, a dolgozók életszínvonalának emelése, műveltségük gyarapítása és a népi demokrácia rendjének megerősítése.”

Ebből az alapvető feladatból következik a többi lényeges feladat is.

Ezek:

1. A htp. szolgálathoz beosztottak politikai öntudatának növelése.

2. Gondoskodás — *bajtárs* és nem bürokrata módján — az alakulat *minden* beosztottjáról.

3. *Megszilárdítani és élővé tenni az anyagi vasfegyelmet!*

4. Biztosítani az alakulat teljes harcértékét, anyagi szempontból!

5. Irányítani a htp. szolgálaton belül dolgozó kommunis-tákat. Ha külön alapszervezet van, a pol. ti. kötelessége: vezetni az alapszervezet munkáját, a legmesszebbmenőkig támaszkodni a pártszervezetre és azt mozgósítani a feladatok megoldására.

6. A pártszervezeten keresztül irányítani a tömegszervezet — szakszervezet — munkáját és azt *élővé tenni!*

7. Átámsztani a szakmai kiképzést!

8. Irányítani és ellenőrizni a nem htp. alárendeltségbe tartozó, de lényegében agi. munkát végző szervek — fegyvernemi anyag, pénzügypolitikai és bizonyos fokig a szakmai ténykedését is!

Ezek azok a döntő feladatok — véleményem szerint — melyeknek állandó és egyre jobb megoldása, biztosítja az elérendő célt.

A feladatok megoldásánál a pol. ti.-nek feltétlenül támaszkodnia kell a Pártszervezet és a Szakszervezet munkájára és tömegmozgósító erejére. Ahhoz viszont, hogy ez megoldható legyen, meg kell javítani a pártszervezet és a szakszervezet munkáját.

Igen fontos az, hogy a politikai tiszt felismerje a htp. munkában az *újat*, a kezdeményezést és azt teljes erejével, a Párt és tömegszervezetekkel együtt *támo g a s s a!*

Állandóan kísérje figyelemmel gazdasági életünk minden megnyilvánulását — versenykihívások, tervteljesítések, munkamódszer átadás, szovjet tapasztalatok átvétele — és ezeket a

párt és a tömegszervezetek segítségével a zonnal valósítsa meg saját munkaterületén!

Ismernie kell — részletekbe menően — a munkaverseny és a Sztahánov mozgalom problémáit, lényegét és fejlődését. Legyen tisztában a versenyek szervezésének módjával, vezetésével, kiértékelésével, stb. Állandóan tanulmányoznia kell Lenin, Sztálin, Rákosi elvtársaknak idevonatkozó műveit, s ezeknek a műveknek gazdag iránymutatása alapján kell, hogy megszervezze a munkát.

A politikai tiszt — amellett, hogy támaszkodik a párt és a tömegszervezetekre — minden egyes feladat megoldásánál vegye figyelembe az egyszerű dolgozók, katonák javaslatait, tapasztalatait, és nem utolsósorban a bírálatukat is!

Utolsónak veszem, de jelentőségét tekintve az első: a pol. ti. állandó és rendszeres politikai tanulása, fejlődése. A továbbképzés minden pol. ti.-nek alapvető, párt és nép iránti kötelessége!

Mi a htp. pol. ti. szakmai feladata?

A szakmai feladatok megoldása, illetve a megoldásba való *aktív* bekapcsolódás, igen sok htp. ti.-nél „megvalósíthatatlan” feladat. Megvalósíthatatlan azért, mert a pol. ti. nem ért hozzá! Lehet, hogy ez egy kissé erős megállapítás, de ha a pol. ti. becsületes önkritikával vizsgálat alá veszi szakmai tudását, rá kell döbbenjen arra, hogy szakmailag még nem képzett annyira, hogy „társ pk.-hoz” illően be tudna folyni a feladatok megoldásába.

Ebből a felismerésből adódik a pol. ti. feladata is!

Ezek:

1. *Napról-napra, állandóan és rendszeresen tanulmányozza a szabályzatokat!*

2. A lehető legjobban sajátítsa el a htp. harcászatot és pedig úgy, hogy azt a gyakorlatban is tudja alkalmazni!

(Meg kell tanulni ezenkívül azokat a lényegbevágó és nélkülözhetetlen tudnivalókat — általános harcászati — ezen belül a saját fegyvernem harcászatiát súllyal — terep, lő- és fegyverismeretet, valamint szervezési kérdéseket, továbbiakban igen helyes, ha ismeri az *ellenség* harcmódját, ellátási rendszerét, anyagainak, amelyek ismerete nélkül nem tud jó munkát végezni.)

3. A hadtápharcászattal egyidejűleg el kell sajátítania azokat a politikai feladatokat is, melyek a harc folyamán adódnak és ezeknek a megoldását is.

4. Valósítsa meg a tervszerű munkát! Ehhez elengedhetle-

nül szükséges a havi munkaterv és a végrehajtás ellenőrzésére az ellenőrzési terv. (Rováncsolások.)

5. Részletekbe menően ismernie kell az anyagnyilvántartási rendszert, a különböző anyagokat! Ennek ismerete, valamint ezeknek kezelése, karbantartása, raktározása, stb. nélkül, a pol. ti. alakulatának anyagi vasfegyelme felújít frázis és nem valóság!

6. Igen nagy gondot kell fordítson a pénzgazdálkodás ellenőrzésére! Ellenőriznie kell a hiteligényléseket, felhasználási terveket és hitelkeret nyilvántartásokat!

7. Különösen jól kell ismernie — ezzel van rendszerint a legtöbb „baj” — az alakulat élelmezési problémáit, illetve szolgálatát! Ismernie kell — minél részletesebben — az alárendeltségébe tartozó összes *szolgálati ágak* feladatát, működését, és a szolgálatának ellátására vonatkozó utasításokat és rendelkezéseket!

8. Biztosítani kell a pk-kal együtt, a beosztottak szakmai, politikai kiképzési nívójának állandó emelését! El kell érni, hogy foglalkozásokat pontosan, rendszeresen, jól felkészült előadók-kal tartsák meg. Ellenőriznie kell az egyes bajtársak szakmai és politikai fejlődését, gondoskodnia kell a polg. alkalmazottak továbbképzéséről is!

9. A htp. pol. ti-nek *minden beosztottját jól kell ismernie!*

Utóljára emlitem meg, de véleményem szerint az eredményes munka alapvető követelménye: *a bajtársi jó viszony a pk-kal!* Kihangsúlyozom: bajtársi vagy elvtársi viszonyulásról van szó és nem „bratyizásról!” Olyan viszonyt kell kiépítsen a pol. ti., amely nem zárja ki a becsületes, őszinte kritikát és önkritikát, olyan viszonyt, amely biztosítja a szolgálat zavartalan és egyre jobb ellátását!

Ezek azok a lényegesebb szakmai feladatok, melyeknek végrehajtása azt eredményezi, hogy a pol. ti-nek világos képe lesz szolgálatáról, aktívan, nemcsak általánosságban, hanem részletekben is tudja a pk-ot segíteni, a htp. munkáját, pontossá, gyorsá, eredményessé tenni.

A htp. pol. ti. munkáját igyekeztem összefoglalni — e rövid cikk keretében. Céлом az volt — mint ahogy azt a cikk bevezető soraiban megírtam, hogy egyrészt jobbá tegyük munkánkat, másrészt leszerejljük és visszaverjük az ellenség sovíniszta uszítását. Biztos vagyok abban, hogy igen sok htp. pol. ti. bajtárs fog hozzászólni ehhez a cikkhez és fogja kibővíteni a maga tapasztalatával. A tapasztalatok átadásával megjavítjuk bajtársaink munkáját, hadrafoghatóvá tesszük népünk békéjének védelmezőjét, néphadseregünket.

SZEMLÉK ÉS ELLENŐRZÉSEK.

VARGA ISTVÁN alezredez

Ellenőrzési tervek elkészítése, ellenőrzések végrehajtása

A Szolgálati Szabályzat III. Rész 83. §-a szerint: „Azt a katonát, akit alárendeltjét szolgálatai kötelességének teljesítésében kelően nem ellenőrzi, vagy alárendeltjének kötelességzegésével szemben nem teszi meg azt az intézkedést, amelynek megtétele kötelessége, előljárói mulasztás miatt egy évig terjedhető fogházza, súlyos esetben öt évig terjedhető fogházzal kell büntetni.”

Mi az ellenőrzés célja:

- a) A csapatgazdálkodás menetéről, a csapat anyagi helyzetéről közvetlen megtekintés útján meggyőződést szerezni.
- b) A kiadott szabályzatok, rendeletek mikénti felfogását, egyöntetű alkalmazását, azok végrehajtását ellenőrizni.
- c) Téves felfogásokat, önkényesen bevett szokásokat meg kell szüntetni.
- d) A szabályzatoktól való minden olyan eltérést, amely a honvédség érdekeit károsítja, idejekorán meg kell akadályozni.

Az ellenőrzés nemei: általános ellenőrzés, részletes anyagi vizsgálat és kontroll.

Általános ellenőrzésről beszélünk akkor, ha egy gazdálkodási egység (ezred, ö. zlj., oszt.) helyzetéről általános megtekintés, illetve kémpróbaszerű rovancsolások útján győződünk meg.

Részletes anyagi vizsgálat esetén az egység összes hadtápanyagát cikkenként (darabonként, stb.) megszámozzuk, a nyitvántartások okmányait pedig legalább fé.évre visszamenőleg tétel-

ről-tételre átvizsgáljuk. Ez a legalaposabb és legeredményesebb ellenőrzés.

Kontrollnak nevezzük az ellenőrzés olyan formáját, amikor a felsorolt két ellenőrzés kapcsán kiadott parancsnak, rendelkez végrehajtásáról akarunk meggyőződni.

Az ellenőrzések elvileg váratlanok legyenek. Az ellenőrzés során észlelt olyan hiányosságokat, amelyeket a csapat saját hatáskörben ki tud javítani, jegyzőkönyvbé foglaljuk. A jegyzőkönyvben foglaltak tudomásulvételét a pk., pol. ti. és htp. pk. a jegyzőkönyvön aláírásával elismeri. A jegyzőkönyv egyik példánya az alakulatnál marad, a másik példányát a szemléző magával viszi.

Az olyan hiányosságokat, amelyeket a csapat nem tud elintézni, felsőbb hatósági intézkedést igényelnek, a szemléző összeírja és jelentését illetékes helyre — javaslataival együtt — felterjeszti.

Belső ellenőrzésről beszélünk akkor, ha a felsorolt ellenőrzési módok közül bármelyiket hajtják végre:

- a.) A csapatok parancsnokai (ezred, zászlóalj, szd. stb p-ok) az összes anyagokra kiterjedően.
- b.) A hadtápparancsnokok: hadtápanyagokra kiterjedően.
- c.) Szolgálati ág vezetők: szakanyagokra kiterjedően.
- d.) Alosztály szolgálat vezetők: az alosztály összes anyagára kiterjedően.

Külső ellenőrzésről beszélünk akkor, ha az ismertetett ellenőrzés közül bármelyiket a Miniszter Bajtárs, Hadtápszolgálat Főnöke Bajtárs személyesen, vagy az ellenőrző osztály útján, továbbá a H. M. szakosztályai, előljáró magasabb pk-ok, hadtáp pk-ok, illetve szolgálati ág vezetők hajtják végre.

Ellenőrzésre való útbaindulás előtt tudni kell:

1. Milyen ellenőrzést akarok végrehajtani (általános anyagi szemlést, részletes anyagi vizsgálatot, vagy kontrollt).

2. Mennyi idő áll rendelkezésre.

3. Nem részletes anyagi vizsgálat esetén konkrétan mit akarok ellenőrizni.

4. Súlyt kell képezni és alaposan fel kell készülni.

5. A vonatkozó szabályzatokat át kell tanulmányozni.

6. A legutóbbi szemle óta kiutalt anyagmennyiséget ki kell írni (kint ellenőrizni).

7. Részletes szemletervet kell készíteni.

Szemleterv kétféle van:

a) Általános ellenőrzési (szemle) terv.

b) Részletes ellenőrzési (szemle) terv.

Az általános ellenőrzési tervben például a hadosztály hadtápparancsnoknak fel kell tüntetni, hogy melyik ezrednél ki, mikor, milyen ellenőrzést fog végrehajtani. Ha kimutatás-szerűen készíti el, tartalmaznia kell: az alakulat megnevezése, az ellenőrzést végrehajtó személy neve, szolgálati állása, az ellenőrzés időpontja, milyen ellenőrzést hajt végre (általános, részletes), illetve mit fog ellenőrizni, megjegyzés.

A részletes ellenőrzési terv nem más, mint az ellenőrzés lefolytatásának pontosan kidolgozott terve. Például:

Konyha (értelemszerűen kantine, honvéd étkezde) ellenőrzési terve:

Általános tisztaság: szakácsok, konyha, kézraktár, konyhaszerek tisztasága, rozsdá, por, zsír.

Szakácsok helyzete: köteleiket ismerik-e, orvosi — bacillusgazda vizsgálaton voltak-e, előírt időközönként fürödnek-e?

Heti étlap összeállításának ellenőrzése: kik állítják össze, betartják-e, kalóriamennyiség, pénzérték, változatosság, aláírások megvannak-e?

Élelmickek felvételezésének rendje: naponta háromszor történik-e, a főszakács megkapja-e az előírt (kiírt) mennyiséget, a fel nem használt élelmickeket visszaadják-e a raktárba, vagy a konyhán gyűjtik.

Honnan vásárolnak élelmickeket, azokat ki vizsgálja meg, ki veszi át súly, minőség szerint.

Étkezés elkészítése: ízletesség, mennyiség, nincs-e túlfűszerezve.

Étkezés kiosztása (kenyér, hús), adagolása előírt módon és megfelelő súlyban történik-e, az étkezést hol fogyasztja el a legénység.

A mosogatás rendje, minősége, van-e meleg víz-biztosítva mosogatás céljára.

Konyhahulladék (moslék, csont) gyűjtése hogyan történik, miképpen értékesítik azokat. Hulladékgyűjtők környékének tisztasága, le vannak-e fedve, stb. Nem túl sok-e a hulladék.

„*Előjegyzés az élm. orvosi (laboratóriumi) ellenőrzésről*“, továbbá az „*Étkezés ellenőrző könyv*“ fel van-e fektetve, azokat vezetik-e.

Az ételmintaszekrényt ki kezeli. (Orvosnak kell kezelni.)

Könyvberendezési tárgyokról nyilvántartást vezetnek-e, azok mennyisége elegendő-e. Nem túl sok-e a tényértörés (pohántörés), a kártérítési eljárásra intézkednek-e.

Raktárak ellenőrzési terve:

A raktárban tárolt anyagról nyilvántartás van-e, annak milyen az állapota, ki vezeti (a raktárkezelőnek kell vezetnie), hogyan vezeti. Naponta átvezeti-e a kiadási-bevételi tételeket. Az utalványokat összesítővel adja-e vissza a szolgálati ág vezetőnek. Javítások, vakarások nincsenek-e a nyilvántartási könyvben. Az okmánynaplóba minden utalványt (okmányt) külön tételszám alatt kell bevezetnie, az anyagnyilvántartási könyvből azonban összesítővel is kiadásba helyezheti az anyagokat.

Tároló helyiség: ürtartalom, berendezés (állványok, ászokfák) megvannak-e, falak nem nedvesek-e, tűzbiztonság megfelelő-e (legalább homok, víz legyen a raktárban). Rend, tisztaság van-e a raktárban. Nincsenek-e egerek, férgek, ha vannak, azok kiirtására intézkedtek-e.

Anyag tárolása: észszerűen történik-e, érték szerint van-e csoportosítva, élelmicikkeknel a „T” készlet a fogyókészlettel nincs-e összekeverve, ruháznál sapkák, kisebb felszerelési cikkek 10-es, 25-ös kötegenként vannak-e tárolva. A falak mellett, állványok között átjárók vannak-e. A tárolt cikkek ki vannak-e javítva és hogyan vannak konzerválva. Moly és egyéb kártevők ellen miként vannak biztosítva. Állványeimké megvannak-e.

Ömlesztett anyagok (zab, tengeri, szén) tárolásánál a rakások magassága nem haladja-e túl a megengedett mértéket. (Be-fülés, öngyulladás következhet be.) A készleteknél az átrakás, forgatás megtörténte, időpontja fel van-e jegyezve.

Van-e a raktárhelyiség előtt kiadóhelyiség (előtér), hogy a vételezőknek ne kelljen a raktárhelyiségbe belépniök.

Raktárműveleti naplót vezetnek-e, mikor voltak utoljára raktári munkálatok.

Csomagolóeszközök (ládák, zsákok, dobozok, stb.) nyilvántartása, azok hol tárolnak.

A raktárkezelő (raktár pk.) kötetleit, a G—55. Utasítást, egyéb rendelkezéseket (anyag karbantartási utasításokat) ismeri-e, szakmai és politikai kiképzésen rendszeresen részt vesz-e.

Az anyagkiadás és vételezés rendje miként van szabályozva.

Anyagok kémpróbaszerű ellenőrzése: 2—3 cikket megmérünk (leszámolunk) és az anyagnyilvántartási könyv maradvány rovatával összehasonlítunk. Ha hiány, vagy felesleg mutatkozik, cél-

szerű részletes rovincsolást eszközölni. Minden esetben ellenőrizzük a mérlegeket: hogyan vannak beállítva, hitelesítve vannak-e, nem rozsdásak-e. Sárkokban, állványok alatt nincsenek-e eldugott, vagy saját holmik

Műhelyek ellenőrzése:

Általános tisztaság és rend milyen. Munkaterv alapján dolgoznak-e (ezt az érintett szolgálati ág vezetőjének kell jóváhagynia), munkarend ki van-e függesztve, norma megvan-e állapítva (egész műhely és egyes ember részére), azokat betartják-e, munkaversenyek meg vannak-e szervezve. Milyen a végzett javítások minősége. Van-e javító és fogyó anyagok nyilvántartása. Javító anyagok vételezése, felhasználása hogyan történik. Az anyagjavítások könyvét össze kell hasonlítani az alsztályok, illetve az ezredraktár anyagjavítási könyvével. Tiszteknek, tiszthelyetteseknek nem javítanak-e (vasalnak) jogtalanul.

Milyen a mesteremberek fellépése, fegyelme, elhelyezési körlete, politikai kiképzésben részesülnek-e, szakmai továbbképzésen részt vesznek-e.

Szállító század (szakasz) ellenőrzési terve:

A beosztottak elhelyezési körlete milyen (szobarend). Szállítóeszközök állapota: tisztaság, zsírozás, kenés, tárolás, rendeltetészerű használat. Nincsenek-e lötyögő, kikopott tengelyű kerekek, rozsdás zablák, kengyelvasak, összedrótozott, ápolatlan, kikszaradt szerszámzat. Milyen az istálló kötőlécek állapota. A használaton kívül álló bőr-, vas- és faanyagok tárolási módja megfelelő-e. Mozgókonyhák, járművek, taligák szabályszerűen vannak-e tárolva. Rudak kivéve, kerekek felbakolva, időnként 90°-ban elfordítva. Készít-e a szállító századparancsnok tervet a szállítóeszközök felhasználására és azt betartja-e. Van-e nyilvántartás a lovokról és szállítóeszközökről és a Szolgálati Szabályzatban előírt létszámkimutatást naponta vezetik-e. Ismeri-e a szállító század parancsnoka emberéit és lovait, azok jó és rossz tulajdonságait.

A beosztottak kötelmeikkel tisztába vannak-e. A szakkiképzés és harckiképzés megvan-e szervezve, azok lefolytatása biztosítva van-e. (Foglalkozási tervek, kiképzési okmányok megvannak-e.)

Lovak erőállapota, patkolása, etetés-itatása hogyan történik. Lópihenőnapokat megtartják-e. Lóápolás hosszú szőrök,

paták ápolása szakszerű-e, loápolók kiválasztása helyesen történt-e. Loápolóeszközök megvannak-e. A magvas és szálas takarmányt mennyi időre vételezik, hol tárolják, ki vizsgálja meg minőség és mennyiség szempontjából. A takarmányt (magvasat) csészéből, vagy földről etetik-e, hogyan adagolják. Loápolók ismerik-e és betartják-e a loápolás, az etetés-itatás szabályait. Beteg ló van-e, időben részesül-e állatorvosi kezelésben. Istállórend megvan-e, a Szolgálati Szabályzatban előírt előjegyzések ki vannak-e függesztve. Loápolók hol vannak elhelyezve, hol étkeznek, politikai és szakmai továbbképzésük hogyan történik, általában az ellenőrzés miként van megszervezve.

Gépjármű szolgálat:

A gépjárművek megvannak-e, azok hol tárolnak. A gépjárműszin belrendje, tűzbiztonsága, tisztasága és belszolgálati megfelelő-e. Gépjárművek okmányai megvannak-e és előírás szerint vezetik-e azokat. Utikönyvekből, az esetleges kilométer kiszabot túllépéseket meg kell állapítani. Vezetnek-e menetlevél előjegyzést és gjművek forgalmi naplóját. A gépjárműveket rendeltetészerűen használják-e. Karbantartási hitelből beszerzett cikkeket ellenőrizni. Nem vásárolnak-e magánszektorból. Záróit gépkocsik hogyan vannak tárolva, felbakoíva, a negyedévi karbantartást hogyan végzik. Meg kell nézni az olajozást, a zsírozást, az alváz rozsdamentesítését, forgalombiztonsági berendezések állapotát és az elektromos berendezés működőképességét. A felszerelési és pótfelszerelési jegyzék alapján ellenőrizzük a gépjárművek tartozékait, illetve szerszámzatát. Gépkocsi csapatjavító műhely munkáját és munkanaplót.

Üzemanyag és üzemanyagtedényzet nyilvántartását, állapotát, a menetlevelek alapján az üzemanyag fogyasztást ellenőrizzük. Milyen az üzemanyagraktár rendje, tűzbiztonsága, megvan-e a kh. készlet.

Gépjárművezetők elhelyezési körlete, szolgálata, szakmai és politikai továbbképzése.

Laktanya területe, épk. és elhelyezési szolgálat ellenőrzési terve:

Általános tisztaság, eü. követelmények megfelelők-e. Az elhelyezési körletek nem túlszűfoltak-e, a vízellátás, a világítás megfelel-e a követelményeknek. Helyiségek rendeltetészerű használata, kihasználása. Laktanyában lakók lakbér- és villanyáramterítése miként történik. A laktanya tűzbiztonsága, tűzoltóosztag kiképzése, tűzoltóberendezések meglétének ellenőrzése. A

tüzelőanyagot hol tárolják, a tüzelőanyagraktárak zárhatók-e, tüzelőanyagot ki, mikor, hogyan adja ki. Szemét, csatorna, kémény és emésztőgödör tisztítás idejében megtörtént-e. Ablakok üvegezése, bútorok nyilvántartása, használata hogyan történik. Az egyes helyiségekben megvan-e az előírt kimutatás a berendezési tárgyokról. A laktanya parancsnok hogyan és mennyiben támogatja az épületkezelőt szolgálatának ellátásában.

Egészségügyi szolgálat ellenőrzési terve:

Általános tisztaság és higiéné az alakulatnál. Eü. helyzet ismerete, járványok, ivóvíz, tájbetegségek. Egészségügyi kiképzés folyik-e, eü. járőrök vannak-e beállítva. Betegségmegelőző munka folyik-e: szűrővizsgálatok, időszakos orvosi vizsgálatok, védőoltások. Szakácsok, borbélyok, kantinek ellenőrzése. A legénység ismeri az elsősegélynyújtást, a nemibetegségek elleni védekezést, sebkezelő csomag használatát. Milyen vizsgálatokat végeznek a gyengélkedő szobán. Gyengélkedők, kórházbautáltak száma, eü. szabadságok kérdése. A legénység általános erőbeni állapota, testsúlya, fertőző betegség: tbc., nemibetegségek, gyomorbetegségek, menetbetegségek, reumás és idegbetegségek milyen gyakran fordulnak elő.

Egészségügyi anyagi helyzet: eü. anyaggal való ellátottság, az anyag nyilvántartása, tárolása, felhasználása miként történik. Elkülönítő szoba, a gyengélkedőhöz tartozó fürdő nagysága, eü. személyzet létszáma, helyzete, képzettsége. Együttműködés a parancsnokkal, tett-e az orvos javaslatokat és hogyan fogadta a pk. azokat.

Szolgálati ág vezetők nyilvántartásainak ellenőrzése:

a) A kiírt utalványok ellenőrzése (ki írja alá, nem radirozható ceruzával töltötték-e ki, javítások, vakarások nincsenek-e az utalványon, ki, hol és hogyan őrzi az utalványokat).

b) Összes bevételi és kiadási okmányok egyenként vannak-e bevezetve az okmánynaplóba. Összesítő használata tilos.

c) A nyilvántartási könyv leegyeztetése a raktár és az alosztályok nyilvántartási könyveivel.

d) A kiutalt anyagmennyiségek számszerűleg helyesen jelentkeznek-e a szolgálati ág vezetők nyilvántartási könyveiben.

e) A kiállított utalványokon szereplő élelmiszer mennyiség leegyeztetése a napi létszámkimutatásokkal és a csapat tényleges állományának létszámával. (Legalább 10 napon.)

f) Elelmezési szolgálat vezetőnél a létszámváltozási napló vezetése, a parancsnok által jóváhagyott étlap megléte, utalványok kiállításának helyessége (létszám és norma a apján).

g) Hitelkeretek nyilvántartása, esetleges túllépése, anyagbevételezések, számlák kifizetésének rendje.

h) Számadási helyzet (számadások helyes megszerkesztése).

i) Ruházati- és vonatanyag szolgálati ág vezetőnél: havi javítási terv megléte, fürdetés, mosatás megszervezése. (Melyik alosztály, mikor, hol, stb.)

j) A szolgálati ágak vezetőinek írnokai kötelmeiket ismerik-e.

k) A szolgálati ág vezetők ismerik-e anyagi helyzetüket, hogyan ellenőrzik saját szolgálati águkat, milyen feladatokat tűztek ki maguk és beosztottaik elé.

Kiképzés ellenőrzésének terve:

a) Ismeri-e a hadtáp személyi állomány a kiképzési intézkedéseket, kiképzési terveket (mikor, hol, milyen tárgyból, hány órással összehasonlít tartanak), tudják-e, hogy mi számukra aznap a legfontosabb kérdés.

b) Megvan-e a kiképzési terv (melyik hónapban, mit, milyen sorrendben fognak leadni).

c) Van-e havi foglalkozási terv (órabetűzés). Konkrétan feltüntetve a kiképzési kérdéseket.

d) Segédlettel, szabályzatokkal való ellátottság.

e) Kiképzési okmányok vezetése (mindent vezetnek-e pontosan, stb.).

f) Kinek, milyen házi feladatot adtak önképzésre, azt hogyan ellenőrzik.

g) Tiszti személyi lapok megléte, foglalkozást vezetőik felkészülése, van-e óravázlat, ki ellenőrzi azokat.

h) A hadtápparancsnok tart-e eligazítást a foglalkozást vezetőknél, mikor.

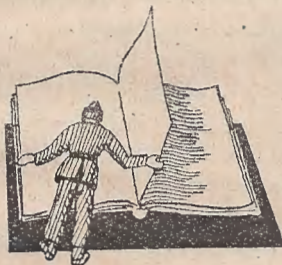
i) A leadott kiképzési anyag elsajátításának ellenőrzése.

Alosztály anyagának és nyilvántartásának ellenőrzése:

a) Felszerelési lapok vezetése: a szolgálati ág vezető által legyen aláírva és lepecsételve, ne a jobbsarokban, hanem középen számozva. A számokat alosztályonként a szolgálati ág vezető határozza meg. Az üres rovatokat egy vízszintes rovattal kell áthúzni, nem összefirkálni. A felszerelési lapokat kémpróba-

szerűen kell egyeztetni az embernél lévő anyaggal. Megvan-e az anyagnyilvántartási könyv az alosztálynál. Nem eszközöl-e beírásokat abba az alosztály szolgálatvezető. Van-e anyagjavítások könyve. Milyen az alosztálynál lévő anyag tárolási, karbantartási helyzete. Időben adják-e javításba, a reggeli rajszemléket megtartják-e, a kisjavításokat (féslés, gömbvarrás) az egyes emberek elvégzik-e. Hány rend ruha, fehérnemű van a honvédnél használatban. Nincs-e cserekészleten felüli anyag az alosztályraktárban. Naponta a bevonulások után van-e ruha-karbantartás és ki ellenőrzi azt.

Ha az ismertetett módon hajtjuk végre ellenőrzéseinket, ellenőrzés közben oktatjuk, neveljük bajtársainkat, a hibákat minimálisra csökkenthetjük.

„A hadtápszolgálat valamennyi tisztje és tiszthelyettese kiválóan sajátítsa el a hadtáp megszervezésének szakkérdéseit úgy a béke idejére, mint a háború esetére. Ismerje az anyagnyilvántartás segédleteit és utasításait, valamint az ellátás normáit. Kiválóan ismerniök kell a hadianyag felhasználásának és tárolásának szabályait!”

(Farkas Mihály)

HODONSZKY KÁZMÉR alezredes

Hadbiztosi szolgálatunk döntő láncszeme

A központi ellenőrzések azt tárták fel, hogy a honvédség hadbiztosi anyagi vonalon (élelmezés, ruházat és vonatanyag) még nem érte el azt a példás rendet és fegyelmet, amelyet dolgozó népünk néphadseregétől méltán elvárhat.

A honvédségnél még ma is vannak olyan alosztály és csapattest raktárak, amelyeknek ruházati és általános személyi felszerelési, valamint vonatanyag állandéka ismeretlen még a raktárkezelő előtt is.

Ugyanez vonatkozik a csapattest élelmiszerraktárakra is.

Az alosztályok hadbiztosi anyagáról sok alosztályparancsnok és szolgálatvezető nem tud elszámolni.

Az illetéktelen ruhahasználatnak se szeri, se száma.

Csak ez a néhány példa világos bizonyítéka annak, hogy a hadbiztosi anyagi vonalon rendünk, fegyelmünk hiányos.

Ezeket a hiányosságokat a népi hadseregben feltétlenül fel kell számolni.

Felmerül az a kérdés, hogy a teljes fegyelmet anyagi vonalon hogyan kell előkészíteni és annak alapját megépíteni.

A csapattiszteknek és a szolgálati ág vezetőiknek a következőket tartom tudatosítani.

Hadbiztosi anyagi szolgálatunk rendjének és fegyelmének — éppen úgy, miként a többi ágazatnak — döntő láncszeme a számadási rend.

A számadási rend biztosítja a tiszta látást és a parancsnok elhatározásához meg tudja adni a szükséges számbeli adatokat.

Köztudomású dolog, hogy a számok — amikor viszonyba állítjuk azokat egymással — elkezdenek beszélni. De csak akkor beszélnek helyesen, ha reálisak. Bárhogy is beszélnek azonban, mindig meghatározzák a cselekvés szükségességét, vagy annak irányait. Sokszor viszont arra figyelmeztetnek, hogy azonnal fordítsuk figyelmünket más területre, mert minden rendben van. De mindezt csak akkor teszik, ha a számok reálisak. A számadási rend tehát harc a tiszta látásért.

Ha a könyvi maradványok a tényleges álladékokat mutatják, akkor a napi forgalom kevés munkával átvezethetővé válik. Az anyag felelőse ráér foglalkozni az életadta azonnali feladatokkal. Bürokraták helyett az étellel együtt haladó irányítókat és anyagfelelősöket találunk majd a csapatnál.

Miért fogjuk ezeket a típusú embereket találni? — Azért, mert van idő nézni, megfigyelni, kiértékelni, nyugodtan gondolkodni és cselekedni.

A számadási rend tehát harc az időért és azon keresztül a nyugodt, átgondolt, helyes cselekvésért.

Jelenti azonban a bürokratizmus elleni harcot is, amely épp ott dül legjobban, ahol a számadási rend súlyát és értékét nem mérik fel.

A csapatok bizonyos lekicsinyléssel tekinti e papíron végzett munkát. Ennek az az oka, hogy általában nem szokta a számadásokat rendben találni. — A számadásvezetőktől kapott adatok megfizethetetlennek bizonyulnak és így azokat nem is tekintheti értéknek.

Néha-néha felmerül a csapatok részéről a gondolat, hogy milyen jó lenne, ha nyilvántartásai rendben lennének; — de amikor maga előtt látja az ezzel járó nagy munkát, elfordul és még jobban elidegenedik tőle.

Pedig ezt a munkát csak egyszer kell elvégezni, — de jó munkát kell végezni.

Ennek a munkának pontos és jó teljesítése időt, látást, takarékosági lehetőséget és biztonságot ad mindenkinek, aki az anyaggal kapcsolatban van és felelős érte.

Tehát világos, hogy anyagi fegyelmünk alapját ebben kell látnunk. Anyagi fegyelmünk megteremtésének ez a súlyfeladata.

Fel kell tárni azonban azt is, hogy vannak szép számmal olyan csapatok is, ahol ezen a vonalon minden rendben van. Ez azt jelenti, hogy — igentis — meg van a lehetősége a számadási

rend megteremtésének. Ez nem rendkívüli feladat. Megteremtése és szüntelen fenntartása egyszerűen követelmény.

Ennek megteremtéséhez az alakulatok felé a következő szempontokat tartom szükségesnek megjelölni:

1. Az első felfektetést kollektív csapattestmunkával célszerű elvégezni. Ezzel kifejezésre jut a csapattest azon helyes felfogása, hogy az anyagért való felelősség nem egynéhány bajtársé a csapattesten belül, hanem kollektív felelősség. A csapatnak ugyanis minden tagja a parancsnoktól kezdve a honvédig felelős az anyagért dolgozó népünk felé.

2. Természetes dolog, hogy kollektív munka esetén a hadtáparancsnoknak, vagy elátószakasz parancsnoknak útmutatást kell adni azok részére, akik ebbe a munkába bele fognak feküdni és lefekteti az anyagi feyelem alapját.

3. Ezután elő kell készíteni a rovancsolási jegyzőkönyveket. E rovancsolási jegyzőkönyvekben a cikkeket ugyanolyan sorrendben célszerű felsorolni, miként azok a részletes jegyzékekben fel vannak sorolva.

Ez a rovancsolás eredményének gyors bevezetését teszi lehetővé az anyagnyilvántartási könyvekbe. A gyakorlat azt mutatja, hogy ahol ezt a szempontot mellőzik, ott az anyagnyilvántartási könyveknek az egyes cikkeknél való sűrű lapoztatása erősen meghosszabbítja a könyvelés munkáját. Sokszor áttekinthetetlen útvesztőbe fullad a teljesített, de nem helyesen szervezett és végzett munka.

4. A rovancsolásnál ismét előtérbe lép a kollektív munka szükségessége. Minél több bizottság végezze — szinte rohammunkaszerűen — ezt a munkát. Ezzel egyrészt az állandóan mozgó anyagot természetesen mozgásában nem akadályozzuk — amely feltétlenül érezteti a csapatnál valamilyen irányban káros hatását —, másrészt a munkamegosztásban fejlődő időmegtakarítást feltétlenül megnyerjük.

5. A rovancsolást az értékesoportosítással együtt — természetesen — szocialista becsülettel kell végezni. Enélkül az egész munka nem ér semmit, mert számadási rendünket nem alakítottuk meg. Az egész tehát — ha nem becsülettel végeznek — annyit jelentene, mintha semmit sem tettünk volna. Munka cél és eredmény nélkül.

6. Előljáróban kellett volna említenem, — de azért hagytam a végére, hogy annál jobban megrögződjék a csapatnál minden-
kiben: A számadási rend felépítését politikailag elő kell készí-

teni és szüntelenül támogatni is kell. Ennek Telépítése komoly feladat, döntő cél. A szocializmus építésében pedig az öntudatos harc hozza ki a kiváló eredményeket.

Végül már csak annyit, hogy ha számadási rendünket a hadbiztosi anyagainknál elértük, akkor az idetartozó ágazatokban rendünk és fegyelmünk 80 százalékos értékűvé vált. A még hiányzó 20 százalékot helyes oktatással és öntudatosítással játszva elérhetjük.

Törekedjék tehát minden alakulat minél hamarább elérni ezt a döntő fokot.

BELENYI ISTVÁN örnagy.

Selejtezések végrehajtása az alakulatoknál

Jelen közleményemben — mint a leggyakoribb és legáltalánosabb selejtezést — a *ruházati (ágy-ágynemű) anyag selejtezését* tárgyalom. Az általam leírt általános szempontoktól, más *anyagcsoportok* selejtezésének elvi és gyakorlati végrehajtása lényegében nem tér el, s így ezen cikk keretében a selejtezések *általános menete* (lefolyása), továbbá a selejtezést végző közegek *ténykedése*, valamint a selejtezéssel kapcsolatos és az alakulatok által végzendő *előkészületi munkálatok*, úgy vélem — különös tekintettel az újonnan bevonult bajtársakra — ismeretessé válnak.

Mielőtt előadásom lényegét tárgyalnám, a selejtezés fogalmával kapcsolatban egy pár szóval szeretnék rámutatni, még a régmúltból ránkmaradt két, — véleményem szerint — helytelen és magyartalan kifejezésre. Ugy a szabályzatainkban, mint a szóbeli érintkezésnél gyakran használjuk a „*kiselejtezés*”, „*kiselejtítés*” megjelöléseket.

Miért kell nekünk „*kiselejtezni*”, vagy különösképpen „*kiselejtítem*”, amikor nem teszünk mást, csupán *selejtezzünk*? Ebben az esetben akkor miért használjuk a „*kiselejtezés*”, „*kiselejtítés*” megjelöléseket? Van „*beselejtezés*”, vagy „*beselejtítés*” is? Erről, azt hiszem, eddig senki sem hallott! Maga a selejtezés fogalma ugyanis teljes egészében kifejezi azt a *tényt*, hogy valamilyen anyagot a forgalomból (használatból) *kivonok* (megsemmisítek). Ha ezt a *tényt* végrehajtom, úgy a *selejtezés* fogalma alatt teljes egészében elegend tettem az anyagok további forgalomból (használatból) történő kivonásának is.

Célszerű lenne ezt az elgondolást, szabályzataink szövegezésénél és szóbeli érintkezéseinknél is figyelembe venni, s csu-

pán *selejtezésről* beszélni, amely meghatározás teljes egészében magába foglalja mindazon ténykedéseket, amely az anyag forgalomból (használatból) történő *ktvonására* vonatkozik.

2. A selejtezés célja

az, hogy az alakulatok készletében lévő és felsőbb hatósági engedéllyel az utolsó értékcsoportha (kategóriába) sorolt, teljesen hasznavethetetlen, vagy elavult anyagok tovább tárolásától (kezelésétől) és nyilvántartásától az alakulatot mentesítsük.

A selejtezés abból áll, hogy az utolsó értékcsoportha (kategóriába) sorolt anyagokat rendeltetésszerű célra már *nem használhatónak* állapítjuk meg, *megcsonkítjuk*, majd az abból nyert anyag (hulladék) mennyiségét anyagfajtánkénti (bőr, textil, fém, fa, stb.) meghatározzuk és *felhasználásra* (javításra, egyéb célra, esetleg értékesítésre) *intézkedünk*.

3. Selejtezések foganatósítása

Selejtezések foganatósítására csak felsőbb hatóságtól (sergtest, H. M.) *e feladatra kiküldött* közeg (hadbiztos), vagy bizottság jogosult. A bizottsági selejtezések végrehajtásához szükséges közegek összeállítására az 1950. évi 20. H. K.-ben megjelent 8311 Htpszf. 1/a—1950. sz. körrendelet intézkedik. Eszerint selejtezésre jogosult:

1. Elsőfokú Pü. hatóság, vagy H. M. által kirendelt *hadbiztos*.

2. Fenti hatóságok által alakított *bizottság*, melynek összetétele:

Elnök: Pü. hatóság, vagy H. M. által kirendelt *tiszt*.

Tagok: Az alakulat által kijelölt 1 *tiszt*. (Ez azonban *nem lehet* az érintett anyag szolg. ág. vezetője!)

Bizottságilag történő selejtezés esetén, annak szabályszerű végrehajtásáért, a bizottság minden tagja egyetemlegesen felelős.

A kirendelt selejtező közeg, amennyiben különleges szak-képzettséget (eü., áeü., hír., vh., mű., stb.) igénylő anyag selejtezésére van kirendelve, továbbá, ha kiküldő hatósága szakközeg — valamely öknál fogva — biztosítani nem tudna, úgy az alakulat parancsnoka, a kirendelt közeg ezirányú kérésére, az alakulattól szakközeget bocsásson rendelkezésre a selejtezés egész időtartamára. A közreműködő *szakközeg* köteles a selejtezést végző közegnek *javaslatot* tenni, az anyag osztályozására és az értékesítés *módjára* nézve. Ezen javaslatáért éppúgy felel, mint annak elmulasztásáért. Bizottság esetén szakközeg

bevonása, előbbiek szerint. Gyakran előfordul, hogy az anyag ellenőrzésére kiküldött közeg is megbízást kap selejtezésre, mely esetben ezen felhatalmazása a Nyílt parancsból kifújjon.

Az alakulat az utolsó értékcsoportha (kategóriába) történő leíráshoz szükséges felsőbb hatósági engedély kézhezvétele után, — a felgyűlemlétt anyag mennyiségéhez képest — felettes hatóságától selejtező közeg *kiküldését kéri*, s egyúttal elkészíti a „Kiselejtezési Kimutatás”-t. (G—55. Ut. 46. sz. minta, 285—290. pontok.) Ez abban az esetben áll fenn, ha az alakulat által az utolsó „Negyedévi anyagelszámolás és jelentés” felterjesztése óta, valamely váratlan esemény következtében, *nagy mennyiségű* selejtes anyag gyűlt össze, s ez az alakulat gazdálkodását szükségtelenül terheli. Egyébként a „Negyedévi anyagelszámolás és jelentés”-ben, az utolsó értékcsoportha (kategóriába) feltüntetett mennyiséghez képest, az előljáró felettes hatóság, a selejtezésre *hivatalból* küld ki közeget.

4. Alakulatok előkészülete a selejtezéshez

A felettes hatóság (sergестest, H. M.) által az V. (pl. ruházati) értékcsoportha történő leírás engedélyének vétele után, az alakulatnak az *anyagot elő kell készíteni a selejtezésre*. Ez abból áll, hogy a selejtes anyagot főcikkenként (kiegészítő cikkeként) csoportosítja és elkülöníti a használható (tárolt) anyagoktól. Ezután a selejtes anyagot — a cikkszámok sorrendjének megfelelően — külön csoportosítja anyagfajtánként (textil, bőr, fém, fa, stb.).

Az anyagrendezéssel *egyidejűleg* el kell készíteni a „Kiselejtezési Kimutatás”-t 2 példányban, majd gondoskodni kell az anyag csonkításához szükséges munkaerők (mesteremberek) és szerszámok (mérleg) biztosításáról.

Az alakulatnak tehát kötelessége arról gondoskodni, hogy — különösen nagy mennyiségű selejtes anyagnál — a selejtezésre kerülő anyag úgy legyen előkészítve, hogy a selejtezés *zökkenésmentesen, idővesztés nélkül, élénk ütemben* végrehajtható legyen a kiküldött közeg által.

Az alakulat parancsnoka, amint tudomására jut, hogy az előljáró hatóság selejtezésre közeget küld ki, azonnal *ellenőrizze* a selejtezésre váró anyagok *előkészítésének mérvét*, a szükséges kimutatások elkészítését, a csonkításhoz szükséges munkaerők meglétét, továbbá gondoskodjon arról, hogy a selejtezésekhez — különösen nagy mennyiségű anyagoknál — *megfelelő férőhely* (nyáron szabadban) álljon rendelkezésre. E téren alárendelt szakközegei részéről ne tűrjön semmiféle mulasz-

tást, mert az alaposan elő nem készített selejtezés, a kirendelt közeg munkáját nagy mértékben hátráltatja (idővesztés), sőt egyes kikerülő esetekben lehetetlenné teszi. Amennyiben selejtezés közben esetleg mégis előfordulna oly gondatlanságból adódó akadály, amely a selejtezés folyamatát, hacsak időegesen is meggátolná, úgy ezt a körülményt a selejtezést végző közeg hozza az alakulat pk-nak tudomására és annak megszüntetésére kérjen haladéktalan intézkedést.

A selejtes anyagok időben történő előkészítéséért, valamint, általában a selejtezés előkészítéséért, a vonatkozó szolg. ág. vezetője felelős. Az anyagok selejtezése csapatoknál elvileg az e. (ö. zlj.) raktárában történik. Ezért az alosztályok selejtezésre kerülő anyagait oda kell gyűjteni. Különleges akadályok (távolság, helyiség hiány, biztonság hiánya, szállítási akadály, stb.) esetén kivételesen az alosztályoknál is lehet selejtezni, azonban akkor a „Kiselejtezési Kimutatás“-ok alosztályonként készüljenek, a csapat szolg. ág. vezetője ezekről ö. szesítést készítsen, s ez az összesített „Kiselejtezési Kimutatás“-1 sz. a selejtezést végző közeg által záradékolva és aláírva. Ilyenkor a „Kiselejtezési Kimutatás“- (összesített) másodpéldányához csatolandók az alosztályok „Kiselejtezési Kimutatás“-ai

5. Támpontok a selejtezés gyakorlati végrehajtásához

a) A selejtezés mindig nappali fény mellett történjen. Szürkületkor, vagy lámpafénynél sohase selejtezzünk, mert az anyagok színét, állapotát, avultsági fokát megnyugtatóan nem tudjuk elbírálni. Az Utasítás előírja azt, hogy a selejtezést végző közeg, a selejtezésre javaslatba hozott cikkeket, egyenként, lekiismeretesen átvizsgálni köteles. E vizsgálat eredményéhez képest a nála lévő „Kiselejtezési Kimutatás“- vonatkozó rovatait kitölteni és a záradékokat rávezetni tartozik. Ezek szerint tehát, a selejtezésre kirendelt közegnek egyenként el kell bíráltni, hogy az anyag valóban hasznavehetően, vagy elavult-e? Ez pedig csak nappali fénynél (világosságban) lehetséges.

b) Selejtezni csak akkor kezdünk, ha az anyag, — mint már az előbbieken említettem — teljes mértékben elő van készítve, a „Kiselejtezési Kimutatás“- vonatkozó rovatai (G-55. Ut. 46. sz. minta, 1., 2., 3. és 4. függőleges rovatok) két példányban ki vannak töltve, a csonkításhoz szükséges munkacserők (mesteremberek) és eszközök (kések, ollók, dikicsek, reszelők, csákányok, balták, jelző festékek, stb.) rendelkezésre áll-

nak, az anyagok bemutatásához szükséges munkaerők biztosítva vannak, továbbá, ha a selejtezésnél a *htp. pk.* (ell. szak. pk.) vagy megbízottja, a vonatkozó *szolgálati ág vezetője*, a *raktár pk.* (raktár tiszt, raktárkezelő) jelen vannak.

c) A *selejtezés megkezdésekor* ügyeljünk arra, hogy a cikkek előttünk történő *egyenkénti bemutatásához elegendő hely álljon rendelkezésre*. Ugy helyezkedjünk el, hogy *előttünk* legyen az a térség, ahová majd az átvizsgált cikkek kerülnek csonkításra és mérlegelésre, *mögöttünk* legyen a selejtezésre előkészített anyag. Egy *ruházati* selejtezés technikai végrehajtására és térbeli lefolytatására az alábbi ábra ad *támpontokat*. (A feltüntetett ábra *nem előírás*, csupán *támpont*.)

A térbeli elhelyezkedésnél lényeg az, hogy a selejtesnek elbírált (nyilvántartott) cikkek csonkítása, mérés és elkülönítése *előttünk* történjen, mert amennyiben esetleg háttal állunk a csonkítást végző közegeknek, előfordulhat az, hogy pl. az általunk már selejtesnek elbírált és a csonkításra váró ruhacsomóhoz tett cikk *nem kerül csonkításra*, hanem „kerülő” úton visszajut a raktári készlethez. Ez gyakorlatban annyit jelent, hogy a selejtező közeg által *már selejtezett és leszámolt (teirt)* cikk csonkítás nélkül, az esetleges raktári hiányokra meg nem engedett módon pótlást biztosít. Ha ilyen szabálytalanságot észlelünk, úgy azonnal intézkedjünk a megtorlásra. (Hivatalos közeg félrevezetése.)

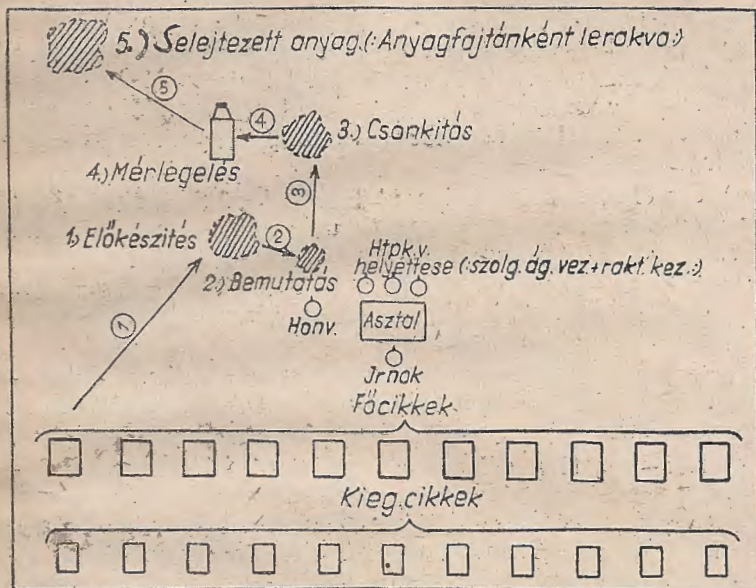
d) A *selejtezés technikáját* a feltüntetett ábra szerinti *ütemezésben tárgyalom*. (Meggjegyzem, hogy ágy és ágynemű anyagok elvileg csak a Központi Raktárban selejtezhetők. A csapafoknál ez anyagot csak külön H. M. engedéllyel lehet selejtezni.)

1. *ütem*: A ruh. szolg. vezetőől megkapott „Kiselejtezési Kimutatás” alapján, a selejtező közeg nagyjából tájékozódik a selejtezendő anyag *menyiségéről* (időbeosztáshoz), majd a Kimutatás szerinti cikkekből az első cikkesoportot (pl. sapka) az ábra szerint, maga elé hozatja. Ő maga középen, míg az alukat közegei tőle jobbra és balra helyeződjenek el.

2. *ütem*: A cikkeket *egyenként* bemutatja az egyik raktári közeg (honv., polg. alk.), s azokat *tüzetesen átvizsgálja* a selejtező közeg. (Más anyagnemeknél, a főcikkekhez tartozó *kiegészítő cikkek*, a főcikkekkel *egyidőben* kerüljenek bemutatásra, illetve átvizsgálásra.)

Vázlat (támpont)

a selejtezés technikai végrehajtásához.

Munkaerő szükséglet:

1.) e.raktárnál	3 fő honv.	} általában
	2.-. cipész	
	2.-. szabó	
2.) őrző.rakt.-ainál	2 fő honv.	
	1.-. cipész	}
	1.-. szabó	
3.) a/oszt.-nál	1.-. honv.	}
(-kivételesen)	1.-. cipész	
	1.-. szabó	

Anyag útja a selejtezés folyamán:

- ① előhozatal a bemutatóshoz
- ② bemutatóshoz
- ③ csankítóshoz
- ④ mérleghez
- ⑤ anyagfajtánkénti lerakáshoz

Az átvizsgálás (elbírálás) általános szempontjait:

1. Ruházat és ált. szem. felsz. anyagnál.

a) Piszkos anyag még nem használhatóan anyag! (Mulasztás megállapítása, kitisztítását elrendelni.)

b) Szakadt, tépett, vagy behasított anyag, amennyiben részek nem hiányoznak belőle és a szövése nem kopott (rég), úgy még javítható. A szövés kopott voltát a világosság felé tartva megállapíthatjuk. (Az anyag áttetsző, hézagos.)

c) Tilos oly cikkeket selejtezni, amelyeket csupán a kiegészítő cikkek hiánya miatt akarnak selejteztetni.

d) Nem rendszeresített, vagy elavult (korszerűtlen) cikkek selejtezése, csak előzetes felsőbb hatósági engedély bemutatásával fogatosítható.

e) Ügyeljünk, hogy a bemutatásra kerülő cikkek között nincs-e előzőleg már selejtezett és utána kijavított (kiegészített) cikk? (Csonkítás pótlása!) Két vagy több ilyen cikk megtalálása esetén, az ügyet vizsgáljuk ki és a felelős közeggel szemben a bűnvádi eljárást indíttassuk meg. (Hivatalos közeg megtevesztésére irányuló szándék!)

f) A használható kiegészítő cikkeket és alkatrészeket, — amennyiben a főcikkéről leszerelve nem voltak — szereltesük le és tessük félre.

g) Nyilvánvalóan erőszakos rongálások fellelése esetén — (köpeny, nadrág, zubbony elvágása, lábbeli behasítása (bevágása), szíjzat eltépedése (elvágása), evőcsésze, kulacs, általában fémek behajlítása, kilyukasztása, reszelése, vagy savakkal történő maratása (rozsdásítása) stb., stb.) — az esetet jkv-ileg vizsgáljuk ki és a felelős közeggel szemben a bűnvádi eljárást indíttassuk meg haladéktalanul.

h) Csak a honvédségnél rendszeresített cikkek kerülhetnek selejtezésre. Ez különösen vonatkozik a lábbelire, fehérneműre, lepedőkre (különböző), táborigényezőkre és ágytakarókra (különböző). Egyéb cikkek esetén lásd a d) pontot.

i) Fehérnemű és lábbelinél ne fogadjunk el csonkokat. (Korcokat, darabkákat, stb.) Ingnél az elő- és hátrésznek, valamint az ujjaknak, alsónadrágnál a két szárnak, lábbelinél a felső résznek, vagy az itt felsoroltak maradványainak (alkati elem) meg kell lenni. Kapcák eredeti négyzet alakjukat kell hogy mutassák. (Páronként selejtezzük.)

j) Fertőző gyanús cikkek átvizsgálását ne eszközöljük. Ne engedjük azok további rakogatását (rendezését), hanem az or-

vos véleményét kérjük ki, s az esetet jelentsük kiküldő hatóságunknak a fertőzött anyag esetleges megsemmisítésére vonatkozó javaslatunkkal.

2. Ágy-ágynemű anyagoknál.

Az 1. pontban foglaltakon kívül:

a) Szalmazsák, fejevánkös, lepedő, párnahuzat. Követeljük meg azok tisztaságát (kimosását). Szennyes anyagot ne selejtezzünk, hanem adjunk utasítást azok haladéktalan kimosatására. Egyben vizsgáljuk ki, hogy azok a leszedéskor (raktárolás alatt) miért nem kerültek mosatásra?

b) Kórházi ágynemű selejtezésénél, valamelyik beosztott orvos legyen jelen. Fertőző osztályról átvett ágyneműt csak *fertőtlenítés után* selejtezhethetünk. Ennek megtörténtéért a kórház ágy-ágynemű kezelője, a fertőző osztály vezetőorvosával egyetemlegesen felelős.

c) Ágyak selejtezése esetén — ha csak külön nincs elrendelve — régi mintájú, vagy elavult címen bemutatott ágyakat ne selejtezzünk. Ugyancsak nem selejtezhethetünk *kifogástalan állapotban* lévő ágyvégeket, oldalrészeket, sodronybetéteket, stb. még akkor sem, ha azok darabonként (pár nélkül) vannak, mert a hiányzó részek más alakulatnál lévő esetleges feleslegből pótolhatók (kiegészíthetők) lesznek. Ezeket a központi raktárba szállíttassuk be.

3. *Ütem:* Az előző pontok szerinti átvizsgálás (elbírálás) után, a selejtesnek minősített cikkeket, *számszerint* (írnok által) *nyilvánartva* (feljegyezve), átadjuk a csonkítást végző közegeknek (csonkító részleg) azzal a paranccsal, hogy a ruházat és fehéreneműnél levágott csonkokat gyűjtve, a főcikk selejtezésének befejezése után adják vissza nekünk (megszámolás). A levágott csonkdarabok számának és a selejtező közeg által számbavett mennyiségnek *egyezni kell*, ellenkező esetben valamit nem csonkítottak meg!

Ezután a „Kiselejtezési Kimutatás“ 5., 6., illetve 7. függőleges rovatába a selejtező közeg *sajátkezűleg* bejegyzí az általa elfogadott és selejtesnek minősített cikkeket *számmal és betűvel*. A selejtezésre bemutatott és a *tényleg selejtezett* mennyiség közötti *különbözetet*, a selejtezést végző közeg a 7. függőleges rovatba vezetí be, a selejtezéskor történt el nem fogadás *okának* rövid feltüntetésével (pl. még javítható, még használható, karbahelyezés után használható, előzőleg már volt selejtezve, stb.)

A selejtezett cikkek megcsonkítása mindig a selejtező közeg jelenlétében és előtte történjen.

Csonkítások végrehajtása néhány cikkre.

A hasznavehetetlennek (selejesnek) minősített cikkeket a selejtező közeg jelenlétében olyképpen kell megcsonkítani, hogy azokat *eredeti rendeltetési céljukra* többé felhasználni, illetve további anyagnyilvántartásban vezetni ne lehessen. Mindamellett, azok *javítási célokra*, vagy pedig *mint hulladék*, értékesítésre (felsőbb hatósági engedély után) alkalmas állapotban azért megmaradjanak, illetve értékesítési lehetőségük ezáltal ne befolyásoltassék.

A selejtezés folyamán nyert hulladékanyagból, ki kell választani azokat az anyagrészeket (darabokat), amelyek *javításra*, vagy *belső gazdálkodási célokra* még felhasználhatók. Az így nyert hulladékanyagot az ágazat szög vezetőjének Anyagnyilvántartási Könyvébe bevezettetjük és a *bevételezést tételszámmal* a „Kiselejtezési Kimutatás”, „Kiselejtezési Záradék” c. részébe (hátlapon) beiratjuk a *helyszínen*) (1).

Az *értékesítésre* tekintetbe jövő, valamint leszerelt kiegészítő cikkek anyagait (hulladékanyagait) fentebbi módon kell bevételezni, de *külön-külön tételszámok alatt*.

Az elmondott elvi szempontok után nézzük meg, hogy miként történik maga a csonkítás néhány fontosabb cikknél. Itt meg kell jegyezni, hogy a felsorolt cikkek csonkításának technikai leírása *nem merev szabály*, csupán az eddigi gyakorlatból kialakult és bevált módozat. Lényeg az, — mint az előbbiekből láttuk —, hogy a csonkítás következtében az anyagokat, *eredeti használatra* tovább ne lehessen igénybevenni.

1. *Sapka*: A sapkacsúcs részsütös átvágása, a sapkarözsza alatt, kb. 3—4 cm-re.

2. *Zubbony*: A legfelső gomblyuk alatt részsütös, vagy félköralakú kivágás. (Nem szükséges a gallér csúcsának egyidejű átvágása.)

3. *Nadrág (lovagló, pantalló)*: A kinyitott előrésznél, legfelső két gomblyuka alatti, részsütös átvágás.

4. *Köpeny*: Lásd mint 2. pont alatt.

5. *Ing (zöld, fehér)*: A kinyitott előrésznél, a legfelső gomblyuk és a gallér csúcsának félköralakú, egyidejű átvágása.

6. *Gatya*: A kinyitott előrésznél, a baloldali felső csúcs részsütös átvágása.

7. *Kenyérszak* (élm, zacskók, egyéb zsákok): A kenyérszak stb. valamelyik alsó sarkának rézsutos átvágása.

8. *Szijazat*: Csatok levágása és két darabba vágás.

9. *Evőcsészék* (kulacs, rohamtszak, egyéb fémtartályok): Belyukasztása csákánnyal, fém ékkel, baltával, stb.

10. *Evőeszközök*: Meghajlítás, vagy eltörés, lyukasztás.

11. *Tábori takarók, ágytakarók, lepedők*: Valamelyik sarok (ahol nincs hővédségi jelzés) rézsutos átvágása.

12. *Szalmazsak, fejoánkos, párnahuzat, matrac (üresen)*: Valamelyik sarok (ahol nincs hőv. jelzés) rézsutos átvágása. A matracokból kiszedett lőszórt (afrikot) külön kell tenni és lemérni.

13. *Ágyvégek* (egyéb cső- és rúdvasak): Beszerelése, meghajlítása, eltörése, esetleg — főleg értékesítésre, gyűjtésre kerülő anyagoknál — minium festéssel, vagy fémbélyegzővel (S) történő megjelölése.

14. *Sátórlapok*: A fűzősinórok lyukainak levágása (átvágása).

15. *Lábbelt* (bakáncs, rövidszárú csizma, lovagló csizma, bilgeri):

Bakáncs, bilgeri: A felső három fűzősinór lyukainak rézsutos kivágása.

R. sz. és lovagló csizma: A csizma előrészén a fejrész és szártrész elülső varratánál lyuk kivágása. *A szár érintetlen maradjon!*

A csonkítások végrehajtásánál ügyeljünk arra, hogy:

a) A csonkított anyagon a csonkítás *jellegetes* és azonnal bárki által, *feltűnően* észrevehető legyen.

b) A csonkítás *után* (ruházatnál), a gombok, csatok, kapcsolók általában a még használható bőr-, fém-, faalkatrészek leszedendők (lefejtendők).

c) A csonkítás után visszamaradó selejtes (hulladék) anyagot, *anyagfajtánként* csoportosítsuk (textil, bőr, fém, fa, stb.) a *leméréshez*.

4. *Ütem*: A csonkítás *cikkenkénti* befejezése után, a selejtező közeg a csonkítóktól visszakapott csonkdarabokat leszámolva és egyeztetve az általa beírt (5. és 6. függőleges rovat) mennyiségekkel, majd a cikkeket anyagfajtánként *lemértet* és a kapott súlyokat a „Kiseleztezési Kimutató” *hátlapján* (Záradék) a vonatkozó helyekre, mennyiség szerint számmal és betűvel beírja:

5. *Ütem:* Fentiek után, a selejtes (hulladék) anyagot, anyagfajtánként külön-külön csoportosítja, majd megállapítja, hogy a selejtes (hulladék) anyagból melyek azok amelyek:

a) javítási, vagy egyéb (belső használatra) célokra felhasználhatók,

b) csakis értékesítésre (bedolgozásra) jönnek tekintetbe.

Ennek megtörténte után, a „Kiselejtezési Kimutatás“ hátlapján a b), illetve c) pontokat súly szerint számmal és betűvel bejegyzi, majd a szolg. ág vezető Anyagnyilvántartási Könyvébe, a selejtezett (hulladék) anyagot a helyszínen, a fenti a) és b) pontoknak megfelelően külön-külön bevételezheti, a tétel-számokat a „Záradék“-ban feltünteti, majd a „Kiselejtezési Záradékot“ aláírja és a szolg. ág vezetőjével is aláírattja. (Ha volt szakközeg, úgy azzal is!)

A „Kiselejtezési Kimutatás“ egyik példánya az ágazat szolg. vezetőjénél marad, míg a másik példányt, a selejtező közeg elviszi magával, kiküldő hatóságának szolg. ág vezetője (szakosztály) részére, a selejtezés eredményének átvezetése végett.

A selejtezés befejezését, a selejtező közeg az alakulat parancsnokának jelentse (közölje) és az esetleges még fennmaradt kérdéseket beszélje meg vele, majd utána vonuljon be kiküldő hatóságához.

6. Befejezés.

Az eddig elmondottakból — úgy vélem — nagyjából fogalmat és képet alkothatunk magunknak a selejtezés általános lefolyásáról és azokról az elgondolásokról (elvekről), amelyek betartása nélkül a selejtezés nem más, mint komolytalan és felelőtlen ténykedés nemcsak a honvédséggel szemben, hanem ezen túlmenően a szocialista tervgazdálkodással szemben is. Ugyanis tervgazdálkodásunkban a honvédség mint hatalmas fogyasztó szerepel, amelynek szükségleteit állandóan és folyamatosan pótolni kell. A pótlás mérve pedig attól függ, hogy egy bizonyos idő alatt mennyi anyag használódik el. Ezen a ponton lép be a tervgazdálkodásunkba a honvédség mint hatalmas fogyasztó, hogy „ez az anyag már elhasználódott, hasznavehetetlen, kérek helyette pótlást!“ Ugyanekkor kerül előtérbe az alakulat parancsnokának és a selejtezést végző közegnek köztös felelőssége a tervgazdálkodással szemben, midőn az egyik állítja, hogy „ezt az anyagot már tovább nem tudom használni“ (javasolja a kiselejtezést!), míg a másik azt mondja: „rendben van, elfogadom hasznavehetetlennek, selejtezem, s te a hiányodra pótlást fogsz kapni“ (az anyag használhatatlanságának a tényét megerősíti

és engedélyt ad hiteles záradék formájában, a forgalomból történő kivonásra és egyéb célra való felhasználásra). Természetes, honvédségünk minden anyagának pótlása, dolgozó népünk adózásos filléreiből tevődik össze. Így az eddigi gondolatmenetünk során elérkeztünk ahhoz a ponthoz, mely szerint a szocialista gazdálkodás szempontjából — véleményem szerint — a selejtezés ténye nem más, mint *a dolgozó nép nevében*, az illető alakulatnak (csapatnak, stb.) *adott ígéret*, a használhatatlan anyag pótlására! Micsoda kristálytisztá felfogású anyagi közegekre van ehhez szükség!!!

Szeretném, ha olvasóim a fentebb vázolt gondolatmenet szemszögéből néznék a selejtezés nagy körültekintést és állandó figyelemet igénylő munkáját. Az *alakulat parancsnokának* a felelősség kérdéséből adódó *ellenőrzést kötelme* terjedjen ki arra, hogy:

a) A szolg. ág vezetője által *selejtesnek beállított anyag valóban* selejtes (hasznavehetetlen)-e?

b) Mi az oka a *nagymennyiségű* selejtes anyagnak? (Eldírt viselési időtartam lejárt, vagy helytelen gazdálkodás?)

c) A selejtezésre *előkészület*, az alakulat részéről megtörtént-e?

d) A selejtezés során nyert selejt (hulladék) anyag *miként lesz felhasználva* (értékesítve)?

A kirendelt *selejtező közeg* felelőssége kiterjed:

a) A selejtezés lelkiismeretes, minden részletre kiterjedő, élenk ütemben, a vonatkozó utasítások alapján történő végrehajtására.

b) A selejtezés közben esetleg adódó akadályok öntevékeny áthidalására, a szükségessé váló felsőbb hatósági rendelkezések kikérésére.

c) A „Kiselejtezett Kimutatás” vonatkozó rovatainak és a „Záradék”-nak kitöltésére, illetve aláírására.

d) A selejtezés során nyert selejt (hulladék) anyag *helyszínen* történő, azonnali bevételezésére.

e) Intézkedés a selejt (hulladék) anyag *mikénti felhasználására*.

A selejtezés végrehajtásáról és elvi kérdéseiről köteteket lehetne írni, azonban jelen keretekben csupán egy pár gondolatot volt szándékomban adni a Bajtársaknak, hogy a selejtezés lényegét és gyakorlati lefolyását általában megismerjék. Ha ez sikerült nekem, úgy azt hiszem, közleményem — hiányosságai mellett is — célravezető volt.

„A Szovjet Fegyveres Erők katonai kiképzésének vezérelve mindig az volt és továbbra is az, marad, hogy megtanítsa a hadsereget mindarra, amire a háború esetén szükség van. A tapasztalat megmutatta, hogy a korszerű háború magasfokú harci és erkölcsi tulajdonságokat, jó katonai és politikai kiképzést, magasfokú haditechnikát, megbízható együttműködőket, nagy fizikai erőt és kitartást követel a hadseregtől.”

(Sztálin)

KOLTAI LÁSZLÓ százados

Milyen alapfeltételek mellett működhet jól a csapathadtáp?

Az 1949—50-es kiképzési évben a szovjet kiképzési rendszerbe való áttérés mellett az anyagi szolgálat ellátása terén is áttért Néphadseregünk a Szovjetunió dicsőséges Vörös Hadseregének a II. világháborúban bevált és megedződött anyagi ellátás rendszerére, minek következtében bevonult Néphadseregünk életébe a hadtápszolgálat, mint a fegyvernemek egyike.

A múlt reakciós Horthy-hadseregben az anyagi szolgálat teljesen lenézett „szolgálati ágazat” volt. Az anyagi szolgálatban működő tisztek és tiszthelyettesek is lenéző, lekicsinylő elbánásban részesültek a csapattisztek részéről. Külsőleg is megnyilvánult ez a különbség, amikor pl. a számvevőségi tisztek még csillogatot sem hordhattak, mint a többi tiszti, hanem csak „rozettát”, amikor ezeknek nem járt arany vállpánt, azt ők nem hordhatták, amikor nem hordhattak kardbojtot, amikor egy gazdasági tisztnak még az őr sem úgy tiszteltgett, mint egy csapattisztnak.

Természetes az, hogy a Néphadseregben ennek a megkülönböztetésnek tiszt, tiszthelyettes, valamint légénység között nem szabad megnyilvánulni és nem szabad, hogy különbségek legyenek egyes fegyvernemek között, sem a fegyvernemek és az anyagi szolgálat honvéd személyei között. Hadseregünk, mely a dicsőséges Szovjet Hadsereg tapasztalata és felszabadítása nyomán épül fel, kell, hogy elsajátítsa a sztálini stratégiát és taktikát, mint azt a katonai tudományt, azt a művészi hadvezetést, mely minden tekintetben felülmúlja az imperialista-kapitá-

lista hadvezetést. Ennek a sztálini stratégiának és taktikának egyik jellemző vonása a fegyvernemek tökéletes együttműködése és ehhez a hadtápszolgálat is hozzátartozik. Ebben az együttműködésben az anyagi szolgáltatnak, a hadtápszolgálatnak is ugyanolyan szerep jut és olyan döntő tényező, mint például a második világháborúban a páncélos fegyvernemnek, avagy a tüzérségnek.

Ha a hadtápszolgálat ilyen fontos eleme és lényeges tényezője a hadműveletek sikerének, akkor ennek az anyagi szolgáltatnak úgy is kell működnie, hogy megfeleljen a hadvezetés által előjele kitűzött követelményeknek, hogy minden egység és ezáltal az egész hadsereg is győzelmesen kerüljön ki a harcból.

Mint tudjuk, a győzelem nemcsak a harctereken, hanem már a békekiképzés sikeres végrehajtásán áll vagy bukik. Két részre lehet választani azt a kérdést, hogy miként kell működnie a jó csapathadtápnak és mit vár az alakulat a jó hadtápparancsnoktól. Az egyik rész, a kiképzés időszaka, a másik a harc időszaka. Természetesen a kérdést nem lehet mereven kezelni és egymástól teljesen elválasztani, mert lényegében mindkét esetben nagy mértékben megegyezik a két rész, csak bizonyos ágak kerülnek előtérbe a háborús hadtápszolgálatban, mint a béke hadtápszolgálatban.

Békében a hadtápszolgálat feladata mindazon anyagi feltételek előteremtése és biztosítása, melyek a kiképzés sikerét előmozdítják és megalapozzák. Röviden minden anyagi előfeltételét megteremteni annak, hogy a kiképzés minél eredményesebb legyen. Harcban pedig az a hadtápszolgálat feladata, hogy anyagi vonalon minden feltételt meg kell teremteni ahhoz, hogy a harcra hivatott egység teljes erővel kizárólag és egyedül az ellenség mielőbbi és tökéletes megsemmisítésére tudjon törni és azt meg is tudja semmisíteni, s ezzel a győzelmet meg tudja szerezni.

Szabályzataink pontosan tartalmazzák azokat a feladatokat, amelyek a hadtápszolgálat feladatkörébe, hatáskörébe tartoznak.

Az alakulat hadtápjának munkája a hadtápparancsnokra épül fel. Ő az, aki a csapat hadtápszolgálatát vezeti, irányítja és ellenőrzi is. Hogy ezt oly mértékben tudja végrehajtani, mint ezt az előbbieken a jó csapathadtáp működésének mint alapkövetelményt elmondtam, hogy a csapat ütőképessége, anyagi ereje teljes legyen, a hadtápparancsnoknak minden egyes beszállójával együtt jó munkát kell végezni. Ezt a munkát csak

kellő megszervezettséggel, a hadtáp szolgálati ágak vezetőinek állandó irányításával, ellenőrzésével lehet végrehajtani.

Nézzük most sorra, hogy békében mik a főkövetelményei a csapat hadtápszolgálat jó működésének, miben rejlik mindazon tevékenység alapja, amire a jó hadtápszolgálat felépíthető.

1. Elsősorban a tervszerű munka az alapja a jó csapat-hadtápszolgálatnak, amely nélkül a jó csapathadtáp munkája elképzelhetetlen. A tervszerű munkának, az egyes hadtáp szolgálati ágak vezetőinek, valamint a hadtápparancsnoknak havi munkatervéből kell kialakulnia, amelyet a hadtápparancsnok irányításával készítenek el az egyes szolgálati ágak vezetői. A tervszerű munka hiánya a hadtáp munkájában is — úgy, mint más vonalon is — kapkodást idéz elő, melynek következménye az lesz, hogy az alakulat anyagi ellátás tekintetében hiányt szenved békében a kiképzés, háborúban a harc eredményessége szempontjából. Ezen munkaterveknek az alakulat hadtápparancsnoka és törzsparancsnoka összmunkájából kell megszületnie, így a kiképzéssel szorosan kapcsolatot tud tartani. Bevált módszer az, hogy az egyes hadtáp szolgálati ágak vezetői munkatervének elkészítéséhez a hadtápparancsnoknak meg kell adni beosztottjai felé azokat a döntő irányelveket, amelyek alkalmazkodnak a kiképzés menetéhez és amelynek alapján azután az egyes htp. szolg. ágak vezetői felépítik saját munkatervüket.

Nem elég azonban ezt a munkatervet csak elkészíteni, hanem a hadtáppk-nak annak betartását is meg kell követelni beosztottjaitól.

2. A jó-csapathadtáp működésének ugyanolyan alapvető feltétele a hadtáp beosztottak politikai meggyőződése, ezen keresztül jó politikai munkája és idézek itt „Beszámoló a SzUK(b)P Központi Bizottságának munkájáról a XVIII. Pártkongresszuson”, melyben alapigazságnak van elismerve.

„Minél magasabb a Párt és az állami munka bármely területén működő funkcionáriusok politikai színvonala és marxista-leninista öntudata, annál magasabb és termelékenyebb ez a munka, annál hatékonyabb a munka eredménye és megfordítva, minél alacsonyabb a funkcionáriusok politikai színvonala és marxista-leninista öntudata, annál valószínűbbek a bajok és kudarcok a munkában.”

Tényként kell megállapítani azt, hogy a politikai munka a hadtápszolgálatos tiszt és tiszthelyetteseknél még mindig kívánivalót hagy maga után. Kétségtelen az, hogy a htp. vonalon fennálló személyi hiányok szükségessé teszik, hogy a htp. szolgálataiban működők fokozottabb munkát végezzenek, naponta

a „hivatalos idő”-n túl is dolgozzanak. (Természetesen ez más fegyvernemnél is előadódik, de nem annyira, mint a hadtápszolgálatban.) Ez a fokozott munka sokszor indokolja szolgál arra, hogy főleg a politikai munkával ne foglalkozzanak hadtápszolgálatosok olyan mértékben, mint amilyen mértékben azt a fejlődés megkívánja a Néphadsereg minden egyes tagjától és sokszor ezen „sok” munkára hivatkozva elhanyagolják politikai önképzésüket is.

Ugyanez tapasztalható a tiszt és tiszthelyettes bajtársakon kívül a hadtápszolgálatos tisztetek és honvédek között is. A cipész és szabó mesteremberek, gépkocsivezetők és különösen a szakácsok, a politikai foglalkozásokkal szemben nem tanúsítanak kellő aktivitást. És ez mondhatni általános jelenség volt még nem is olyan régen.

Megállapítható azonban az, hogy a legutolsó (májusi) bevonulás óta ezen a téren is változott a helyzet, a Párt és a tömegszervezetek politikai felvilágosító munkájának eredményeképpen.

Jelentős javulás tapasztalható azóta is ezen a téren, mióta munkás kérdéseink, nagyobb számban kerülve ki a Hadtápiszkóláról, már magukkal hozzák az öntudatos munkásosztály szellemét és tudatában vannak a politikai kiképzés és önképzés jelentőségének.

3. Nem utolsó sorban nagy jelentősége van a bajtársak szakismeretének is a tekintetben, hogy a csapat-hadtáp miként látja el a szolgálatát és jól működik-e? A Hadtápiszkóláról kikerülő bajtársak oly komoly alapot kapnak szakmai tekintetben, hogy csak egészen rövid csapatnál eltöltött szolgálati idő kell ahhoz, hogy elsajátítsák a gyakorlati ismereteket is, hozzászokjanak a csapat életébe való beilleszkedéshez és ezzel elsajátítsák azokat a szakismereteket, ami kellő mértékű ahhoz, hogy azt a fokot elérjék, amely fok alapja a hadtáp jó működésének.

Ezen bajtársak a szakmai továbbképzést részint a hadtáp törzsfoglalkozásokon, részint az önképzés, egyéni tanulás útján folytatják. Ennek irányítása teljes mértékben a hadtápparancsnok feladata, mégpedig úgy, hogy az a folyó gyakorlati élettel együtt haladjon, lépést tartson.

4. Munkafegyelem, a munkához való viszony alapfeltétele minden munka sikerének, így a hadtápszolgálatos bajtársak munkájának is, ezzel a csapat-hadtáp sikeres munkájának is. A munkafegyelem és a munkához való viszony nagyon szörvénys esetektől eltekintve nem hagy kívánnivalót maga után.

mert a hadtápszolgálatban működő bajtársak ezen a téren helyesen viszonylanak a kérdéshez.

5. Előbbiekben hivatkoztam arra, hogy a csapathadtáp jó munkája ietétlenül megköveteli munkatervek elkészítését és azok alapján végzendő munkákat. Ezeknek a munkaterveknek a csapatnál szoros összefüggésben kell lenni a kiképzéssel, melyet úgy érhet el a hadtáparancsnok, ha a legszorosabb összmunka van a törzs és a hadtáparancsnok között és ennek folyamán a hadtáparancsnok mindig tájékozva van a kiképzés menetéről, annak időszakonkénti célkitűzéséről. Tudja előre a menetgyakorlatok, a lögyakorlatok időpontját. Tehát függ attól is a hadtáp jó és eredményes munkája, hogy milyen a viszony a csapat és a hadtáp között, szoros-e az összhang minden oly tevékenység alkalmával, avagy a katonai és hadtáp vonal összhangja nem megfelelő. Helytelen és azonnal megszüntetendő az olyan állapot, ahol még fennáll a kiképzés és az anyagi (hadtáp) vonal között egy hézag és a két vonal nem fut szorosan egymással.

A kiképzési és hadtáp vonal közötti helyes állapot az, ha a csapat minden ügyéről, melyek anyagi kihatással járnak (természetesen hadtáp anyagokra vonatkozóan és figyelembe véve a titoktartás követelményeit), időben közlést adnak a hadtáp felé és viszont. Alakulatomnál nagyon elterjedt az a szokás, hogy a hadtáp felé érkező kérelmeket úgy közölték, hogy annak kielégítését azonnal várták is, holott a közlést már napokkal előbb is megtehették volna. Az ilyen „kérem, de azonnal”-ügyek békeviszonyok között, olyan esetekben, amikor az már nagyobb időközzel előre tudható, helytelen megnyilvánulás az alakulat részéről a hadtápszolgálat felé. Az ilyen megnyilvánulásokat mielőbb be kell szüntetni, mert ezek a tervszerű munkát akadályozzák.

6. Szorosan kapcsolódik a tervszerű munkához az előgondoskodás, ami nagy mértékben befolyással van a hadtápszolgálat működésének zavartalanságára. Nem elég csak a rendeleteket, szabályzatokban előírtakat végrehajtani, az abban előírt szükségleteket biztosítani, az alakulathoz szállítani, felhasználáshoz elkészíteni, hanem mindezek mellett olyan észszerű módon kell a csapat szükségletéről gondoskodni, hogy bármely meglepetés, veszteség éri is az alakulatot, már úgy legyen elkészítve az anyag utánpótlása, hogy a veszendőbe ment anyag helyett a legrövidebb időn belül biztosítva legyen annak pótlása. Természetesen ez inkább csak háborúban fordulhat elő, béke körülmények között ritkábban.

Röviden ezek azok a fő alapkövetelmények, melyek néphadseregünkben a csapat hadtápszolgálat működtetéséhez feltétlenül szükségesek. Ha ezek közül bármely alapkövetelmény hiányzik, akkor a hadtápszolgálat a csapatnál nem működhetik jól és a csapat nem lesz megelégedve a hadtápszolgálat működtetésével.

Szükséges tehát úgy megszervezni minden hadtáparancsnoknak a csapathadtáp munkáját, azt úgy beosztani, vezetni, irányítani és ellenőrizni, hogy az minden tekintetben megfeleljen annak a feladatnak, ami az összes anyagi szolgálat ágazatának, így a hadtápszolgálatnak is feladata és ez békében kiképzéshez, háborúban a harc megvívásához és a győzelem megszervezéséhez szükséges mértékű anyagi ellátás.

Nekünk, hadtápszolgálatos tiszteknek és tiszthelyetteseknek minden erőnkkel arra kell törekedni, hogy néphadseregünkön belül minden egyes egységnél a hadtápszolgálat jól működjön, úgy, ahogy azt a dicsőséges Szovjet Hadsereg minden nehézséget legyőző hadtápszolgálat a Nagy Honvédő Háborúban bemutatta az egész világ előtt, amikor a Szovjet Hadsereget minden időben, mindenütt és minden körülmények között megfelelő mennyiségben szakadatlanul ellátta hadianyaggal, élelemmel, ruházattal és minden egyéb, a harc megvívásához szükséges anyagi eszközöket és lehetőséget biztosította.

Csak akkor lehetünk méltók példaképünkhöz, a Szovjet Hadsereg hadtápszolgálatához, ha fentieket beartva, mielőbb teljes mértékben elsajátítjuk a Szovjet hadtápszolgálat művészetét és azt a gyakorlatban néphadseregünkön belül érvényesítjük is.

Ezt követeli tőlünk Pártunk, dolgozó népünk és ezt várja tőlünk a világ minden imperialistaellenes eleme, a világ dolgozói, élükön a béke nagy védelmezőjével, Szfálin elvtárrsal.

„Minél mélyebb egy tisztnek politikai és katonai tudása, minél magasabb felelősségérzete, kötelességérzete, annál biztosabban tudja teljesíteni a rábízott feladatokat, annál igényesebb a kiképzéssel, a fegyelemmel, általában a csapattal szemben. A képzett és öntudatos parancsnoknak mindig lesz tekintélye.”

(Sztálin)

SOMKUTAS LAJOS százados:

Hadtápkiképzés

A hadtápkiképzés, amely folyamatosan minden hónapban tart, most már abban a stádiumban van, amikor az elmélet találkozik a gyakorlattal.

Természetes az, hogy a hadtápszolgálatnak, illetve a kiképzésnek az a apja az egyéni tanulás, de ugyanakkor alapvető módszere: az elméleti tudásnak gyakorlati alkalmazása.

A hadtápkiképzésen a főhangsúly, a többi szolgálati ág mellett, a hadtápparancsnok ténykedésein, kiképzésén és általa vezetett okmányok megismertetésén van. Ugyanis a htp. pk kiképzettsége, illetve nem kiképzettsége kihatással van a csapatra, az egységre, ezen keresztül az egész hadműveletre, békés viszonyok között a néphadsereg tervgazdálkodására is.

A hadtápparancsnok a hadtáp feje, aki az anyagi ellátást, vezetést szilárdan kezébe tartja és az események folyamán (pl. harcban) úgy irányítja, hogy az ellátásban semmiféle zökkenő ne álljon be. Ha azonban szabad folyást enged egyszer, nehezen fogja újból, akaratának alárendelni egységét.

A vezetésben való elmaradás, lemaradás a kezdeményezés elvesztéséhez vezet, amely azt jelenti, hogy a hadtápparancsnok az események után kullog, jól vagy rosszul. Legtöbb esetben rosszul.

Mik a feladatai a hadtápparancsnoknak, amelyek a kiképzés alatt kikristályosodtak:

1. Biztosítsa egységének politikai, erkölcsi színvonalát, harckészségét.

2. Szervezze meg az összes alárendelt egységeinek és eszközeinek együttműködését a harc tartamára.

3. Biztosítsa a folyamatos vezetést, előre lássa a kifejlődhető helyzetet, hogy azokra rugalmasan át tudjon térni.

4. Gyűjtse, értékelje ki, majd jelentse az ezred parancsnokának, a működési területen történő híreket, eseményeket.

5. Ellenőrizze intézkedéseinek pontos végrehajtását.

6. Tájékoztassa idejében parancsnokát, a csapattal való együttműködést biztosítsa.

7. Válassza ki harcálláspontját, létesítsen híradást a parancsnokkal és ha lehetséges, szolgálja vezetőivel.

8. Állandóan ismerje az ellátottságot, ellenőrizze szolgálat vezetőinek a munkáját.

9. Terjessze fel a helyzetjelentéseket, ugyanakkor állandóan tájékoztassa a beosztottait is a felsőbb utasításokról, rendelkezésekről.

10. Vezessen munkatérképet, amelyen a saját, valamint az ellenséges helyzetet nyilvántartja.

A hadtápparancsnok a hadtápon belül csak akkor tudja tökéletesen ellátni munkáját, ha egyéni tanulással állandóan képezi magát: továbbá minden beosztottja magas színvonalat ér el a kiképzésben.

Minden hadtáptisztnek jól kell ismernie az elméleti, valamint a hadtáp gyakorlati részt, tudniok kell hogy a társadalomban legnagyobb érték az ember, s ezért minden helyzetben becsületesen gondoskodniok kell a csapatról.

Minden beosztottban ki kell fejlődni az öntudatos fegyelemnek, éberségnek, a dolgozó néphez való ragaszkodásnak.

A felsorolt pontokat mindig jobban és jobban el kell sajátítani, mert tudás nélkül nincs vezetés, csak kapkodás. Ezért arra kell törekednünk, hogy a módszeres kiképzés alatt, valamint az egyéni tanulás által minél többet sajátítsunk el a hadtápszolgálatból.

A hatalmas Szoviet Hadsereg azért tudta legyőzni a fasizmust, mert békében és a Nagy Honvédő Háborúban egyaránt minden katonája és tisztje azon dolgozott fáradozatlanul, hogy a hadsereg színvonalát elméletileg és gyakorlatilag a legmagasabbra emelje.

Nekünk jóval könnyebb a helyzetünk, mi készen kaptuk a legkorszerűbb hadtudományt, a legkorszerűbb szabályzatokat, a legfejlettebb technika által megszerkesztett modern, győzedelemes fegyvereket, amelyeknek használatát mind elméletben, mind gyakorlatban el kell sajátítanunk.

Ez a segítség ugyanígy fémáll a hadtápszolgálatra is, mert a Szovjetunió Vörös Hadserege a legkorszerűbb hadtápszervezés és ellátás rendszerét nyújtotta nekünk. Ezt hálás szívvel köszönjük és megfogadjuk dolgozó népünknek, hogy a célt soha el nem tévesztve, soha meg nem torpanva, dolgozó népünket szorgalmasan fejlesztjük és tökéletesítjük tudásunkat, hogy mind békében, mind háborúban méltók legyünk arra a bizalomra, hogy néphadseregünk óriási értékű anyagát a mi gondozásunkra bízzák.

HADTÁPHARCÁSZAT.

FÜZESSÉRY GYÖRGY őrnagy:

Ezred üzemanyagraktár telepítése és berendezése

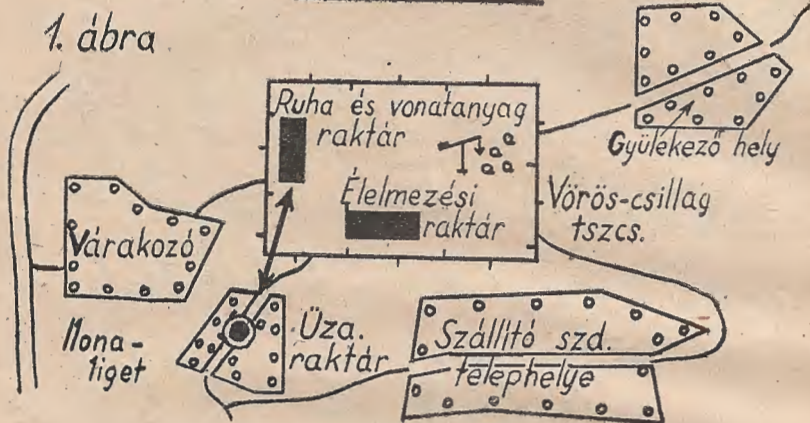
A lövészezred üzemanyagraktára nem nagy, tartósabb megállásoknál, védelemben, a többi raktárhoz, berendezése aránylag a legtöbb időt és munkát igényli.

Tudjuk jól, hogy az üzemanyagraktár beosztottainak létszáma igen kicsi, viszont aránylag hosszú időt vesz igénybe az a földmunka, mely a raktár telepítésénél feltétlenül szükséges.

Általában a hadtáparancsnok a lövészezrednél a szállítószázad parancsnoknak, ki egyben az üzemanyagraktár parancsnoka is, nem tud a műszaki munká'okhoz, a raktár telepítéséhez más raktárból bajtársakat biztosítani, így az üzemanyagraktár műszaki munkájának elvégzéséhez polgári lakosságot vegyünk igénybe. Ebben az esetben viszont különös gondot fordítsunk az éberségre, mert igen könnyen gyúló robbanóanyaggal állunk szemben.

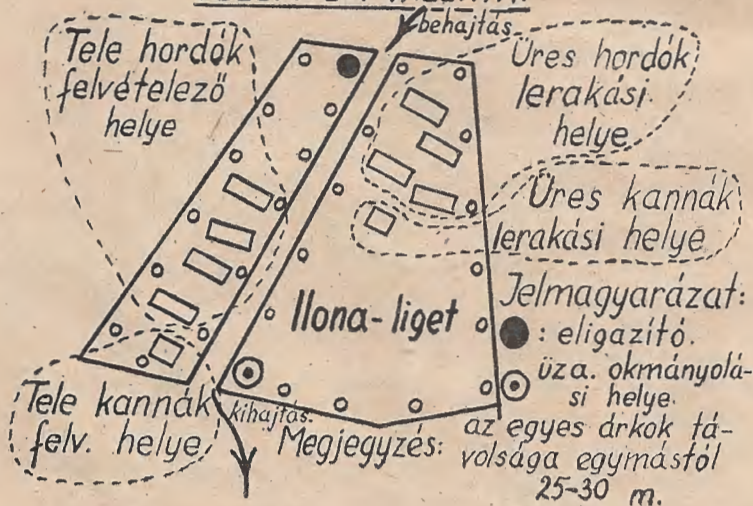
Az ezred üzemanyagraktára mindig az ezred többi raktárainak közepében települ, de a többi raktárhoz legalább 100—200 m távolságra. (Lásd: 1. sz. vázlatot.)

EGY LÖVÉS EZRED RAKTÁRAINAK ELHELYEZÉSE.

2. ábra

EGY LÖVÉS EZRED ÜZA. RAKTÁRÁNAK TELEPÍTÉSI VÁZLATA.

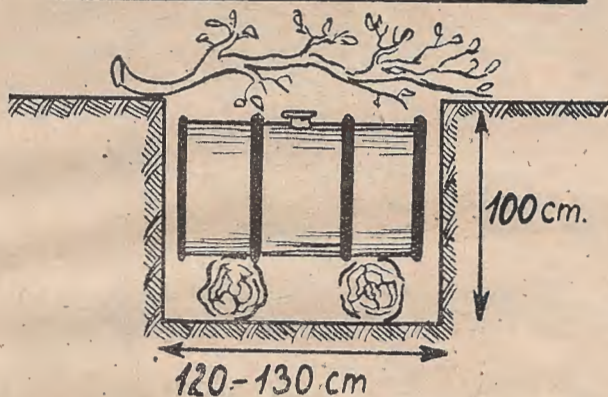

Az ezred üzemanyagraktár helyének megválasztásánál az alábbi szempontokra legyünk figyelemmel:

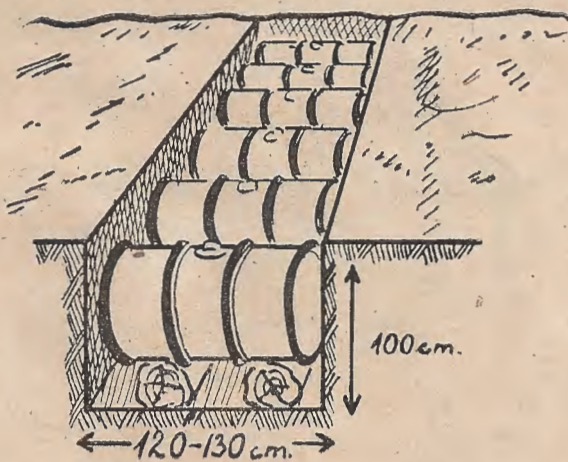
a) Légi megfigyelés ellen rejtett és fedett legyen. Ebből ki-folyólag lehetőleg erdőben, ligetben telepítsük.

3. ábra

ÜZEMANYAG HORDÓ ÁROK.

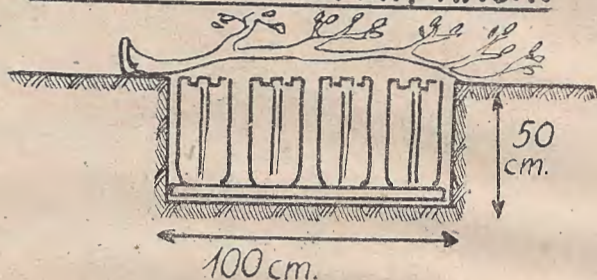
3/a. ábra.

b) A jó ki- és behajtási lehetőség és a rejtett rakodás lehetőleg biztosítva legyen.

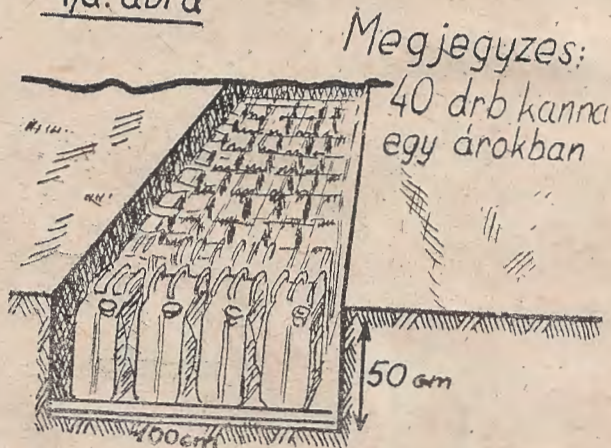
c) Elegendő tér álljon rendelkezésre az egyes hordó csoportok elhelyezésére (az egyes hordó csoportok távolsága egymástól 25–30 m).

4 ábra
ÜZEMANYAG KANNA ÁROK.

d) A kiválasztott hely ne legyen túl kötött talajú, hogy a műszaki munkák így könnyebben elvégezhetőek legyenek.

4/a. ábra

e) A kiválasztott hely 100–200 m-nél ne legyen közelebb a többi raktárhoz, mégis beilleszkedjék a többi raktár körkörös védelmi rendszerébe.

f) A közelben víz álljon rendelkezésre.

Mit tárol az ezred üzemanyagraktár:

A szervezetszerű beosztottaival tárolja általában az ezred 3 javadalmazás üzemanyagát. Természetesen lövészezred viszonylagban ez arányag elég csekély mennyiségű üzemanyag, de ezen kívül az ezred még általában három javadalmazásnyi üzemanyag kiszabotának megfelelő üres hordót, mint csere hordót is tárol. Egy gépkocsizó lövészezred üzemanyagraktára már szemrevételezésnél komoly, nagy területű terület kiválasztását igényli.

Az ezred üzemanyagraktárának telepítési vázlatát a 2. sz. melléklet mutatja.

Ezen láthatjuk a behajtási, a kihajtási irányt, a körforgalom megszervezését, stb. Az üza. raktárnál külön telepítjük a tele hordókat és külön az üres hordókat. Ezek szerint megtaláljuk az üres hordók lerakási helyét és a tele hordók felvételező helyét is.

Az üzemanyag hordók, valamint a kannák elhelyezése árkokban történik. Az egyes árkokban 4—6 db hordót helyezünk el. Az árkok elhelyezése általában nem szimmetrikus, egymástól távolságuk 25—30 m. Az árkok mélysége, melybe üzemanyag hordókat helyezünk el 1 m, szélessége 120-tól 130 cm.

Az üzemanyag kannákat is beássuk. Egy árokban 40 kannát helyezünk el, 1 sorban 4 db-ot. A kannás árok mélysége 50 cm, szélessége 1 m és 70 cm. A hordók alá lehetőleg rakjunk 2 szál vékony gerendát, vagy deszkát és a hordókat azon gurítsuk. Az árkok útvonalra néző egyik vonala enyhén emelkedjen, hogy a hordók így könnyen kiguríthatók legyenek.

A hordókat rakhatjuk egymás fölé, természetesen ily esetben mélyebb árkot ásunk. A hordódugók mindig felfelé nézzenek. Az árkok lefedésére készítsünk gallyakból kötegeket és azokat a terep jellegének megfelelően rejtjük az árkokat. Tökéletesebb, ha rejtő hálóval rendelkezünk és az árkokat azzal terítjük be. (Lásd: 3—4, 3/a és 4/a vázlaton.)

Meleg idő, napsütés esetén a hordókon elhelyezett ponyvákat vízzel időnként locsoljuk. Üzemanyag hordókat ponyva nélkül locsolni tilos.

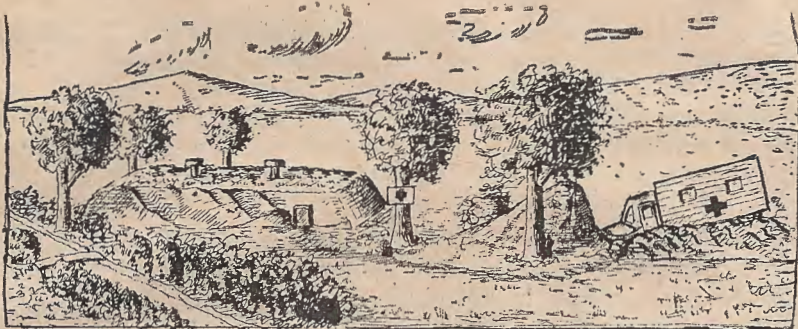
A lövészezrednél üzemanyag kiszállításáról, egyes kivételes esetektől eltérően, nem beszélhetünk. Lövészezrednél csak az ezred közvetlenek, valamint az ezred hadtáp rendelkezik gépkocsival. Az utóbbi helyszínen vételez, az ezred közvetlenek pedig általában, egyenként jönnek hátra az ezred üza. raktárhoz, amikor azt a harc helyzet megengedi és az üza. raktárnál tanko. nak fel.

Adódik olyan eset is, hogy üzemanyagot kell előre kiszállítani, vagy előlről jön hátra 1—2 gépkocsi az ezred közvetlenek

részére üzemanyagért. Ebben az esetben a vételizés, hordó, illetve kanna cseréve! történik.

Lendületes támadás esetén az üzemanyagraktár nem települ, a hordókat és kannákat nem rakjuk le a gépkocsikról, hanem az üza. raktár kijelölt helyén a gépkocsikon marad és a vételizés onnan történik.

HADTÁP-MŰSZAKI SZOLGÁLAT.

KRISTÓF VINCE őrnagy

A hadtáp álcázása

(II. A hadtáp építményeinek, járműveinek és anyagának álcázása álcázó eszközökkel.)

Dolgozatom első részében láttuk, hogy mennyire fontos a hadtáp álcázása. Megtanultuk, hogy néhány egyszerű szabály betartásával, fegyelmezett magatartással (álcázási fegyelem) és a természet adta lehetőségek felhasználásával a legtöbb esetben megakadályozhatjuk azt, hogy az ellenség felfedezzen bennünket; vagy legalább is azt, hogy helyes képet kapjon rólunk és tevékenységünkről.

Ha a terep domborzati viszonyai kedvezőtlenek, kevés, alacsony, vagy gyér növényzettel van borítva, intézeteink, raktáraink, anyagunk elhelyezésére és egyben álcázására megfelelő épületek nem állnak rendelkezésre, az álcázást álcázó eszközökkel kell végrehajtanunk.

Az álcázásnál az elvégzendő munka mennyisége, valamint a rendelkezésre álló idő, munkaerő és eszközök számbavételével a következő célokat tűzhetjük magunk elé:

1. Az álcázandó építmények, tárgyak, járművek, stb. teljes eltüntetése, illetve a környezetbe való beelővasztása.

2. A fentiek egy — legfontosabb és legjellegzetesebb — részének álcázása a teljes eltüntetés fokáig, vagy csak a felismer-

hetetlenné tételig. Ez utóbbi is jelent még bizonyos előnyt, mert ha azt fel is deríti az ellenség, hogy van ott „valami”, legalább messzebbmenő következtetéseket nem tud belőle levonni.

Mindkét esetben célszerű színlelt berendezések alkalmazása, amelyek az ellenség figyelmét és tüzét elvonják, vagy legalábbis megosztják. (Színlelt berendezésekről dolgozatom III. befejező részében lesz szó.)

Természetesen lehetőség szerint mindig az első célra, a teljes eltüntetésre kell törekednünk, a részleges álcázás, illetve felismerhetlenné tétel inkább csak az ellenséges tüzéségi tűz hatáskörletén kívül lesz célravezető.

Az álcázás lényege tulajdonképpen az, hogy a tárgy áruló jeleit, tehát körvonalait, színét, színárnyalatát, vetett árnyékát hasonlóvá tegyük környezetéhez, illetve a figyelés irányához viszonyított hát-eréhez, vagy külső képét úgy változtatjuk meg, hogy az hasonló legyen a környezetben gyakran előforduló és nem feltűnő tárgyhoz. (Tájszokásos épületek, kukoricagöré, szalmakazal, stb.)

A hadtáp intézetei, stb. ritkábban lesznek az ellenséges földi figyelés körzetében, ezért a fősúlyt a légi figyelés elleni álcázásra kell helyeznünk.

A légi figyelésnél tekintetbe kell vennünk azt, hogy a nagy figyelési távolság miatt apró részletek kidolgozása nem szükséges, mert azok egybefolynak és úgysem láthatók (mint például nagyobb távolságról a piros-fehércsíkos ruha rózsaszínűnek látszik). Másrészt a levegőből a színárnyalati eltérések (sötét tárgy világos háttérben és viszont) és az árnyékok, különösen a vetett árnyékok, fokozottan feltűnők, míg azonos árnyalatú különböző színek nem, vagy csak kevéssé ütnek el egymástól.

Altalában, ha csak lehet, ne világos és egyöntetű, hanem sötét és foltozott természetes hátteret (alapot) válasszunk az álcázandó tárgynak, színben és árnyalatban egymástól minél eltávolítottokkal (például rét, vetés, hómező rossz; bokorcsoportokkal, sziklákkal, kopár részekkel, olvadó hófoltokkal tarkított teret, kertek, gyümölcsösök, lakott területek jó hátteret adnak — lásd 1. sz. ábra).

Feladatunk tehát először is az, hogy az adott viszonyok között az álcázandó tárgyhoz legalkalmasabb hátteret kiválasszuk, azután pedig álcázó eszközök alkalmazásával annak áruló jeleit eltüntessük.

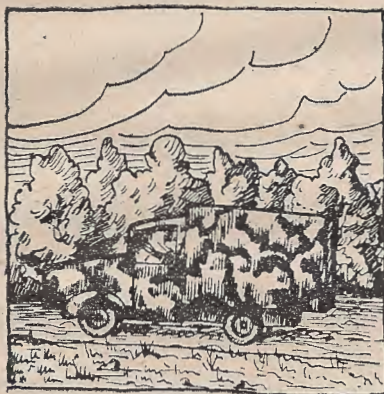
Itt vegyük figyelembe az álcázási utasítás I. Rév. 8. pontját, amely szerint: „Az összes álcázási rendszabályunk legyen aktív, változatos, valószerű és folyamatos”.

Álcázásunk akkor aktív, ha az ellenségre olyan egymással szorosan összekapcsolódó benyomásokat kelt, melyek a saját ténykedésünk és szándékunk tekintetében, ránk nézve a legkedvezőbb feltevésre kényszerítik. Az összes álcázási intézkedés szerves része legyen az álcázási tervünknek, amelynek viszont a mindenkori harcászati elhatározás az alapja.

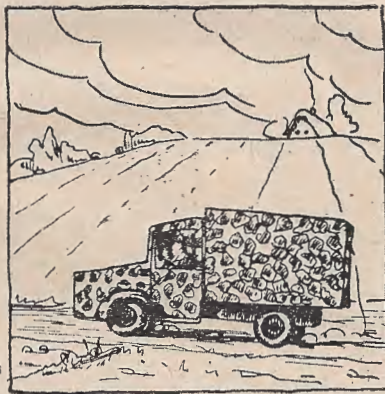
A sablonos álcázás nem vezet eredményre. Ha azonos álcázási fogásokat és eszközöket is alkalmazunk, azokat minden esetben másképp használjuk fel.

Az ellenségre ilymódon ráerőszakolt benyomások legyenek valószerűek. Minden álcázási rendszabályunk alkalmazkodjék a harcászati helyzethez és a terephez.

1. sz. ábra:

Jó

Rossz

1/a. Nagy foltokkal festett gépkocsi sötét háttérben.

1/b. Kis foltokkal festett gépkocsi világos háttérben.

Különösen fontos az, hogy a jóváhagyott álcázási tervet folyamatosan hajtsuk végre. Be nem fejezett álcázás csak fontos leges erő- és anyagvesztést jelent.

Az álcázó eszközök lehetnek vagy természetesek (növényzet, szalma, gyep, téglák, föld, hó, stb.), amelyek lényegében saját magukat mutatják és azzal rejtjenek, hogy az álcázandó tárgy fölé, elé, illetve az álcázandó tárgyra tesszük — ha a környezet

természetes jellege azonos, vagy mesterségesek, amelyek valami mást akarnak mutatni, mint amik valóságban (papírból és drótból készült mesterséges növények, alakmasító testés és alakmasító építmények, stb.).

Az álcák általában két részből állnak és pedig egy alpból, amely tartószerkezet gyanánt szolgál és az alapra helyezett vagy belétüzdelt, helyszínen talált anyagokból.

Ilyen alcaalap lehet maga a tárgy, lehet álcázó háló, lécrács vagy drótváz, stb. Maga a háló, vagy váz nem rejti a tárgyat, hanem azt a fentiek szerint, helyszínen talált anyaggal kell kiegészíteni.

Vannak rendszeresített álcázó eszközök is (álcázó hálók, stb.), de ezeket főként a harcoló csapatnak adják ki, a hadtáp álcázásához rendszerint helyszíni anyagokat használnak. Az alcaalapot rendszeren favázból és erre erősített drótból, rőzséből, stb. készült hálóból fogjuk összeállítani, kiegészítésül pedig a fentebb említett legkülönbözőbb anyagokat használhatjuk. A technikai megoldásra a későbbiekben fogok néhány példát ismertetni, bővebb részleteket az álcázási utasításban találhatunk. Az elvek ismeretében azért néhány példa alapján is mindig meg fogjuk találni a helyes megoldást. Az ötleteknek és találékony-ságnak sehol sem nyílik talán tágabb tere, mint az álcázásnál.

A legegyszerűbb eszközökkel, de gondosan és ügyesen, a környezetnek megfelelően készült valószerű álca sokkal többet ér, mint a gondatlanul és helytelenül alkalmazott legkiválóbb álcázó felszerelés. Az álcázást is célszerű versenyszerűen gyakorolni, a helyes versenyszellem ezen a téren is nagy eredményeket fog hozni.

Lássunk ezek után a hadtápnál előforduló álcázási feladatokat. A tábori építmények álcázásához az álcázási utasítás a következő irányelveket adja:

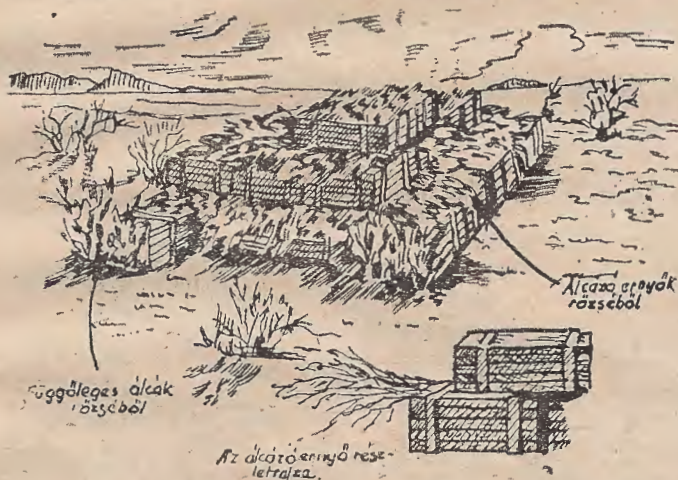
A tábori építményeket és raktárakat lehetőleg erdőkben, szakadékokban és egyéb természetből fedett területen helyezjük el. Az összes építmények alkalmazkodjanak a terephez, hogy körvonalaik felismerhetők ne legyenek. Földkunyhókat, lombsátrakat, sátrakat, kisebb csoportokban fák alatt, épületek, kerítések, romok vagy tereptárgyak árnyékában helyezjük el. Nem szabad ezeket sem egyvonalban, sem soronként, egyforma távközökkel elhelyeznünk.

Lejtőkön és szakadékokban való elhelyezésnél az építményeket csak egy irányban lejtő (síkú), szabálytalan körvonalú tetőzettel fedjük be, szórjuk be földdel vagy gyepezsítjük. Ennél alkalmazkodjunk a terep színéhez és domborzatához. A sátrakat

fessük be a környező terep színére, vagy vonjuk be helyszínen található álcázó anyagokkal.

Helységekben a földkunyhókat alakítsuk ki pince vagy veremszerűen, kapcsoljuk hozzá már meglévő épületekhez, a bejáratokat pedig fészereken, karámokban, istállókon keresztül készítsük. Erdőben való elhelyezésnél az építményeket a tetőre tűzdelt gallyakkal álcázzuk.

Télen a földkunyhókat egészen a tetőig hányjuk be hóval úgy, hogy hóbucka alakuk legyen. A függőleges, külső falakat, a földkunyhó végeit és az ajtófalakat meszeljük be vagy krétázzuk be; a tűzhelyek kéményét fessük be fehérre és ügyeliünk arra, hogy a tetőn ne rakódjék le korom. A sátrakat fessük be fehérre. Erdőben a tábori raktárakat az erdő szélétől legalább

2. Álcázó ernyők alkalmazása (gallyakkal) ládák álcázására.

50—100 m-re telepítsük. E célra kizárólag csak egyes fákat vágjunk ki (nem szabad irtásokat készíteni). Anyagrakásokat úgy készítsünk, hogy azok bokoresortokhoz, magányos fák koronájához, stb. hasonlítsanak, szórjuk be levágott gallyakkal, fűvel, mohával, stb.

Ritkás erdőben a fák felső részét hajtsuk az anyagrakások fölé vagy pedig kivágott fák koronáját függesszük fel azok fölé. Nyílt terepen az anyagot osszuk el a talaj egyenletlenségei között, szórjuk be felülről helyszínen található álcázó anyaggal. Kopár talajon az anyagrakásokat alacsonyra készítsük és vékony földréteggel beszórt sátorlappal takarjuk le. Helységekben az anya-

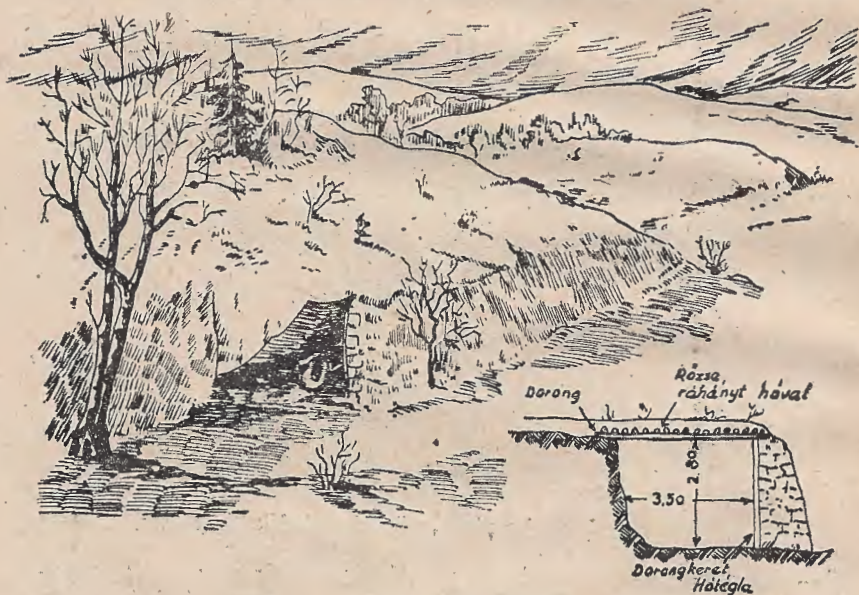
got rakjuk csüörökbe, fészerek alá vagy egyes építmények árnyékába. álcázzuk rözse vagy farakás alá, stb.

Télen a raktárakat a ládák, zsákok, rakások hemeszelésével vagy bekrétázásával, hóval való betakarásával vagy fehér anyag (vásznon) ráterítésével álcázzuk.

Az álcázás technikai végrehajtásához a következőket vegyük figyelembe:

A tárgy alapját és vetett árnyékát megváltoztathatjuk (vízszintes) álcázó ernyőkkel és (függőleges) álcázó tarajokkal. Ezeket alakmászító építményeknek nevezzük. (2. sz. ábra.)

Nagyon ügyeljünk itt arra, hogy az álcázó ernyő vagy álcázó taraj beleilleszkedjék a környezetbe. Zöld növényeknél a

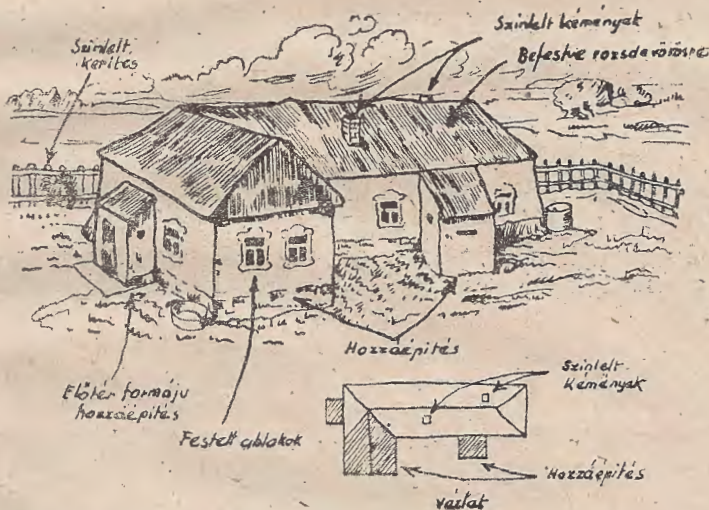

3. Téli álcázó csarnok póznákból és hóból.

gallyakat állandóan cseréljük. Hervadt lombok az élő növényzet-től erősen eltérnek színárnyalatban és igen feltűnők. Kissé több munkát igényelnek a tetőszerű álcák, amelyek lapos domb formában álcázzák a tárgyat, ezeknél a lapos oldalrézsükre (vetett árnyékmentes) és a valószerű fedőanyagra ügyeljünk. Nagyobb tárgyakat, járműveket álcázó csarnokban helyezhetünk el. Ezeknél már komoly, építményjellegű, álcaalapot kell készítenünk, az

álca kiegészítő anyagának megfelelő teherbírásban (nyáron, ha a kiegészítő anyag lomb, könnyű pózna, drótpítmények megfelelnek, télen gyepfőgla vagy hó burkolatnál szilárdabb építmény szükséges (3. sz. ábra).

Több gondot és táálékonytságot igényel, de hatásos álcázást nyújt az utánzó építmények készítése. Itt alapvetően fontos, hogy csak a környéken sűrűn előforduló tereptárgyakat, illetve táj-
szokásos házakat utánozzunk. Cseréptetős házak között nádfe-
deles ház ugyanolyan feltűnő lesz, mint fordítva; kukoricásban
lévő szalmakazal, sík terepen álló bokor felhívja az ellenséges
felderítők figyelmét. A részleteket az utánzó építményeknél is
csak a figyelési távolságnak megfelelően kell kidolgoznunk (4.
sz. ábra).

4. Egészségügyi sátor alakjának elváltoztatása lakóépületté.

A hozzá épített részek póznavázi gyékényből, deszkából, faléméből készülnek.

Egyszerű és gyakran igen hatásos módszer a tárgyak be-
festése. A rendszeresített anyagot legtöbbször már álcázó fes-
téssel befestve adják ki. Festékanyagul bármilyen időtálló festéket
használhatunk. Ezek híján egyszerű meszelés, anyaggal vagy
sárral való bekenés is sokszor megfelelő lesz. A festést különösen
helyüket változtató tárgyaknál (járművek, harceszközök, sátrak)
alkalmazzuk, valamint állandó építményeknél az álcázás kiege-

szítésére, de utóbbiaknál azért a fősúly mindig a helyszíni anyagokkal való álcázáson lesz. A festék nemcsak a tárgyak színének megváltoztatását, hanem talán még előbb jellegzetes alakjának megbontását célozza. Ezért a nagy, szabálytalan, egymástól eltérő színű és árnyalatú foltok célravezetők (1/a. sz. ábra), mert a kis foltok nagyobb távolságról egységes, szürkés színűvé olvadnak össze és a tárgy körvonalait kihozzák (1/b. sz. ábra).

Az álcázás sikerének egyik legfőbb feltétele a különböző munkafolyamatoknak (magának az álcázásnak is) rejtése. A munka elvégzéséhez szükséges előkészületeket is feltétlenül rejtett helyen hajtsuk végre a lehető leggyorsabban, hogy ezt az ellenséges felderítés észre ne vegye. Az összes éjjel végzendő munkákat úgy tervezzük, hogy azok hajnalra elkészüljenek és álcázva legyenek.

Végül nem szabad elfelejtenünk, hogy az álcázást rögtön elkészülte után, majd a továbbiakban naponként folyamatosan ellenőrizzük (hervadt lombok kicserélése, stb.).

Az ellenőrzés feltétlenül az ellenséges figyelés irányából és az ellenséges figyelési távolságot minél jobban megközelítő távolságról történjék. A hadosztály hadtáparancsnok, különösen tartósabb telepítés esetén keressen lehetőséget arra is, hogy a hadtáparancsnok álcázását a levegőből is ellenőrizze.

Gondoljunk mindig arra, hogy a helyesen végrehajtott álcázás viszonylag kevés munkával sok vért és anyagot takarít meg.

Békében, kiképzésünk legnagyobb része a terepen, a szabad természetben folyik le. Háborúban is harcunkat a terepen, a természetben vívjuk meg.

Igy tehát nem lehet közömbös számunkra, hogy akár békében, vagy akár háborúban milyen időnk van. A harccselekményeinket nagyban befolyásolja az időjárás is.

Nézzük meg közelebbről ezt a kérdést.

A meteorológia vizsgálja az időjárást, amelyhez különleges műszereket használ, így többek közt a barométert is.

Azonban műszerek nélkül is, az ismertető jelekből meg tudjuk mondani, milyen lesz az időjárás, különösen a következő napon. A vidék lakossága igen sok olyan jelet ismer, amelyek ugyanolyan pontosan mutatják az elkövetkező időjárást, mint a barométer.

Ha a földműves kint a szántóföldön a madarakat figyeli, meg tudja mondani milyen lesz a közelgő ősz. Például: ha a mezei egerek a fészket a dombok tetejére készítik, akkor az ősz nedves és tartós lesz. Ez természetesen nem is alaptalan, az egerek igen jól megérik a közelgő levegőváltozást és igen jól reagálnak mindenre. Ha az ablaküveg verejtékezik, télen meleget, nyáron borús időt jelent. Ha a ködben csillagokat látunk, akkor eső vagy hó lesz.

Ezek a jelek évszázados tapasztalat és igen alapos megfigyelés eredményei. Ha figyelmesen megfigyeljük a természetet,

a felhők járását, a szél irányát, erejét, akkor megmondhatjuk, milyen lesz a következő napon az időjárás.

Hogy megállapításunk helyes legyen, azt ne csak egy jele, hanem több jelenség összességére alapozzuk.

Ha a felhők nyugatról olyan gyorsan jönnek, hogy azok mozgását szabad szemmel is meg tudjuk állapítani, akkor erős vihart várhatunk, amely egy-két napon belül beköszönt. Miután ilyen gyorsan mozgó felhők jelentek meg, az egész eget vékony tejszerű réteg boríthatja. Ez arról tanuskodik, hogy rövidesen időváltkozás lesz esővel, vagy hóval. Ha a szél erősödik és nem egy irányból fúj, hanem körbe fordul, ciklon közeledik. Egy irányból, ha szél erősödik, iránya azonban nem változik, akkor várhatjuk, hogy ez a hely, ahonnan a megfigyelést tettük, a ciklon középpontja lesz. Utána rövidesen viharejétti csend lesz, majd szél vagy hóvihár keletkezik a megfigyeléssel ellentétes oldalról.

Ha a felhők nem abba az irányba mozognak, amerre a szél fúj, akkor az a hely, ahonnan a megfigyelést tettük, a ciklon szélén lesz. Az időjárás még rosszabbodni fog. Ha az égen felhők jelennek meg abból az irányból, ahonnan a szél fúj, akkor a megfigyelés helye a ciklon nyugati szegélyén lesz. Az időjárás javulni fog.

Abban az esetben, ha a felsorolt jeleket megfigyeljük, egy-két napon belül nyáron esőt, télen havat várhatunk. A hőmérséklet ilyenkor nyáron süllyed, télen emelkedik. Előfordul az is, hogy

úgy tűnik fel, mintha az égen semmiféle mozgás nem volna, azonban, ha jól megfigyeljük, a felhők igen magasán járnak. Ilyenkor nem rossz időre kell következtetni, ellenkezőleg számolni lehet hosszantartó jó idővel.

Ha az egyedülálló felhők az égen egy helyen gyülekeznek, akkor rövidesen eső, vagy hó lesz — nagyobb szél nélkül — nyáron pedig zivatar. Ha a vándorfelhők estére nem oszolnak el, az idő rosszabbodásával, vagy esővel lehet számolni. Ha a nagyobb felhőből kisebb fehér foltok válnak ki, akkor világos, meleg idővel számolhatunk. Ha a vándorfelhők nagyobbodnak, majd magasabb hegy fölött megállnak, akkor zivatart, vagy esőt várhatunk. Ha reggel vagy nappal báránfelhőket látunk és estére ezek vándorfelhőkké változnak, akkor éjszaka zivatar lesz. Ha nyári napon, jó időben felhők voltak, akkor az éjszaka zivatar lesz. Ha nyári napon jó időben felhők voltak, akkor az éjszakai zivatar esetleg több éjjel is megismétlődhet.

Ha a téli nappalok tiszták, világosak és estére az egész ég ködfelhővel borított, az annak a jele, hogy erős fagy lesz. Ha tavasszal, nyáron, vagy ősszel nappal vándorfelhők voltak, estére pedig eltűntek, tiszta, száraz idővel számolhatunk. Ha az időjárás több napon keresztül jó volt, a szél megközelítően mindig ugyanabból az irányból fúj és ha a szél iránya megváltozik, akkor arra lehet következtetni, hogy az időjárás is megváltozik, sok csapadék lesz. Ha ciklon volt és az égen újra felhők jelennek meg, akkor ez azt jelenti, hogy az első ciklont egy másik követi. Ha az égen egyszerre többféle felhőt, különböző alakúakat, különböző nagyságúakat lehet látni (báránfelhőket, vándorfelhőket), ez annak a jele, hogy az időjárás megváltozik, eső vagy hó lehetséges.

Ha az égen viharfelhők mozognak, amelyek alul félkör alakban összeverődnek, a vihar elvonulhat, a felhők minden nagyobb eső nélkül szétszóródhatnak. Reggel tiszta idő van, 10 óra felé hirtelen felhők jönnek, dél felé a felhők szaporodnak, majd ismét eltűnnek, ez annak a jele, hogy jó idő lesz. Ha a vándorfelhők délig nem oszolnak el, sőt megfigyelhetően szaporodnak, akkor esőt, vagy zivatart várhatunk. Esőt, vagy időváltozást várhatunk akkor is, ha a nappal tiszta, világos volt, estefelé pedig felhők jelennek meg az égen.

Ha az éjszaka csendes volt, de reggel egy vagy két órával a napkelte után szél kerekedik, amely dél felé erősödik, majd estefelé ismét csendesedik, ez biztos jele annak, hogy tartós száraz idővel számolhatunk. Ha estefelé a szél nem csendesedik, sőt még erősödik, akkor tartós szélviharral, vagy hóviharral

számolhatunk. Tenger, vagy nagyobb tavak partján jó tartós időt jelent a szél, amely több napon át fúj: nappal a víz felől a szárazföld felé, éjjel a szárazföld felől a víz felé. Hasonló jel, a szél erdős terepen is, ha nappal a völgyből a hegy felé, éjszaka pedig fordított irányban fúj. Ha a szél iránya hirtelen megváltozik, akkor az időjárás hosszabbodásával lehet számolni.

MIT MESÉL
A NAP
A LEVEGŐ
A HARMAT ?

Nyáron, ha nappal meleg volt, éjjel nyirkos, vagy hideg idő lett, az azt jelenti, hogy hosszabb ideig tiszta idővel lehet számolni. Télen ugyanilyen jel a fagy, ha éjjel erősebb, nappal gyengébb, este felé ismét erősebb lett.

A tiszta, világos idő ismertető jelei a következők:

Erős harmat, köd, amely éjszaka és este a mélyedésekben összegyűl, a füst egyenes oszlopban emelkedik felfelé; ha éjszaka erdőben lényegesen melegebb van, mint a mezőn. Nyáron száraz köd, különösen akkor, ha azt égett szag követi.

A feltűnően verőfényes arany, vagy rózsaszínű hajnal. A nap ilyenkor az égen teljesen világosan látható és igen hosszú ideig nem lehet semmiféle szegélyt sem látni körülötte. Ha a hajnal télen teljesen világos, rózsaszínű, az azt jelenti, hogy a fagy tovább tart, sőt még erősödhet.

Nézzünk néhány jelet, amiből arra következtethetünk, hogy a jó idő borús időre változhat:

A levegő igen átlátszó, olyannyira, hogy a tárgyak körvonalai 10 km-ről is jól kivehetők; este melegebb lesz, mint reggel. Igen jól lehet hallani a hangokat. A füst a kéményből lefelé megy. A csillagok erősen fénylenek, alkonyatkor az ég vörös, éjjel nem volt köd és reggel nincs harmat a völgyekben.

Ha a nap, a felhő; a szél nyelvét tökéletesen megértjük, akkor abból ugyanúgy olvashatunk, mint a nyitott könyvből. És ez a könyv a néphadsereg katonái számára mindazt elmondja, ami a többi ember számára titok marad.

ÉLELMEZŐ SZOLGÁLAT.

MAGYARI GÉZA ezredes:

A szocialista élelmezés eredményei Néphadseregünkben

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtti táplálkozás kérdései, mivel annak kevés jelentőséget tulajdonítottak, rosszul voltak kidolgozva.

A szovjet hatalom és a szovjet egészségvédelem fennállása óta a szovjet tudomány sok újat és eredetit vitt be nemcsak a táplálkozás szervezési formáiba, hanem az ember táplálkozásának kidolgozásába is.

A szovjet tudomány sikeréhez tartozik a táplálkozási normák kidolgozása, a korszerű tudományos adatok és statisztikai jelentések alapján.

Az élelmezéstudományi központi intézetet 1929 végén szervezték meg Moszkvában. A szovjet tudósok szívós munkájának és kutatásainak az eredménye az a hatalmas felismerés, hogy a minőségileg különböző táplálék segítségével az egész szervezet munkáját megváltoztathatják, mind a fokozás, mind a csökkentés érdekében. Az ÖK(b)P KB-ának 1931 augusztus 19-i határozata kimondja, hogy „az ország iparosítása és az áttérés a nagy mezőgazdasági egységekre a közlelmezésnek olyan elrendezését kívánja meg, amely a munkások, alkalmazottak és családtagjaik széles tömege számára valóban biztosítja azt, hogy teljes mértékben élvezhessék a közétkezés előnyeit”. Az 1933. évi december 22-i felhívás rámutatott arra, hogy az élelmiszeripari vállalatoknál szigorú egészségügyi szabályozást vezessenek be,

a személyi egészségügy szabályait a munkások tartásuk be, valamint szervezzenek vegyi — bakteriológiai — ellenőrzést a gyártással kapcsolatban.

A Párt és a kormány igen számos intézkedése mutatja azt a hatalmas törekvést, amelyet kifejtettek a tömegétkeztetés és az élelmezési iparnak igen magas technikai színvonalra emelésével.

A Szovjetunióban ma hatalmas gépesített hűskombinátók, konzervgyárak, tejipari és konzervipari üzemek, kenyérgyárak, stb. a tudomány mindenkor legutolsó vívmányai alapján látják el az országot igen magas értékű és minőségű élelmiszerekkel. Az élelmiszerjegyeket valóságos élelmiszerek cserélték fel és az élelmezés-egészségügy soha nem látott haladást mutat.

E kimagasló eredmények abban a pillanatban születhettek meg, amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom a magántőke rendszerét a termelésben és a kereskedelemben megszüntette. A Szovjetunió tervegazdálkodása ma már eltünteti a téli és a nyári élelmezési különbséget. Fejlett konzerviparával és tároló berendezéseivel nemcsak a téli élelmezésre, hanem évekre tud felkészülni.

A Szovjetunió élelmezés-egészségügye belenyúl a mindennapi életbe, a tudományosan felépített és bevezetett normáival megelőzi a korai megöregedést, növeli a szervezet ellenállóképességét és magasra emeli a hadsereg tagjainak harcképességét.

Szervezetten folyik a lakosság táplálkozásának megjavítása és így a lakosság életszínvonala a normák és egészségügyi szabályok, az egészségvédő szervek lelkes munkája nyomán állandóan emelkedik.

Az eredmények nagyok és ezt a Párt hozta létre. Ennek volt eredménye, hogy a Nagy Honvédő Háború nehéz esztendeiben, a legnehezebb és a legsúlyosabb harcokban, a legnehezebb terepeken is a dicsőséges Vörös Hadsereg kiesés nélkül, tápláló, kielégítő, változatos étkezést kapott, mely harcképességének fenntartásához fizikailag szükséges volt. Amíg az imperialisták hangzatos nevű élelmicikkkel és kiesésekkel élelmezték felfegyverzett tömegeiket, addig a Szovjetunió az egyéni harcosok tömegeit élelmezte úgy, hogy leromlás nélkül 80 km-es napi hadosztálygyalogteljesítményre voltak képesek.

E tudományos alapokra felépített élelmezés-egészségügy is a marx-lenini forradalmi elmélet vívmánya és annak gyakorlata, az élelmezési vonalon működő tudósoknak a háza, a Szovjetunió iránti odaadó szeretete volt. Ez vezette, ez lelkesítette öntudatos vasképpel a normák és élelmezési rendszabályok kidolgozóit, megvalósítóit, hátuk mögött pedig ott állott a Szov-

jetunió, annak tervgazdálkodása, mert ott a legfontosabb érték az ember!

A Szovjetunió ezzel is megnyerte az élet csatáját.

Azt a nagy értéket, amit ezzel a békét akaró dolgozó emberiségnek adott, akkor mérhetjük fel, amikor arra gondolunk, hogy a kapitalizmus anarchiáival, kríziseivel a népet éhínségre ítéli. Míg mi a jólétet a munkában, a termelékenységben keressük, Vogt W. az örült ágyú amerikai „szociológus” programja az lenne, — ha továbbra is fennmaradna —, hogy Indiában milliók haljanak évente éhhalált és fél, hogy Kínában csökkenni fog az emberi halandóság százaléka.

Az imperialisták társadalmi rendszerüknél fogva képtelenek felemelkedni a tudományos élelmezésnek csak megközelítő fokára is. Ők az embereket azért fizetik meg, hogy ne termeljenek, hogy ne tanuljanak, félnek a bőségtől profijuk védelmében. Mi a nagy szovjet kutatómunka és ezt követő eredményeiből máris rengeteget kaptunk.

Máris részesei vagyunk, amikor kialakíthattuk élelmezési normáinkat és ezzel felhagyhattuk az elavult, a kapitalista pénzgazdálkodást. Normáinkat már kalóriában, tápértékben fejezzük ki és élelem-ellátásunk rendszere a munkateljesítményen alapuló élelmezési norma-rendszer. Harcolunk a fogyasztásra kerülő élelmiszereinknek egészségileg magas értékéért és helyes belső szervezethez tartozó tároljuk a kezelésünkre bízott élelmicikkeket.

Igyekszem röviden összefoglalni azokat az eredményeket, melyek mindennapi élelmezésünkben számunkra újak, melyekkel Néphadseregünk élelmezési szolgálatát igyekszünk magasra emelni, s amelyeket a felszabadító Szovjetuniótól, nagy barátunktól, ajándékba kaptuk. Nem mi kísérleteztük ki, hogy magunkévá tehattük: az a Bolsevik Párt győzelmének és harcban született sikereinek eredménye. Csak egynehányat említek ezekből, melyekkel előbbre vittük az élelmezési szolgálatot.

Néphadseregünk összes élelmezési szolgálat vezetője ma már Budagján professzor az „Ételek és a táplálkozás, egészség-tana” című kiváló munkáját tanulja és így ismerkedik meg a táplálkozás élettani alapjaival, az élelmiszerek egészség-tani értékelésével, a konzerválással, a gyártással, a szállítással, a raktározással, a megővés-élelmezéssel.

Raktárkezelőink munkájának alapkövetelménye: egyetlen gramm romlott áru se legyen a raktárban!

Kivitelezés előtt állanak a legmagasabb élelmezési egészségvédelmi követelményeknek megfelelő jég- és zöldségvermek.

Tárolóhelyiségeinkben új formát öltött a belső rend.

Megtanultuk, hogy a hőmérséklet és a nedvesség szabályozásával a kapott vizsgálati eredmények felhasználása útján, hogyan óvhatjuk legkényesebb élelmicikkeinket.

Házilag tudjuk már fertőtleníteni készleteinket és raktárainkat.

Orvosaink minden élelmicikk átvételénél, kiadásánál, kész ételek kiszolgáltatásánál ott vannak és az ételeket laboratóriumi vizsgálatnak vetik alá.

Húsárúinkat és kenyereinket speciális szállító-berendezéssel fogjuk szállítani. Megismertük a kenyértárolás és megóvás fontos problémáit.

Uj volt számunkra, hogy szalastakarmányainkat nedvességüknek megfelelően kell tárolnunk.

Megtanultuk, hogy ömlesztett és zsákoit árukat nagy mennyiségben és takarékosan hogyan helyezzük el.

Felismertük, hogy a raktári kártevők mily nagymértékben csökkentik az élelmicikkek minőségét és tápértékét, megtanultuk, hogy mikép harcoljunk e rovarok, bogarak és rágcsálók ellen.

Megismertük, hogy hogyan szervezzük meg helyesen az élelmezési szolgálatot, hogy rendezzük be előkészítő, feldolgozó, főző, sütő, kiadó, tálaló, edénmosó helyiségekkel konyháinkat. Ma már a halhoz, nyershúshoz, főtt húshoz külön-külön késeket használunk. Szakácsaink már tudják, hogy az ételek vitaminértékét miképpen őrizték meg, de azt is, hogy a távollevők ételeit romlás veszélye nélkül mikép őrizték meg. A mi konyháinkba már nem léphet be, aki nem oda tartozó és aki belép, annak tudnia kell, hogy konyhába megy, ahová csak fehér kabáttal teheti be lábát, mert ott a bajtársak ételeit főzik.

Konyháinkat megnézik az összes előljárók és a hiányosságokat kötelesek megszüntetni.

Élelmezési szolgálatunk sokat tanult a tábori viszonyokról is, hogy ott is ízes, változatos és bőséges ételeket tudjon biztosítani.

Hosszú sora van annak, amit mint kész eredményeket megvalósíthatunk! A továbbiakban is példaképpen áll előttünk a Szovjetunió dicsőséges Vörös Hadseregének élelmezési szolgálata, melyet nemcsak megtanulni akarunk, hanem mindenben megvalósítani, aminek művészetét és óraműpontosságát kívánjuk mihamarabb a mi szolgálatunk gyakorlatában látni.

Ez az élelmezési szolgálat a szocialista társadalmi és gazdasági rend terméke, a magasabb rendű élelmezési szolgálat, mely Néphadseregünk harcképességét emeli és azon belül mindennapos munkáján keresztül küzd a Béketábor győzelméért.

„A háború története arra tanít bennünket, hogy a próbát csak azok az államok állották ki, amelyek gazdasági fejlettségük és szervezethezességük, csapataik tapasztaltsága, hadiművészete és harci szelleme s a nép kitartása és egysége tekintetében a háború egész folyamán erősebbnek bizonyultak.”
(Sztálin)

MAGYARI GÉZA ezredes

Továbbképzési kérdések az élelmezés megszervezésében

Az elkövetkezendő téli időszak feladataiban minden élelmezési szolgálatvezető a politikai és szakmai kiképzést munkája homlokterébe kell, hogy állítsa. — Követelményként kell álljon, hogy ebben az időszakban komoly erőfeszítésekkel, vasfegyelemmel, a hiányosságok felszámolásával, megfelelő operatív rendszabályokkal, pontos tervekkel és tervfegyelemmel nemcsak elsajátítsuk példaképünk, a felszabadító Szovjet Hadserég élelmezési szolgálatának óramű pontosságát, de elérjük e szolgálatnak művészetét is!

A feladat, ami előttünk áll: elméleti, belszolgálati és gyakorlati kérdésekre csoportosítható. E csoportok nem különállóak, azok egymásnak szerves részei, menetközben összefolynak. Az élelmezési szolgálat vezetője e keretekbe illesztheti bele havi, heti és napi programját, sajátját és alárendeltjeit. Ugyanis nem állhatunk meg, nem tehetjük félre a havi kiképzési napok elteltével a következő havi kiképzéséig éppen azoknak a feladatoknak a való, gyakorlati életbe az átültetését, melyeket elméletileg a kiképzési napokon elsajátítunk. Az élelmezési szolgálat vezetője a kiképzéssel és ezen túlmenően, saját munkaterületének felmérésével és kiértékelésével köteles megállapítani, hogy mi az, amit kijavítania, elsajátítania, megtanítania szükséges, mi az, amit jobb szervezettséggel kell teljesítenie. Erre kell kialakítsa napokra szóló tervét, amit feltétlenül megvalósít.

Hogy a feladatokat az elméleti, gyakorlati és belszolgálati vonatkozásokban helyesen megteremthesse, ez az éppen soron lévő követelményekből következik, illetve azokat a szempontokat kell látnunk, ahol még fejlesztési feladat vár ránk. Ezek a pontos nyilvántartások, elszámolások, a raktárolás és málhá-

zás, az ételmezés helyes megszervezése a belső higiéné, a főzés-technika és szakács továbbképzés, az áruismeretek, a selejt ételmezési hulladék, a csapattal való gyakorlati összműködés kezdései. Hogy e kérdésekről melyiknél van nagyobb feladat, ezt éppen az ételmezési szolgálat vezetője mérheti fel. Nézzük csak meg mindenütt: tiszták-e a konyhák, mennyi a mosók, az egyes étkezéssel időre elkészülnek-e a szakácsok, ászokfán fekszik-e minden cikk a raktárban, az elrendelt időre osztjuk-e ki az étkezéseket, főzünk-e a harcgyakorlaton, helyes-e az ételmezési létszámunk, ott vannak-e a szolgálatban lévő közegek az ételek kiosztásánál, tud-e minden szakács a mozgókonyhán főzni, tervszerű-e a szakácsok munkabeosztása, milyenek a hús- és kenyérszállító eszközök? Vizsgáljuk meg, hogy a „Segédlet az ételmezés megszervezéséhez“ című út-t mily mértékben oktattuk, elkövettünk-e mindent, hogy ömerőnkől eszerint szervezzük meg az ételmezést. Megteremtettük-e az előírt raktári rendet, a Segédlet szerint felépítettük-e a konyha belszolgálatát, a felvételezések, étkeztetések, elszámolások rendjét. Aszerint, hogy milyeneknek látjuk a hiányosságokat, úgy állítjuk fel munkatervünket a három említett csoportosításban. A tapasztalat azt mutatja, hogy az alábbi csoportosításokban és tárgykörökben helyes-e saját és beosztottjaink mindennapi továbbképzését felépíteni. Vagyis foglalkoznunk kell a szabályzataink és a szakirodalom felhasználásával e témakörökkel mindennaposan és olyan mértékben, ahogy ezt hiányosságaink mutatják.

Az elméleti ismereteinkben felkészültségünket fejlesztenünk kell elsősorban a Szolgálati Szabályzatunk az előbb említett „Segédlet“-ünk, tudósítási utasításaink maradéktalan elsajátításával. Szakutastításaink és a szakirodalom felhasználásával a hadtápokmányok helyes szerkesztésében fokoznunk kell gyorsaságunkat. Tökéletesíteni kell tudásunkat: az ételmezési és takarmány-ismeretekben és azok technológiájában. További tárgykörök, aminek még tökéletesebb elsajátítása eredményeinket jobbá teszi: a növényi és állati eredetű élelmickek áruismerete, az ételmezési felszerelési anyag kezelésének és a különböző élelmickek átvételének, bevizsgálásának, tárolásának módjai, a helyes, takarékos szállítás és annak megtervezése, a normák és pótszereinek tápértéke, a helyes étlapszerkesztés (változatosság, kalória és tápérték szempontjából). A takarékos főzés és előkészítési technika, a kenyérsütés, húsfeldolgozás elméleti kérdései. A csapat él.m. szolgálatának megszervezése, a húsvágatás, raktározás laktanyai és tábori viszonyok között — A nyilvántartások és elszámolások szabályai. — Amikor bővít-

jük elméleti ismereteinket, beosztottjaink tanulását is vezessük, irányítsuk és időnként számoltassuk el őket.

Belszolgálatunkat tegyük tökéletessé és feszessé!

Az ezredparancsnok vizsgálja felül az étrendeket, étlapokat, a kiszabott időszaki elosztást, a minőséget és mennyiséget. Az ételmezési számadási készletek bizottsági rovincsolásainál a meghatározott időszakokban, valamint a beérkező ételmezési anyagok bizottsági átvételéről gondoskodjon. Minél több meglepetésszerű ellenőrzést gyakoroljon és a hiányok megszüntetéséről határidőn belül gondoskodjon.

A zlj., alosztály-, szakaszparancsnok, alosztályszolgálatvezető teljesítsék pontosan a Szolgálati Szabályzatunkban előírt kötelelességeiket.

Az étkezdevezető, a főszakács és a konyhaügyeletes az étkezések jó minőségéért, kellő időben való elkészítéséért, az egyenlő, megállapított adagok szerinti elosztásért, a konyhai rend fenntartásáért, a konyhában dolgozók munkájának helyes megszervezésével, az előírt nyers és kész élm. cikkek ellenőrzésével, az étkeztetés helyi és időbeni szerves megszervezésével az elrendelt kötelelességeiknek mindig fejlődő gyakorlati tudással feleljenek meg.

Az orvos vegyen részt a heti étlap összeállításában, ellenőrizze a nyersanyagok minőségét, tárolását, elkészítését. Az ételkészítési anyag beszállításánál, kiadásánál jelen legyen. Ellenőrizze a kész ételeit és az étkezés lefolyását, a bajtársak erőállapotát.

A parancsnok igyekezzen időnként a harcgyakorlatban tényleges működésre bevonni az élm. szolgálatvezetőt és beosztottjait. Itt is főfeladat legyen: a személyi állomány részére kitűnő minőségű, változatos étkezés megszervezése!

Itt nyílik kiváló alkalom a harcserű viszonyok között való főzés, tárolás, kiszolgáltatás, áttelepítés, raktárberendezés, hadtápvédelem gyakorlására. Itt a feladat középpontjába kell tegyük a zlj. élm. szolgálatának harcserű viszonyok között való gyakorlatát. Gyakoroljuk a gondos és sokoldalú felkészülést, a pontos és megfeszített működését az élm. szolg.-nak.

Gyakorlati munkában igen sok feladat áll az ételmezési szolgálat vezetője előtt. Reggel az első útja a konyhába, étkezdébe és ételkészítéshelyre vezessen. A konyhán győződjön meg, hogy hol őrzik a konyha kulcsát, ellenőrizze a berendezéseket, edényeket, a bútoroknak kívül-belül, hátul lévő tisztaságát. — Győződjön meg a konyhahelyiség karbantartásáról, az edények

helyes kezeléséről. Allapítsa meg, hogy mennyi a moslék, a hulladék, pontos-e a létszám, ami után főznek. Győződjön meg az élelmezési létszám helyességéről.

Ellenőrizze a konyhán, hogy nincs-e maradék, a szolgálátilag távollévők, későbbben érkezők részére való főzést, az edények, kések használatát, a munka megszervezését.

Allapítsa meg, hogy ételkiosztásnál az ügyeleti szolgálattal álló megfelelő közegek ott vannak-e? Ellenőrizze a raktár tisztaságát, a csomagolóeszközöket, a tárolást, a raktár hőmérsékletét, továbbá hogy a tárolt kenyér hány napos, a zöldségtárolót, a húsfeldolgozót, a garmadatáblákat, azok utolsó feljegyzéseit, az ételek minőségét és mennyiségét. Meglepetésszerűen gyakran ellenőrizze a konyhákban gyakorta a minőséget, az ételek elkészítését.

Az elmondottakkal segítséget szeretnék nyújtani az élelmezési szolgálat vezetőinek, hogy az elkövetkezendő kiképzés kulcskérdéseit döntőleg hol keressék. Végeredményben a helyi konkrét hiányosságok felméréséhez és felszámolásához olyképpen nyújt segítséget, ha az élm. szolg. vezetők az elmondottak segítségével megkeresik a hiányos területeiket.

Ha kialakítjuk jól ütemezett terveinket, akkor a Dicsőséges Vörös Hadseregnél kiválóan bevált élm. szolgálat megszervezésének ismeretével, vasfegyelemmel nevelt beosztottakkal, a harcszerű viszonyok között lefolyó gyakorlatokkal, a sok-sok apró munkával, ami az élm. szolgálatvezető mindennapos feladatát képezi, döntően nagy haladást teszünk az élelmezési szolgálatban, annak helyes megszervezésében. A soronlévő feladatoknál fontos, hogy az élm. szolg. vezető beosztottjainál a meggyőzés, a mindennapos oktatás, kiképzés, példaadás és személyes gyakorlati tanítás segítségével valósítsa meg előirányzott terveit és a legkisebb kártévést is és minden lazaságot azonnal felszámoljon. E hármias munkaterületen mutatkozó feladatok türelmes, tervszerű, vasfegyelemmel kezelt, politikailag jól alátámasztott munkát kívánnak meg az élelmezési szolgálat vezetőjétől. Ha megvalósítja, akkor valóban méltó a dolgozó népünk verejtékes munkája által kitermelt készletek kezelésére és méltó személy szerint is, Pártunk, népünk kitüntető bizalmára, mely beosztásába állította.

*„Főfeladat, amely az 1950/51. évben az egész hadsereg előtt áll:
a szovjet haditudomány alapjainak tökéletes elsajátítása.”*

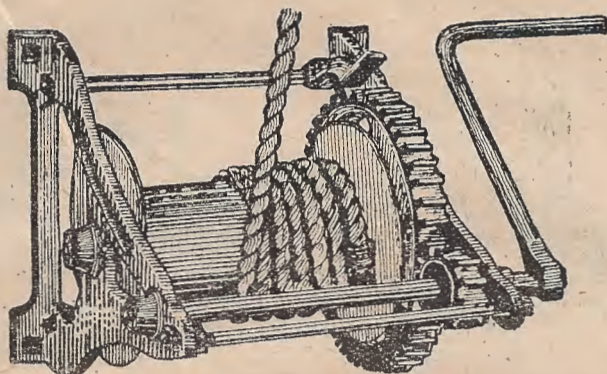
(Farkas Mihály)

SZOVJET IRODALOM NYOMÁN

Vágatás és hústárolás tábori viszonyok között

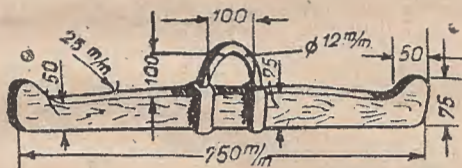
Ezideig a katonai alakulatok friss hússal való ellátásának kérdése nem volt kellőképpen megoldva, ezért a csapatok csupán akkor tudtak rendszeresen friss húst vételezni az év meleg időszakában, ha közel voltak valamely nagyobb húsfeldolgozó üzemhez, vagy hűtőházhoz. A hadtápszolgálat sok beosztottja azt hiszi, hogy a vágatás, méginkább a hús meleg időben való tárolása és szállítása céljából, feltétlenül jól felszerelt vágóhíddal és hűtővel kell rendelkezni. Mellékesen megjegyezve a helyszínen található anyagból 12—48 óra alatt be lehet rendezni vágó helyet, ahol nagy- és kis állatvágatást lehet eszközölni és 4—12 napig bármilyen melegben legalább olyan jól tárolhatunk húst, mint egy jól felszerelt húsfeldolgozó üzemben. Alapjában véve, ami egy vágóhelyiség részére szükséges — 30—40 m² helyiség — az a magasabb kötelék vagy csapat elhelyezési körletében mindenkor megtalálható. E célra megfelel fészter, gabonaszárító, raktár, a végső esetben védőtető. A helyiségnek 3.5—4 méter magasnak kell lennie, de legalább 3.2 méternek. A padlózat lehetőleg beton, aszfalt, kő, szükség esetében döngölt agyag legyen.

Felszerelésből elsősorban csigára van szükség a vágott állat felemeléséhez vértelenítéskor és széttrancsirozáskor. Az egyszerű típusú csigát el lehet készíteni egy kisebb mechanikai műhelyben is. (1. sz. ábra.) A csiga szilárd, hegesztett vagy öntöttvas állványát a falba vagy két földbe ásott oszlopra erősítjük a dob drótkötelét (kötelét) átdobjuk a vágóhelyiség mennyezetébe (3.2—3.5 m magasságban) felerősített irányító hengeren.

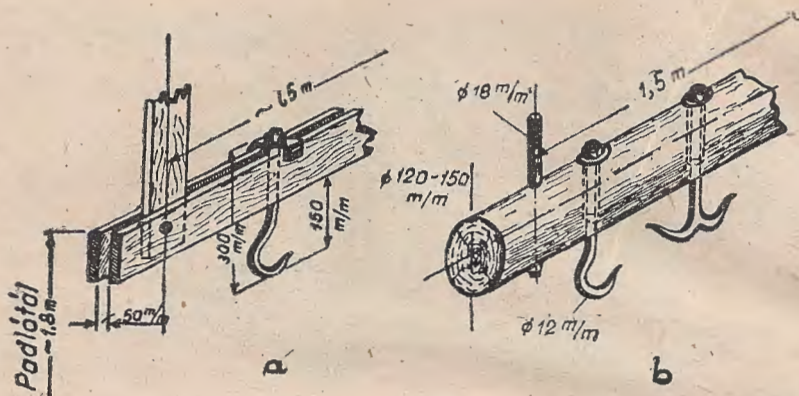
1. sz. ábra.

A levágott állatot 25—30 mm-es nyírfadeszkából készült akasztóval emeljük fel; erre 12 mm gömbvasból akasztókampót készítünk a csiga drótkötele számára. (2. sz. ábra). A vágóhelyi-

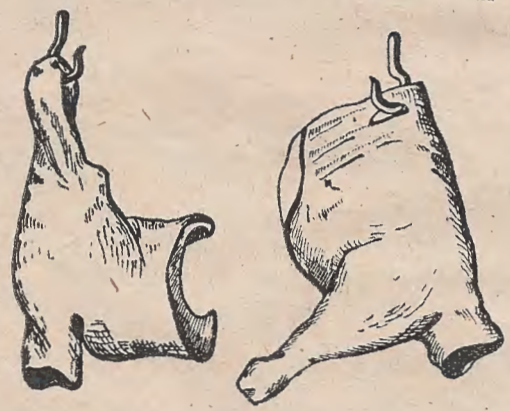
2. sz. ábra.

ség mellett be kell rendezni egy helyiséget a hús és melléktermékek számára; a melléktermékek részére a fal mentén felerősítünk egy 100x150 mm keresztmetszetű fa keresztléceket; a negyedekbe vágott hús felakasztása céljából pedig a padlózattól 1.75—1.80 m magasságban felerősítünk (a szarufa gerendájára, vagy oszlopára) deszkakeresztléceket, párhuzamosan, egymástól 1—1.1 m-re. Ezeket a keresztléceket 25x155 mm deszkából, vagy 100x150 mm lemezből, vagy végső esetben 120—150 mm átmérőjű épületfából lehet készíteni és úgy kell felakasztani, mint ahogy azt a 3. sz. ábra mutatja, a szarufa gerendájához vagy a mennyezet keresztgerendájához. A keresztlécekre forgó kampókat szerelünk, megerősítjük kapoccsal és csavarral, ami lehetővé teszi, hogy egyformán, gyorsan lehet a kampókat fel- és leszerelni (lásd a 3. sz. ábrát). Szükségesek azonban kisebb edények is, vödörök és tálak a vér összegyűjtéséhez.

3. sz. ábra.

A keresztléceket a padlózattól 1.70—1.80 m magasságban helyezük el, számításba véve, hogy a marhahús negyedenként, a disznóhús felenként, a birka — egészből lesz felakasztva. Az első negyedet feltétlenül a vágással lefelé kell felakasztani, illetve a kampót be kell helyezni a 13. és 14. borda között, közel a hátgerinchez metszett vágásba. Az első negyedet másképpen felakasztani nem szabad, mert ez tárolásnál maga után vonja a hús romlását (lásd a 4. sz. ábrát).

Helytelen

Helyes

4. sz. ábra.

A birkákat és a disznókat két hátsó lábuknál fogva kell felakasztani; e célból horgonyszerű kampós berendezést javasolunk (lásd a 3./b. sz. ábrát).

A keresztléc hosszúságának kiszámításakor figyelembe kell venni, hogy 1 fm keresztlécre 4 fél marhát, 4 fél disznót, vagy 3—4 fél birkát kell felakasztani (keresztben).

Minden felszerelést előre el lehet készíteni a hadtápterületen és gépkocsival a vágás helyére lehet szállítani. A hűtőberendezésének és a keresztléceknek összeszerelése és felállítása 1—2 napnál többet nem vesz igénybe. Ilyen „hordozható” húsfeldolgozó üzem le tud vágni naponta 20—25 darab szarvasmarhát vagy disznót és 40—50 darab birkát.

Hűtő részére, ahol a húst kell tárolni, a vágóhelyiség mellett kell kiválasztani tiszta, száraz, jól szellőzhető helyiséget. A húst el kell fedni a portól, közvetlen napsugártól, rovaroktól és a rágeszálóktól.

Különösen veszélyesek a legyek, ha a szemétdomb, hulladék, trágya, stb. körül nagy számban gyülekeztek. A vágóhelyiség és a hűtő, minden ilyen helytől lehetőleg távol kell, hogy legyenek. Legyek ellen jó eszköz: léghuzat, sötétség, a falak és ablaküvegek befestése kék színre (kékitókréta). A legyek nem bírják a kék és lila színt és ezért elhagyják a helyiséget.

Miután a tábori húsfeldolgozó üzem beosztottjai valamennyien ismerik a vágást, a vágott állatok feldarabolását és azok széttrancsirozását, ezekre a kérdésekre nem térünk ki.

Miután a húsbeszerzést intéző hadtápszolgálatnak további feladata: meleg időben nemcsak felvételezni a húst, hanem szállítani, néhány napig tárolni is és utána élvezhető minőségben eljuttatni az arcvonal élelmezési helyére — számításba kell venni még néhány tényezőt.

Kutatások bebizonyították, hogy a húst 10, sőt annál is több napig, hűtetlen raktárban nyári időszakban is lehet tartósan tárolni, ha megakadályozzuk a baktériumok bejutását kívülről a hús szövetének belsejébe. Az elálló hús nyerésének a Vörös Hadseregben megengedett módszere: a húst közvetlen vágás után 15 százalék ecetsav oldattal 10—20 percig kezeljük. E célból a negyedekeket vagy az egészeket berakjuk zománcozott kádba vagy hordóba öntött ecetsavas oldatba.

Az ilyen módszerrel kezelt húst, 10—12 napig lehet tárolni, a plusz 20—25 fokos melegben is, romlás veszélye nélkül. Ez azzal magyarázható, hogy a hús felületén képződött ecetsavval átitatott réteg nem engedi a baktériumok behatolását a hús szövetébe, a fehérjék nem rothadnak meg és a húst bármilyen hőmérsékletű és nedves levegőjű helyiségben tárolhatjuk.

Bármilyen egyszerű is az általunk „tartósítás”-nak nevezett módszer, tábori viszonyok közt a zománczott kád, vagy hordó hiánya, továbbá 70—80 százalékos ecetsav fogyasztás miatt (6—7 l. egy tonnához) nem mindig valósítható meg.

Ezért igyekeztünk a tartósítás módszerét a lehetőség szerint leegyszerűsíteni, az ecetsav fogyasztását csökkenteni, vagy valami hasonló, olcsóbb konzerváló anyagot találni. Ez bizonyos mértékben sikerült is és jelenleg van lehetőség, egész egyszerű feltételek mellett 4—12 napig tárolni a húst.

Meg kell viszont jegyeznünk, hogy ha az állat levágásakor és vértelenítésekor betartjuk az előírt óvrendszabályokat és a hús piszkolódása, valamint a baktériumoknak a hús szövetének belsejébe való jutása minimális, minden külön tartósítás nélkül 3—4 napig tárolható és elálló húst nyerünk.

Vágáskor, nyúzáskor és szétdaraboláskor a vágott állat húsának felszíne rendszerint bőségesen tele van a levegőből vagy a vele dolgozók kezeiről rákerült baktériumokkal. Ha ezeket a baktériumokat nem semmisítjük meg, azok fokozatosan behatolnak az izomszövet belsejébe, elpusztítják a húst és rothadást okoznak. Tehát a hús tárolásának alapfeltétele annak a vágás és szétdarabolás folyamán való minimális fertőzése, továbbá a felület baktérium gócainak gyors eltávolítása. Ezért vágáskor, a hús tárolásra vagy szállításra való előkészítésével kapcsolatban, a következő óvrendszabályokat figyelembe kell venni:

1. Csak jól kipihent és egészséges állatot kell levágni, vágás előtt 24 óras pihentetéssel.

2. Vágás előtt a vágás helyét klóros oldattal le kell törölni, vagy mosni (különösen sertéseknél), hogy a szőről vagy a gyapjúról a baktériumok csirait lemossuk.

3. Tisztán kell tartani a vágásra és szétdarabolásra szolgáló késeket, használat előtt jól be kell nedvesíteni. 1—2 százalékos ecetsav oldattal, sósavval, vagy néhány pillanatra forró vízbe mártani azokat.

4. A gyors és teljes vérfolyást széles vágással biztosítsuk. A vértelenítést kívánatos 6—8 percig függőleges helyzetben végrehajtani.

5. Vértelenítés után a vágott állatokat azonnal szét kell darabolni, illetve nem szabad egymásra rakni azokat.

6. Belső részek eltávolításakor el kell kerülni a gyomor és a belek megsértését, nehogy a húst bepiszkolja.

7. Bőrlefejtésnél el kell kerülni a hús mély bevágását vagy szúrását, nehogy a késsel „bacillusfertőzést” okozzunk a hús belső szövetében.

8. A lapocka alatt a faza összekötő szöveteken ne ejtsünk szakadásokat, mély vágásokat, vagy késszúrásokat (általában a kés élének helytelen tartásából erednek).

9. Vigyázni kell a comb nyúzásánál, hogy ne nyúzzuk le a húsról a bőralatti hárttyát.

10. Ha a víz a vágóhelyen, vagy folyóból, vagy valamilyen más nyitott víztárolóból van véve — akkor jobb, ha azt a vágott állatok húsának mosásához nem használjuk. Erre, a célra alkalmasabb az ártézi kút, forrás, fedett vagy egyszerű ásott, tiszta kútvíz és rendes vízvezetéki víz. Általában jobb, ha csak belülről és a vágás helyét mossuk meg, a vágott állatok húsát kívülről pedig mosatlanul hagyjuk és nem kaparjuk le róla a késpengével a piszkot. Minden sérülést és tályogot késsel kivágunk egészen az egészséges húsig.

Az így megmunkált húst nagy térközökben felakasztva, jól szellőző hűtőben, az átáramló levegő gyorsan átszárítja s annak felületén száraz réteg keletkezik és plusz 12 fok hőmérsékleten 80—95 százalék levegőnedvesség tartalom mellett 3—4 napig tárolható. Ha a hús hosszabb tárolásnak, vagy szállításnak van kitéve, plusz 12 foknál magasabb a hőmérséklet, a nedvességtartalom is magasabb, akkor a fenti módszer nem elegendő. Ez esetben a húst az alábbi, leegyszerűsített módszerrel kell tartósítani, hogy elérjük a plusz 20 plusz 22 fokos hőmérsékletnél is az el-tartását.

Első módszer (permebezés, vagy „benedvesítés“: 3—6 százalékos ecetoldatba mártott, kefével, vagy szivaccsal gondosan benedvesítjük a hús felületét, lapocka alatt minden ráncot, szúrásokat és repedéseket, továbbá a nyakat és csigolyákat a vágásnál, amíg a hús meleg (illetve rögtön a kettévágás után).

A húsról lecsurgó oldatot egy széles faedénybe összegyűjtjük és újból felhasználjuk felerősítve azt, ha szükséges erősebb savval.

Második módszer: Nedvesítsünk meg 8—10 százalékos oldattal valamilyen tiszta anyagot (lepedőt, ponyvát, zsákot, gyékényt, végső esetben papírt), enyhén kicsavarjuk és a kámpókon 25—50 mm-re egymástól felakasztott hús mindkét oldalát takarjuk be vele. A húst csak a vágásnál, nyaknál, ráncokban (lásd a 4. sz. ábra a, b.) lapocka alatti repedéseknél, illetve azokon a helyeken kezeljük meg az oldattal, ahová az ecet gőze a vásznakról nem tud behatolni (ecetgőzös tárolás).

Harmadik módszer (nedves pakolás): A feldarabolt részeket 3—5 százalékos ecetoldatba mártott lepedőbe, zsákba, vagy

papírba csomagoljuk. A feldarabolt részeket, vagy vágott állatokat külön-külön kell bepakolni; vagy pedig a csomagoló eszközt rá kell csavarni a húsrá, miközben a ráncokat, nyakat és a vágás helyét, továbbá a hús szövetének szúrt helyeit és repedéseit külön benedvesítjük ezzel az oldattal, vagy betömjük ecetbe mártott papírtamponokkal.

Ez a három módszer abban az esetben alkalmas, amikor aránylag nem nagy mennyiségű marha, vagy birkahúst kell tárolni. Ezeket nemcsak a húsfeldolgozó üzemben lehet alkalmazni meleg, véres húshoz, hanem a helybeli vágóhelyről kapott friss, kihűlt hús kezelésé céljából is; étkezésekben, kórházakban, kiűritő állomásokon, stb.

Negyedik módszer („gépesített permetezés”): Akkor alkalmazzuk, amikor a húsfeldolgozó üzemben naponta nagyobb mennyiségű húst kell konzerválni — (5-től 15—20 szarvasmarha). Ez esetben a permetezés céljából felakasztott negyedek és a vágott birkák fölé, hosszúkas ládát, vagy lyukacsos fenekű fedényt szerelünk, ahová kézi, vagy hidraulikus pumpa segítségével, bőr vagy gumicsővel (vas csövek nem alkalmasak) 3—6 százalékos ecetoldatot töltünk fel.

A zuhanyból és húsról lecsurgó oldat részére egy másik fedényt kell felállítanunk.

Azonkívül a zuhany mindkét oldalára, funérból, vagy vízhatlan szövetből ellenzöt teszünk úgy, hogy a húsról lefolyó oldat az alsó edénybe folyjon. Ezt az oldatot — időnként felerősítve — többször lehet használni.

Ötödik módszer (permetezés félig bemártással): Negyed-marhák és vágott birkák permetezését naponta 2—4 tonna hús kezelése esetén zuhany nélkül is végre lehet hajtani; 20—30 liter ecetoldattal telített nagy hordóban vagy fateknőben.

A negyedeket, vagy a vágott állatokat fektetve belerakjuk az oldatba, miközben az el nem fedett húsrészeket kis edény segítségével 5—6 percig megszakítás nélkül öntözzük. Ezután a húst megfordítjuk a másik oldalára és megint csak 5—6 percig öntözzük az el nem fedett részeket. Egy zománcozott kádban, 8 óra leforgása alatt 3—4 ember 1,5—2 tonna húst tud kezelni.

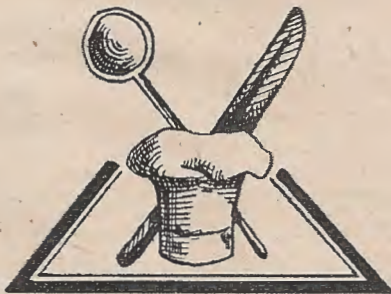
A hús bármelyik felsorolt módszerrel való kezelése 8—10 perctől 12—15 percig tart. Minél nagyobbak a tárolás hőmérsékleti körülményei és minél nagyobb távolságra kell szállítani a húst, annál tovább és erősebb oldatban kell kezelni. Ügyelni kell arra, hogy az oldat minden ráncába, szúrásba és repedésbe jól behatoljon, különösen a lapocka alá, a nyakra és a vágás he-

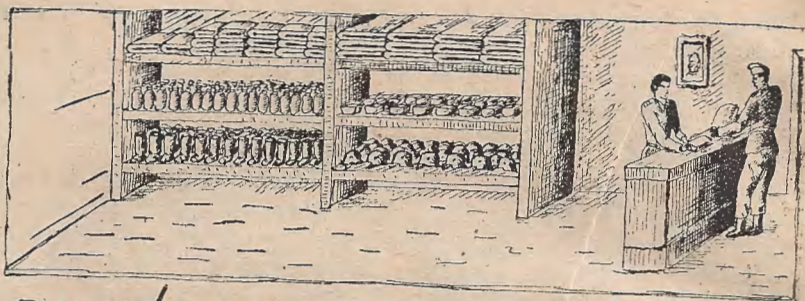
lyére. Miután az ecetsav árt az ember szemének, munka közben védőszemüveget kell viselni.

A kutatások bebizonyították, hogy a 3—6 százalékos ecet-oldattal gondosan kezelt húst plusz 22 fokos hőmérsékleten és 99 százalékos nedvességben 5—9, sőt 10 napig is jól lehet tárolni. Együttal a 3—6 százalékos ecetoldat használata jelentős megtakarítást jelent a 70—80 százalékos ecetsav költségével szemben, csökkenti az 1 tonna hús konzerválásához szükséges mennyiséget 6—7 literről 1—2 literre. A fő, hogy a drága ecetsav helyett 3—6 százalékos oldatot a helyben gyártott ecetből is elő lehet állítani, vagy olyan nyersanyagokból, mint: pálinka, szesz, olcsó bor, gyümölcs, vagy szőlő, sör, maláta és savóból. Azonban, ha a felsorolt húskezelési módszerek bármelyikét is alkalmazzuk, nem szabad elfelejtenünk, hogy a húsállékonyság legfőbb feltétele — a hússzövet felületének 10—15 mm konzerváló bacillusvédő oldattal való átitatása és ennek a védőrétegnek fenntartása tárolás ideje alatt.

Nem kevésbé fontos hús tárolása esetén a szabályos felakasztás. Marhák első negyedeit feltétlenül vágással lefelé kell felakasztani, az utolsó bordák közé (13—14) a gerinchez közel, vágást eszközölve, a karpó részére. Ezt a vágást kezelés előtt kell elvégezni. Elülső részek, vagy a vágott birkák egy lábuknál való felakasztása a hús romlásához vezet. Húst nem szabad szoroson egymás mellé akasztgatni, egyes darabok között 50—75 mm hézagot kell hagyni.

Ha a hús 5—6 órás szállításra kerül, akkor konzerválás után a gépkocsin egymásra lehet rakni, tetejét le kell takarni ponyvával. Amennyiben a hús előreláthatólag 1—3 napos szállításnak van kitéve — különösen vasúti kocsikban — fel kell akasztgatni, a kezelés pedig — minél nagyobb a külső hőmérséklet, annál erősebb oldattal történjék.

RUHÁZATI SZOLGÁLAT.

SUBA GÉZA őrnagy

Amit a bőrről tudni kell

A nyersbőr fehérjetermesztő anyagokból áll nagy víztartalom mellett.

A felhám felszaruosodott részének alapanyaga a keratén.

A bőryanagréleg legfontosabb alkotórészei:

kolagén rostok	rugalmas rostok,	kötőszöveti
kolagénje	elaszténja	sejtek korünje.

A kollagén rost duzzad:

hideg vízben,
híg sóoldatban
híg savakban
alkáliákban.

Duzzadását veszti, összeesik:

langyos vízben,
töményebb konyhasó
oldatban.

Enyvesedik:

magas hőfokon víz
jelenlétében,
elveszti tehát
összetételét, enyvvé,
szellatinná alakul át.

Az enyvesedési folyamat már 45 fok hőmérsékleten megindul. (Lábbeliek erőszakos szárításánál fellép.)

A vizes műhely műveletei közül multikori cikkemben ismerttettem a meszezést, ami nem egyéb, mint szőrtelenítés céljából történő szőrlazítás.

A feláztatott felhámot a szőrzettel együtt eltávolítjuk. A szőrtelenítés történhet kézi és gépi erővel. Ezután a bőroket rendszerint hideg vízben duzzasztják, majd a hájasréteget éles kézi kaszákkal, vagy gépekkel lefaragják.

Az eltávolított rétegekből bőrenyvet készítünk.

Pöre a felhámotól és húsrétegtől megfosztott nyersbőr.

Meszezés után a bőrben visszamaradt meszet, egyéb alkáliát, valamint az elszappanosított zsírokat eltávolítjuk.

Ezért a bőroket mossuk, piszkot mechanikailag kinyomjuk (színelés), alkáliákat gyenge savakkal (hangyasav, tejsav) közböcsítjük és kioldjuk.

Simulékony, lágy bőroknél a rugalmas rostokat pácolás útján lazítjuk. Régen e célra kutya-tyúk, stb. ürüléket használtak, ahol a hatást az emésztő, fermentumok és bélbaktériumok idézték elő. Ma e célra főleg a hasnyálmirigy fermentumait tartalmazó mesterséges pácoakat használunk.

A cserzést végrehajthatjuk:

növényi, ásványi, zsiradék, mesterséges cserzőanyagokkal.

Növényi cserzőanyagok: gyökér, törzs, kéreg, levél, hajtás, termés, beteges kinövés; ezek vízben oldható cserzősavakat tartalmaznak.

A cserzősav gyűjtőfogalom, a tannin például a cserzősav egy csoportjának a neve. Valamennyi növényi cserzősavakat jellemzi, hogy oldatuk összehúzó ízű, fanyar.

A növényi cserzőanyagok felhasználhatók:

- a) közvetlenül, gödör-cserzés, sülyesztés,
- b) előzetesen kivonjuk a cserző és nem cserző savakat.

A cserzőanyaghiányt a legtöbb állam mesterséges cserzőanyagok előállításával hidalja át.

A növényi cserzés folyamatára véglegesen kialakult elmélet nincs. A cserzésnél kémiai és fizikai folyamatok egymás mellett játszódnak le.

A növényi cserzőanyagok oldata különböző nagyságú részecskéket tartalmaz. Minél nagyobb a részecske nagysága, annál gyorsabban csapódik le a rostra, de ebben az esetben összehúzza a bőr felületét, eltömi a pórusokat és a további cserzőanyag behatolást megakadályozza (agyoncserzett bőr).

A kis szemcséknek a behatolási képessége nagyobb, a nagyobb szemcséknek pedig felszívóképessége erősebb.

A cserzés elején már használt híg cserzőlevelekkel kezeljük a bőrt, mert itt a nagy szemcsenagyságú részek már hiányoznak. A cserzést nagyobb töménységű levelekkel folytatjuk.

A cserzés egyik legfontosabb része a „gödörkebe” való ültetés.

A bőroket 2.5—3 m mély fa-, vagy cementgödörkben aprított cserzőanyaggal rétegezve kiterítjük, megnehezítjük, majd a gödört alulról cserzőlével, vagy vízzel megtöltjük.

A cserzési idő megrövidítésére a gödörkben való ültetés helyett a bőroket töményebb, melegebb cserzőleveken forgó hordokban cserzik ki (2—3 nap).

Az ásványi eredetű cserzőanyagok közül a krómtimsó és timsós cserzés bír nagyobb jelentőséggel.

A zsíros cserzésű bőr szarvasbőr elnevezés alatt ismeretes. Rendesen halzsírokat, tengeri emlősök zsírját használjuk e célra.

Formaldehid is használható cserzésre, az aldehidek általában a fehérjéket oldhatatlanná teszik.

E cserzésnél zsíroscserzéshez hasonló bőrt kapunk, amely jól mosható és cserzőanyagot alig tartalmaz.

A cserzést követik a kikészítő és csinozó műveletek.

E műveletek útján nyeri a bőr azokat a végleges tulajdonságait, amelyek a felhasználást befolyásolják.

A bőrök cserzés után 60 százalék vizet tartalmaznak, a készbőr általában 14 százalékot. A feles vizet, kitisztítással, majd szárítással távolítjuk el.

Azokat a bőroket, amelyek cserzésénél sötétebb színű cserzőanyagokat használtunk, halványítjuk.

Zsírozás a bőroket nyulékonyabbá, több zsír felhasználása esetén pedig, vízállókká teszi.

A zsírozás a szakításslárdságot is növeli.

Növényi cserzésű bőroknél zsírozásra halzsírt, faggyút használunk.

A megfelelő olvadáspontú keveréket a nedves bőr húsoldalára kenjük és forgó hordóban, melynek hőmérséklete körülbelül 35 fok C — a bőrbe juttatjuk.

Keményebb bőroknél a beégetést alkalmazzuk. A magasabb olvadáspontú (45—55 fok) megolvasztott zsíradékba a teljesen száraz bőrt rövid időre bemártjuk. Ezután 10—25 százalék zsírt vihetünk a bőrbe.

Krémbőrök zsírtartalma 3—6 százalék, e célra zsíremulziókat használunk. Az appetálással a bőr barnaoldalát fényessé, színessé, a húsoldalát pedig simává tesszük.

A vízhatatlanságot a zsírozáson felül fémszappanokkal való impregnálással is elérhetjük. Gyanták a rostokat roncsolják.

A növényi cserzésű bőrök általában tömöttebbek, mert 23—40 százalék között cserzősavat és ezenkívül még több-kevesebb

a rostok között lerakódott vízzel, kimosható szerves anyagot (cserző és nem cserző savakat) tartalmaznak.

A talpbőrök tömörítését a fenti anyagoknak nagyobb mennyiségben való bevitelével érjük el.

Vigyázni kell azonban a százalékra, mert bizonyos fokon túl ez már a súlyszerinti bőr nehezítése.

A talpbőröket még hengereléssel, kalapálással tömöríthetjük. A bőrök festése történhet:

1. Vízen oldott festőanyagokkal.
2. Por-, pigmentfestékekkel (rögzítőanyag segítségével bevonjuk).

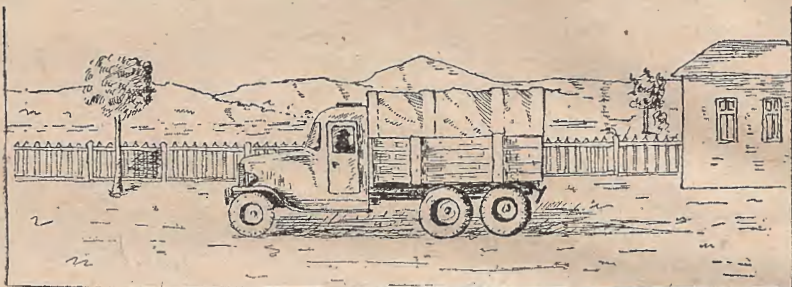
Az anilinfestékek (mesterséges festék) közül a bázikus festékek növényi cserzőanyagokkal festéklakkot alkotnak, növényi cserzésű bőrt tehát közvetlenül festenek.

A savas festékek viszont a krómcserszésű bőroket festik közvetlenül. A vízben oldott festékeket a bőr a tömörségének megfelelően különböző mennyiségben és árnyalatban vesz fel.

A fedőfesték teljesen egyenletesen — még halvány színeknél is — vonja be a bőr felületét.

Anyagtakarékosság nélkül nincs anyagi fegyelem, anyagi fegyelem nélkül nincs vasfegyelem, vasfegyelem nélkül nincs ütőképes hadserég.

GÉPJÁRMŰ SZOLGÁLAT.

ZAMBO JÓZSEF főhadnagy

Gépjármű karbantartó nap

Sokat hallottunk és olvastunk már arról, hogy a gépjármű élettartama, használhatósági fok a karbantartástól függ.

A honvédségen belül, a gépesített egységek harcászata, a gépjárművek hadihasználhatóságától függ. A gépjármű elsőrendű hadianyag, melynek hadihasználhatósági fokáért, mindenkor üzem-, műszaki és forgalombiztonságáért a gépjármű szolgálatvezető felel — a szakszeméllyel együtt.

Ha már dolgozó népünk áldozatkészsége lehetővé tette a gépjárművek nagyszámú használatát, akkor Pártunk iránymutatása és parancsa az, hogy a kiadott anyagot mindenkor megőrizzük és használható állapotban fenntartsuk.

Hogy mindezeket végre tudjuk hajtani és a népi vagyont meg tudjuk őrizni, ezért tartom szükségesnek, hogy a gépjármű karbantartást a csapatoknál versenymozgalommal kapcsoljuk össze. A gépjárművek üzemének használhatóságának meghosszabbítására és a mindenkor legjobb műszaki állapotba való helyezésének, illetve tartásának, a hadihasználhatóságnak szem előtt való tartása teszi szükségessé, hogy a csapategységben belül a karbantartó napot elrendeljük.

A gépjárműszolgálatban a gépjármű karbantartási munkálatok alapos végrehajtásához hetenként egy karbantartó napot kell biztosítani és azt napiparancsban közzétenni, illetve rögzíteni kell. A heti karbantartási nap meghatározása, napiparancsban való közzététele, valamint a végrehajtásának ellenőrzése a hadtápparancsnok (technikai szolgálatvezető, gépjármű szolgálatvezető) feladata.

A heti karbantartási napon, a belszolgálati gépjárművek kivételével, a gépróművekkel mozgás nem engedélyezhető. A belszolgálati gépjárművek karbantartási idejét a szolgálatnak megfelelően kell szabályozni és végrehajtani.

Parancspont példa: „Elrendelem, hogy a II. zászlóaljnál minden héten a pénteki napon legyen végrehajtva a gépjárművek karbantartása. Ezen a napon a belszolgálati gépjárművek kivételével mindennemű gépjármű mozgást beszüntetek és megtiltok”.

A gépjármű karbantartásának elmulasztásáért, vagy anyag ellátásáért a gépjárműszolgálat vezetője erkölcsileg, az abból eredő károkért anyagiilag is felelős. A végrehajtott karbantartási munkálatokat a gépjármű karbantartási lapjába kell vezetni, a bevezetést és a munkálatok elvégzését a gépjármű szolgálatvezetőjével igazoltatni kell.

A karbantartásra az utasítást a gyár, vagy a H. M. által kiadott kezelési utasítás szerint kell végrehajtani.

Erre azt lehetne mondani, hogy a magyar nyelvű utasításból még ki lehet venni az adatokat a karbantartás végrehajtásához, de mit csináljunk az idegennyelvű utasítással?

Bajtársak! Bármilyen nyelven is legyen írva a kezelési utasítás, a rajzok, de különösen a kenési táblázat „elolvasásához” nem kell bírni azt a nyelvet, amellyel az utasítás írva van. Utasítás minden egyes gépjárműhöz ki van adva.

Ha a kenési táblát megnézzük, akkor az megmondja nekünk, hány kilométerre kell végrehajtani, mikor esedékes egyes részek kenése. A gépjárműszakmában rajz után is rá kell ismerni, hogy mit akar ábrázolni a rajzon feltüntetett alkatrész. S ha rajzból ítélve kételyeink lennének, úgy a gépjármű a valóságban rendelkezésünkre áll, hogy azt a gépjárműn ellenőrizhessük, összehasonlítva a rajzzal. Így kell saját magunkat rákényszeríteni arra, hogy az idegennyelvű utasítás és a rajz, valamint a nálunk lévő gépjármű összehasonlításával, egyeztetésével, a kenési táblázat magyar nyelvű szövege nélkül megoldjuk az esetleg fennálló nehézségeket.

A karbantartónapon ne csak a gépjármű ápolására és karbantartására terjedjen ki a figyelmünk, hanem a karbantartással párhuzamosan hibamegelőzést is végezzünk.

A hibamegelőzés magával hozza a gépjármű időelőtti nagyobb mérvű meghibásodásának megelőzését és a kis hibák kiküszöbölését, elhárítását jelenti. Megelőzi az ezekből eredő nagyobb anyagi kárt, a szerencsétlenséget, esetleg balesetet.

A Szolgálati Szabályzatunk III. Részében a színnapos köteleiségeinél találjuk, hogy mielőtt a gépjármű a telephelyet elhagyja, meg kell vizsgálni forgalom- és üzembiztonsági szempontból.

Kérdem, hányan hajtják végre ezt, minden egyes gépjármű útbaindulása előtt? Nincs idő erre a kivonuláskor, mondják a bajtársak. De van idő akkor, amikor a gépjármű a napi munkája elvégzése után visszaérkezik a telephelyre. Ekkor lehet a vizsgálatot megejteni és az esetleges hibákat elhárítani. Így a másnapi igénybevételre valóban csak a megvizsgált és üzemképes gépjármű hagyhatja el a telephelyet. Ha nagyobb mérvű a hiba, úgy a műhelyben hárítjuk el az üzemképtelenség okát.

Az elrendelt karbantartó napon ne elégedjünk meg azzal, hogy a gépjárművezetőknek biztosítjuk a karbantartóanyagokat, felszereléseket és az időt. Tartsuk köteleességünknek, hogy a karbantartó munkálatokat versenyszerűen szervezzük meg. A gépjármű szolgálatvezető a karbantartó napon, különösen az első időben, csukja be irodáját, öltön szerelőruhát. Már a karbantartó napot megelőzőleg támaszkodjon a Pártra, beszélje meg a bizalmiakkal a karbantartás versenyszerű megszervezését. A versenyt a csapategységben belül az alosztályok között, az alosztályon belül pedig a gépjármű vezetők között gépjárművenként szervezze meg. A gépjárművön a versenyt részenként (motor, alváz, felépítmény) szervezzük meg és hajtassuk végre. Össza fel az egységeket csoportokra, a csoportokon belül pedig alakítson kisebb részleget. Az így megszervezett karbantartó nap nem csupán időkitöltéssel fog eltelni és nem tapasztaljuk azt, hogy ha nap közben közeledünk egyes csoportokhoz, az első a karbantartók közül, kikhez legközelebb érünk, lázasan fogja dörzsölni a gépjárművön a hozzá legközelebb eső részt, csak azért, hogy azt a látszatot keltse, hogy dolgozik.

A verseny megszervezésére, csoportok beosztására az alábbiakat javaslom.

Az egységben belül a mosó kiutalása. A zsírágyúkhöz egyes gépjárművek beosztása. Ezek mind azt a célt fogják szolgálni, hogy az egyes csoportok az időrendben végrehajtható munkálatok

elvégzésére ne várjanak. Tehát míg az egyik részleg a gépjárművet mossa, addig a másik részleg motorolajat cserél, a harmadik zsíroz, a negyedik alvázellenőrzést hajt végre és így egy ugyanazon időben a karbantartási munkálatoknál az egyes munkacsoportok a munkálatok elvégzéséhez a kijelölt időben kapják meg az egyes helyeket és karbantartóanyagokat, felszereléseket, ezzel a módszerrel tudjuk az időt helyesen felhasználni.

Ha a karbantartó napon a szervezés hiányzik és a munkálatok elkezdése előtt nem adjuk ki a részlegeknek a munkálatokat, a verseny nem lesz eredményes. Így nem fog előfordulni, hogy ha az összes gépjárművezetők 8 órakor elkezdték a karbantartást, a tizedik gépjármű vezetője még 11 órakor is ott áll a mosó előtt azzal az ürüggyel, hogy nem jutott hozzá a mosóhoz és csak a mosás után tudja a többi munkákat elkezdni.

Fel kell hívni még a figyelmet az anyagtakarékosságra. Előfordult esetből említem meg, hogy a karbantartási napon a zsírásznál a karbantartó addig igyekezett nyomni a zsírt a zsírpadló helyre, illetve melléje, amíg azt a zsírzó bevette, avagy nem. Azonban, hogy mennyi zsír fogy el és mennyi megy veszendőbe, azt nem nagyon vette figyelembe.

Tehát oktassuk, hogy ha ilyen eset előfordul, ki kell szerelni azt az alkatrészt, mert esetleg berágódás történt, vagy a zsír-csatorna van eltömődve, beszáradva. Tehát az első kísérletük után az alkatrészt kiszerezni, a hibát elhárítani és csak azután hozzáfogni a zsírúhoz. Így nemcsak a munkálatok elvégzését könnyítjük meg, hanem főleg a sok anyagpocsékolástól mentesítjük egységünket, egységünkön keresztül pedig államháztartásunkat, dolgozó népünket.

A fémrészek tisztításánál ecset, vagy fuvópisztoly segítségével először áztassuk fel (petróleum, gázolaj) a megkeményedett, rásült olajréteget. Meglátjuk, hogy mennyivel könnyebben megy a tisztítás, ha a fenti műveletet elvégezzük és csak azután csapatjuk le vízzel. Ott, ahol magasnyomású víz nincs, vödörből ecsettel hajtjuk végre a műveletet.

Mert, mit láttunk eddig! Addig verették vízzel ezeket a részeket, amíg jól-rosszul sikerült eltávolítani a megkeményedett vagy rásült olajréteget. Tehát láthatjuk ebből is, hogy kevesebb munkával, kevesebb vízzel, tökéletesebben hajthatjuk végre a fémrészek (motor, sebességváltó, kiegyenlítő művek, alváz, stb.) leápolását és karbantartását. Havi elszámolásnál a vízóradíjak kifizetésénél, a hadtápparancsnok nem fogja a fejét csóválni, hogy hova fogyott el az a sok víz és miből fizesse. Mert a víz is pénzbe kerül.

Csak egyszerű példával szolgálok: A kormánytoló kar gömbcsapszegeit emlitem meg. Mielőtt a zsírzón keresztülnyomnánk a zsírt, győződjünk meg arról, hogy nem túlnagy-e a kotyogás és az összes gömbcsapszegeken keresztül nem túlságosana nagy-e a kormány holtjátéka. Ugyanis a gömbcsapszegeknél a zsírpárna a hézagot kitölti, de használat közben ezen zsírpárnát kiveri, tehát újra előáll a kotyogás, fokozottabb igénybevételnél nagyobb mérvű lesz a kopás és esetleges az egész szerkezet szét-esik.

Még a zsírozás előtt meg kell győződni, hogy a kardántengely holtjátéka a csúszórészek hornyolt részeinél a megengedettnél nem nagyobb-e, mert a zsírozás után a zsír ezeket a részeket kitölti s az első időben bizonyos mérvig — használat előtt — a holtjátékot megszünteti és így félrevezeti az ellenőrzőt.

A kardánkeresztteknél a kereszt középső részén nem minden esetben fogunk találni zsírzót. Né elégedjünk meg, hogy nincs, mert akkor a zsírzó helyén egy csavarmenettel ellátott dugót találunk. Ezen dugók eltávolítása után csavarjunk helyére egy zsírzót és ennek segítségével végezzük el a zsírozást. A kenés elvégzése után a zsírzó helyére tegyük vissza a dugót. Azon típusoknál, hol a kardánkereszt véger tűgörgős perselyekben végződnek, ott sűrű olajat használjunk a kenésre. Ugyanis a centrifugális erők következtében a zsír a csészék fenekére vágódik, így a kenést ellátni nem tudja, míg a vastag olaj a fenékre való kivágódása után a forgás megszüntével nyugalmi helyzetében lefolyik és végigkeni a görgőket. Ezen gyakorlati példák felhozásával rámutattam arra, hogy hogyan kell a karbantartást hibamegelőzéssel, szakoktatással egybekötve végrehajtani.

A karbantartás és gondozás a gépjárművön feloszlik:

Napi, heti, időszakos és éves karbantartásra.

Naponta:

A gépjárművezető teendői indulás előtt és a menet befejeztével.

Hetente:

A megtett kilométereknek megfelelően a karbantartási lapon feltüntetett munkálatok elvégzése.

Időszakos:

A nyári, illetve a téli használatra való áttérés.

Évente:

A gépjármű teljes átvizsgálása, szakműhely bevonásával. A munkálatok elvégzése részben a gépjárművezető, de mindenkor szakfelügyelet mellett (fékdobok szabályozása, szelepcsizolás, stb.).

A KARBANTARTÁS MŰSZAKI ELLENŐRZÉSE.

A karbantartó napon, amikor a munkálatokat befejeztük, a részlegek, melyek versenyszerűleg hajtották végre a gépjármű karbantartást, a nekik már előre kijelölt helyen, a gépjárműveket fajtáik szerint (motorkerékpár, személygépkocsi, tehergépkocsi, gyártmányok szerint) felsorakoztatják. A felsorakozás után a műszaki ellenőrzésre kijelölt téren megkezdjük az ellenőrzést, a karbantartó lap szerint.

Az összes gépjárművek motorház tetőit felnyitattjuk. Az akkumulátor-vizsgálathoz szabaddá tesszük az akkumulátort. A szerszámokat és felszerelési cikkeket kirakatjuk. Kikészítettünk egy fekpadot arra a célra, hogy az alvázellenőrzésnél kéznél legyen.

Az ellenőrző szerelőruhában legyen. Legyen nála: akkumulátor savsűrűségmérő, Volt- és Ampermérő, gumilégnyomásmérő és egy 30—40 cm hosszú mutatópálca.

Az ellenőrző — a gépjármű vezetőtől átvéve a karbantartó lapot — az azon feltüntetett munkálatokat, illetve annak végrehajtását ellenőrizze le. Az aprólékosan átvizsgálta a karbantartó lapon feltüntetett részeket sorbavéve győződjék meg azok karbantartásának helyes végrehajtásáról.

Egy példa arra, hogy hogyan lehet egyszerre több gépjárművön gyorsan az ellenőrzést végrehajtani.

„Gonda bajtárs! A sebességváltó és hátsóhid olajsint csavarját csavarja ki. Kiss bajtárs! A légszűrőt vegye le s a vezetőfülke ülésárnáját vegye ki. Keresztes bajtárs! Az első kiegyenlítőmű és terepváltó szintcsavarját és az akkumulátor dugókat csavarja ki.”

Parancsvétel után a bajtársak, ha már az előre kirakott szerszámzatból a megfelelő méretű szerszámot emelik ki a kulcsok közül, ez már elárulja az ellenőrzőnek, hogy azzal a résszel a karbantartási lap szerint valóban dolgoztak. A kinyitott részeknél személyesen győződjünk meg a helyes és szakszerű, az előírásnak megfelelő munkálatokról a karbantartási lap szerint.

Ne csak a kulcsinre adjunk a karbantartásnál, hanem első sorban a helyes és megfelelő zsírzás, valamint az olajcserékre és az olajsintek meglétére. Minden egyes részt ellenőrizünk le, amely a karbantartó lapon aznapra esedékes volt.

Időt és fáradságot ne kíméljünk, hiszen az időt azáltal biztosítottuk, hogy versenyszerűleg szerveztük meg a karbantartás végrehajtását. A kirakott szerszámzatnál arról győződjünk meg, hogy az teljesen leápolt-e, hogy nem hiányos, avagy törött-e, valamint, ha szükség van rá, kéznél legyen. Ezzel el-

érjük azt, hogy ellenőriztük, hogy nem hiányos és a bajtársakat egyben rászoktatjuk arra, hogy mindenkor a helyes szerzőszámzatot használják (nem fognak minden esavart és anyát a „francia” kulccsal oldani és zárni).

Ezzel érjük el azt is, hogy a szerzőszámzatot nemcsak akkor fogják használni, amikor az országúton kell a hibát elhárítani, hanem ily esetben is.

Tapasztalatból mondom, hogy a fentiek szerint végrehajtott ellenőrzés a karbantartót minden szónál jobban meggyőzi. Látni fogja a karbantartó, hogy itt semmiféle fondorlattal nem lehet kijátszani az ellenőrzést. Nem a ragyogó tiszta (csöpög a keverékről) gépjármű, tehát a kulcsin a mérvadó, hanem az alapos ellenőrzés a karbantartó lap szerint.

A jól végzett munkát, a versenyszellemet tudjuk kifejleszteni akkor, ha kifogásolni valót nem találtunk és azon bajtársaknak, kiknél minden rendben volt, a továbbiakban szabad időt biztosítunk. Ha valamit nem találtunk rendben, még mindig van időnk, hogy az elmulasztottakat, vagy nem helyesen végrehajtottakat megcsináltassuk. A versenyben ne meghatározott időre tüzzük ki az ellenőrzést, hanem ahogy a munkálat végre lett hajva, már megkezdhetjük azt. Ahogy sorjában elkészültek a munkálatok, úgy hajtsuk végre az ellenőrzést. Így érjük el azt, hogy aki előbb végzett, annak több idő jut, amit szabadon fel tud használni.

Az ilyen módszer fejleszti a versenyszellemet, a gépjárművezetők között és több szabad időt biztosítottunk a gépjárművezetőknek. Nem kell megvárniok, amíg az egész egység végez a karbantartással és mi is végzünk az egész egység ellenőrzésével.

Az ellenőrzés befejezésekor hívjuk össze az egész egységet és közösen megbeszélve értékeljük ki azt, ami helyesen, avagy helytelenül lett végrehajtván. A kiértékelés meghozza a dicséretet azok számára, akik azt megérdemlik, valamint a megfeddést azoknak, akik mulasztást követtek el. Ezen kiértékelés alatt a karbantartók egyúttal tapasztalatcserére, valamint módszertani fogásokra és átadásra tesznek szert. A tapasztalatátadás segíti a munka gyors és tervszerű végrehajtását.

Röviden összefoglalva láthatjuk, hogy e pár módszertani fogással mennyire előre tudjuk vinni a karbantartók között a versenyszellem kifejlesztését, a helyes és pontos karbantartási munkálatok végrehajtását, amelyet a békeszolgálatban megtanulva gyümölcsöztetni tudunk a hadműveleti területen.

VONATANYAG SZOLGÁLAT.

BLASCSOK JENŐ főhadnagy

A vonatanyag-szolgalat vezető és a fogatolt szállítószakasz-parancs- nok feladatai a csapatgyakorlatok után

A nyári kihelyezések néphadseregünk 1949/50-es elméleti kiképzésének gyakorlatba való átvitele; a csapatgyakorlatok pedig az egész évi kemény kiképzésnek és a kihelyezéseknek záróvizsgái voltak.

A csapatgyakorlatok nélkül kiképzési évünkben elsajátított ismeretek nem képezhetnének szerves egészet.

A csapatgyakorlatok célja az volt, hogy a harcosokat, vezetőket, valamint az anyagi szolgálatot ellátó bajtársakat a háborús viszonyokat legjobban megközelítő helyzetekbe állítsák. Néphadseregünk valamennyi tagját büszke örömmel töltheti el az a tudat, hogy kiképzési évünket méltóképpen fejezhattük be, a valóságot legjobban megközelítő viszonyok között adhattunk számot arról, mit sajátítottunk el a kiképzési év folyamán, hogyan hajtottuk végre a Miniszter Bajtárs 1. számú parancsát.

Befejeződtek a csapatgyakorlatok. Alakulataink a jól végzett munka érzésével helyőrségeikbe tértek vissza. Új kiképzési időszak kezdődik, új feladatok állanak előttünk. Feladatunk kettős:

A) Az anyagi fegyelem megszilárdítása.

B) Kiképzési feladatok.

Különböző katonai folyóiratokban, de különösen a „Hadtápszolgálat”-ban több cikk foglalkozott az anyagi fegyelem kérdésével. Kétségtelen, hogy ez a probléma — néphadseregünk anyagi fegyelmének helyreállítására, az anyagi fegyelem megszilárdítására — döntő fontossággal bír.

A Szovjetunió Vörös Hadserege 1945-ben megszabadította hazánkat és ezzel kezdetét vette új fejlődésünk korszaka. A kapitalista államrend megdőlt és népünk a szocialista fejlődés útjára lépett. Gyökeresen megváltozott néphadseregünk összetétele is. A dolgozó nép nem sajnál áldozatot hozni néphadserege fejlesztésére, mert tudja, hogy csak egy erős hadsereggel képes a Szovjetuniótól kapott függetlenségét megőrizni; békés termelő és építőmunkáját folytatni.

Honvédségünk anyagának igen jelentős részét képezi a lőfelszerelés és vonatanyag. Ezek nyersanyaga pedig a népgazdasági szempontból is nagy fontossággal bíró fa-, fém- és főleg bőranyag. Társadalmi rendszerünk megváltozásával meg kell tehát változtatni néphadseregünk minden egyes tagjának e nehezen pótolható anyagokhoz való viszonyát is. Ennek az új, helyes viszonyoknak a kifejtése elsősorban öntudat kérdése. Honvédségünk helyes, öntudatos nevelése egyaránt fontos feladata minden tiszt- és tiszthelyettesnek, de elsőrendű kötelessége és legfontosabb feladata a parancsnokoknak és politikai tiszteknek. Kötelességük a valóban szocialista érzésből fakadó anyagkímélésre ránevelni néphadseregünk valamennyi tagját.

Kiképzési vonalon a fogatolt szállítószolgálat tökéletesítése lép előtérbe.

Természetesen az anyagi fegyelem kérdése nem választható el a kiképzéstől, mert szilárd anyagi fegyelem nélkül a fogatolt szállítóegységek beosztottjainak szakkiképzése el sem képzelhető. A fogatolt szállítószolgálatot ellátó bajtársainknak a szakszolgálat ellátásához és a szakkiképzés végrehajtásához korszerű szabályzatok és segédletek nem álltak rendelkezésre. Most, az új kiképzési év kezdetén már valamennyi bajtársunkat ellátjuk az új szabályzatokkal, hogy azok gondos áttanulmányozásával, az új segédletek útmutatásai nyomán, valamint a csapatgyakorlatok kiértékelésével az elkövetkező kiképzési időszakban a szakkiképzést elsőrendű fontosságú feladatként kezelve, néphadseregünk ütőképességét emeljük.

Az alábbiakban csoportosítani kívánom a bajtársak feladatait. E feladatok mindegyike tulajdonképpen az előzőkben említett két nagy feladatsóport valamelyikébe tartozik, vagy legalább is valamelyiknek szerves kiegészítő része; azonban így világosabban, konkrétan fellelhetők külön-külön a vonatanyag-szolgálatvezető és a fogatolt szállítószakasz-parancsnok azon feladatai, melyeket most, a csapatgyakorlatok után kell elvégezniük.

Feladatok:

Vonatanyag-szolgálatvezető:

1. Lőfelszerelés és vonatanyag lerovancsolása.
2. Anyagellenőrzés.
3. Javíttatások fokozott mértékben való végrehajtása.
4. A csapatgyakorlatokon, a vonatanyag-szolgálat terén nyert tapasztalatok kiértékelése.

Szállítószakasz-parancsnok:

1. A szállítószakasz lőfelszerelés és vonatanyagának ellenőrzése.
2. A csapatgyakorlatokon, a fogatolt szállítószolgálat ellátásában nyert tapasztalatok kiértékelése.
3. Az őszi kiképzési időszak előkészítése.

Most vegyük sorra az egyes feladatokat és azok végrehajtását:

I. A vonatanyag-szolgálatvezető feladatai.

A vonatanyag-szolgálatvezető csak akkor tudja tökéletesen ellátni a feladatát, ha benne él a csapatban, ha a csapat legapróbb anyagi problémáit is észreveszi és azonnal segítséget nyújt, egyszerűen, ha nem az irodában, íróasztal mellől irányítja a szak-szolgálatot. Minél többet van az alárendelt egységeinél, annál hamarabb veszi észre a problémákat; annál hamarabb tudja a helyeset felfedezni, a hibákat észrevenni, végeredményben pedig annál tökéletesebben tudja szakfeladatát ellátni.

1. A lőfelszerelés- és vonatanyag lerovancsolása.

A csapatgyakorlatok utáni időszakban ez a legelső teendője. A legapróbb részletekig menően kell végrehajtania. A csapatgyakorlatok alatt a vonatanyag a mozgások és hadműveleti feladatok végrehajtása során sok esetben az alakulaton belül összekeveredett. Feladata tehát most a rovincsolás alkalmával megállapítani az eredeti egység vonatanyag kellőmennyiségét, megállapítani az anyag hollétét, visszazármaztatni az eredeti egységhez és csak ezek után tudja megállapítani a hiányt, vagy a felesleget.

A rendszeresített készleten felül mutatkozó felesleget azonnal be kell jelentenie a H. M. illetékes osztályának, hogy az az illető szakanyagot esetleg más alakulatnál mutatkozó hiány feltöltésére kiutalhassa, vagy pedig a központi tárintézethez való beszállíttatására idejében intézkedhessen. A hiányokat azonnal és teljes mértékben pótolni kell; elsősorban az alakulat vonatanyag-karbantartási hitelkeretéből.

2. Anyagellenőrzés.

A vonatanyag-szolgálatvezető ezen feladata szorosan egybekapcsolódik az előzővel. Amennyiben a megállapított hiányok nem a természetes elhasználódás következtében jöttek létre, minden esetben haladéktalanul meg kell indítani a felelős személyek ellen a vizsgálatot. A vonatanyag-szolgálatvezető köteles az esetenként mutatkozó apró hiányosságok pótlásáról azonnal gondoskodni. Ha az anyagellenőrzés alkalmával megállapítást nyer, hogy a hiányok oly nagy számban fordulnak elő, hogy azok a havi karbantartási hitelkeretből nem fedezhetők; a hiányzó anyagok pótlására a H. M. illetékes osztályától felszámítási engedélyt kell kérni.

3. Fokozott anyagkarbantartás.

El kell rendelnie a vonatanyag-szolgálatvezetőjének, hogy mely napokon, mely egységek fartsanak teljes karbantartást. Ezeket a karbantartási napokon személyesen is meg kell jelenítenie, oktatnia és segítenie a bajtársakat, hogy ez a karbantartás valóban elérje a célját. A csapatgyakorlatok folyamán előfordult sok esetben, hogy a karbantartásra szükséges idő egyéb feladatok végrehajtása miatt nem állott teljes egészében az egység rendelkezésére. Az általános, őszi karbantartásnak tehát az a célja, hogy a fokozott mértékben igénybevett lófelszerelést és vonatanyagot alaposan leápoljuk. A szerszámzatot langyos, szappanos vízzel mossuk le és utána körkarbantartó zsiradékkal kezeljük. A szerszámzat fémrészeit az esetleges rozsdától tisztítassuk le és utána lehetőszerűen olajoztassuk be. Az országos járművek karbantartásánál elérkezett az idő az őszi karbolineumozáshoz. A kerékagyak repedéseit tömíttessük, a vasalkatrészeket — miután a rozsdától alaposan megtisztítottuk — vaslakkal vékonyan kenessük be. Általában a vonatanyag-szolgálatvezető az őszi karbantartást a G—56 Utasításban meghatározott módon, annak határozványait szem előtt tartva tartassa meg; előzőleg azonban a karbantartó anyagokról kellő mennyiségben gondoskodjék! Végül helyezzen súlyt és szorgalmazza, hogy alárendelt egységeinek a karbantartás végrehajtásához meghatáro-

zott nap valóban rendelkezésre álljon és ez alatt az idő alatt annak az egységnek más foglalkozást ne kelljen végrehajtania.

4. Javítások végrehajtása.

A csapatgyakorlatok alkalmával a lófelszerelés és vonatanyagának fokozott mértékben való igénybevételével együtt jár természetesen az is, hogy az anyagon az átlagosnál több javítást kell végrehajlatnunk.

A vonatanyag-szolgálatvezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy kellő mennyiségű javítóanyag álljon az alakulat rendelkezésére eme fokozottabb mértékű javítatások elvégzéséhez.

Az anyagellenőrzéssel egyidőben mindjárt jelölje ki a javításra szoruló anyagot, készítsen egy beosztást, hogy melyik egység mikor adja le javításba az anyagát (Javítási terv), a javítóműhelyek munkáját pedig személyesen, gyakran ellenőrizze. Ellenőrizze egyben azt is, hogy az egységek a javításba adott anyagot előzőleg karbantartották-e. Karbantartás nélkül, piszkos állapotban lévő vonatanyagot javításba adni tilos!

5. A csapatgyakorlatok tapasztalatainak kiértékelése.

A csapatgyakorlatok a vonatanyag-szolgálatvezetőnek számos tapasztalatot nyújtottak. Helytelen lenne, ha akár a helyes megoldások, akár a hibák mellett észrevétel nélkül elhaladnánk.

Szükséges tehát, hogy a vonatanyag-szolgálatvezetők a tapasztalataikat helyesen kiértékeljék, a kiértékelte tapasztalataikat pedig az új kiképzési időszakra már átvigyék.

II. A szállítószakasz-parancsnok feladatai.

Az őszi kiképzési időszakban a szállítószakasz-parancsnoknak igen komoly feladatokat kell végrehajtania. Feladatait helyesen csak úgy képes végrehajtani, ha egységét továbbra is kézben tartja.

A csapatgyakorlatok nagy próbára tették néphadseregünk lófelszerelését és vonatanyagát, a fogatolt szállítószolgálatot és ezen keresztül vizsgázott az alakulat minden egyes fogatolt szállítóegységbe beosztott honvédje, a fogatolt szállítóegység parancsnoka, a vonatanyag-szolgálatvezető, a hadtápparancsnok, de az alakulat parancsnoka és politikai tisztje is.

A gyakorlatok befejeztével számot kell vetnünk a fogatolt szállítóegység gyakorlatok alatti működésével, ez vissza fogja tükrözni a fenti személyek anyagi fegyelmét, néphadseregünk vonatanyagához — és ezen keresztül a dolgozó néphez való viszonyát.

1. Lófelszerelés és vonatanyag ellenőrzése.

Az ellenőrzés végrehajtására vonatkozóan az elvek általában ugyanazok, mint a vonatanyag-szolgáltatvezető hasonló tárgyú feladatánál. Szükséges azonban ezzel itt külön is foglalkoznunk, mert a követelmények a fogatolt szállítózakasz vonatanyagára vonatkozóan szigorúbbak, mint az alakulat egyéb egységeinél. Laktanyai elhelyezésben az alakulat egységei általában egy helyen voltak, azonban a kihelyezéseken és a csapatszolgáltatokon az egyes egységek nagyobbrészt önálló s főleg különálló feladatokat hajtottak végre. Laktanyai elhelyezésben, egy-két kivételtől eltekintve, úgyszólván mindenütt az alakulat összes — legalább is egy laktanyában elhelyezett — fogatolt járműveit a fogatolt szállítóparancsnok „gyámsága” alá helyezzék. A kihelyezési területre való elvonuláshoz az egységek még legnagyobb részt együttmaradtak, de a csapatgyakorlatok alatt, az alakulatok és egységek állandó mozgása miatt a fog. szállítóegységek parancsnokának már nem volt módja a felügyelet gyakorlására. Így természetesen más követelményeket támasztunk a szállítózakasz vonatanyagával szemben, ahol tulajdonképpen a szakember tartózkodott.

Amennyiben a fogatolt szállítózakaszparancsnok szállítóegységénél az anyagi fegyelmet megalapozta, állandóan személyes ellenőrzéssel megszilárdította, most a csapatgyakorlatok után nem okoz nehézséget az anyag számbavétele. Ha azonban a kellő ellenőrzést a gyakorlatok folyamán elmulasztotta, most igen nagy nehézségei lesznek.

2. A csapatgyakorlatok tapasztalatainak kiértékelése.

A tapasztalatok kiértékelésénél igen jól teszi a fogatolt szállítózakasz-parancsnoka, ha tapasztalatait az alábbi vonatkozásokban állítja össze:

- a) személyi,
- b) szállítástechnikai és
- c) kiképzési.

Személyi vonatkozásban minősítenie kell az összes beosztottjait. Az egész kiképzési évben, de különösen a kihelyezéseken és a csapatgyakorlatokon készített apró feljegyzései alapján tiszta képet kell alkotnia minden emberéről. A minősítés, illetve elbírálás súlyát természetesen a csapatgyakorlatok alatti magatartás szolgálta; ezekben mutatkozott meg a bajtársak *gyakorlati értéke*.

Az itt elmondottak alátámasztására egy igen jellemző példát említek meg. A Kossuth Akadémián az egyik fogatolt kiképzésben

részesülő hallgató a tanév elméleti időszakában tanárai és századparancsnoka elbírálása szerint „gyenge közepes” összeredményt ért el. A gyakorlati időszak kezdetén már felfigyeltek az eddig „gyenge közepes” hallgatóra. A rábizott feladatokat helyes gyakorlati érzékkel oldotta meg. Közepes elméleti tudását tovább fejlesztette és azokat helyesen átvitte a gyakorlatba. Az illető volt „gyenge közepes” hallgató, ma egyik legjobb fogatolt szállítószakasz-parancsnoka néphadseregünknek.

Szállítástechnikai vonatkozásban a fogatolt szállítószakasz-parancsnok akkor tudja helyesen kiértékelni a csapatgyakorlatokat, ha az egyes kapott feladatokat az ezt követő végrehajtással összehasonlíttja. Egyenként kielemezi a végrehajtás mozzanatait, s az így nyert tapasztalatokat azután átviszi a következő kiképzési évbe, ezzel is elősegítve az 1950/51-es kiképzési évünk sikerét.

A kiképzési vonatkozásban végrehajtandó kiértékelés az előző bekezdésben foglaltakkal szorosan összefügg.

3. Az őszi kiképzési időszak előkészítése.

Ez a fogatolt szállítószakasz-parancsnok legfontosabb feladata. Az őszi kiképzési időszak gondos előkészítése a kulcsa a döntő fontossággal bíró téli kiképzésnek. Tehát ne sajnálja a fáradságot a szállítószakasz-parancsnok, a kiképzés gondos előkészítése és megnevezése megkönnyíti a végrehajtást.

Első ténykedése az újoncbevonulás előkészítése legyen. Előkészületeit beszélje meg a Pártszervezettel és a politikai tiszttel; sők hasznos és jó tanácsot fog kapni. Bár nem feladatomban az újoncbevonulásról írni, mégis szeretnék néhány tanácsot adni a bajtársaknak. Néphadseregünk legfiatalabb bajtársai, amikor laktanyáikba bevonultak, büszke örömmel lettek szent kötelességüknek eleget. Az első napokban még sok minden szokatlan számukra. Szeretettel neveljük őket és szinte láthatatlanul segítjük át őket a kezdeti nehézségeken. Ezt úgy érhetjük el, ha már előre kiválasztjuk a politikailag legfejlettebb, szakmailag legkiválóbb bajtársakat. Ők lesznek a bevonuló újonc bajtársak szobaparancsnokai, rajparancsnokai, istállóparancsnokai, stb.

A bevonult újoncokat azután csoportokban vezessük végig a laktanyán, magyarázzunk, mutassunk meg nekik mindent. Közben magyarázzuk meg nekik, hogy mi is az a szállítószolgálat, melyet ők is teljesíteni fognak. Vigyük be őket az istállóba, mutassuk meg a fogatolt szállítószakasz lovait, magyarázzuk meg, hogy ezek a mi harcos társaink; gondosan ápoljuk őket, mert a loállomány is a dolgozó nép vagyona. Ismertessük meg a bajtár-

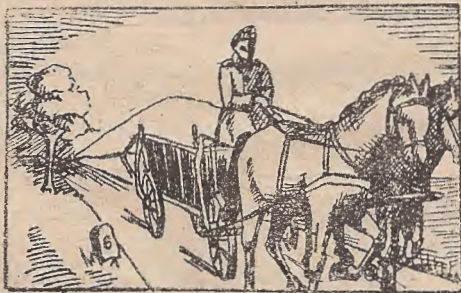
sakát a vonatanyaggal, világítsuk meg előttük azok értékét és fontosságát. Itt rögtön említsük meg az anyagi fegyelem kérdését; magyarázzuk meg, hogy miért van arra szükség.

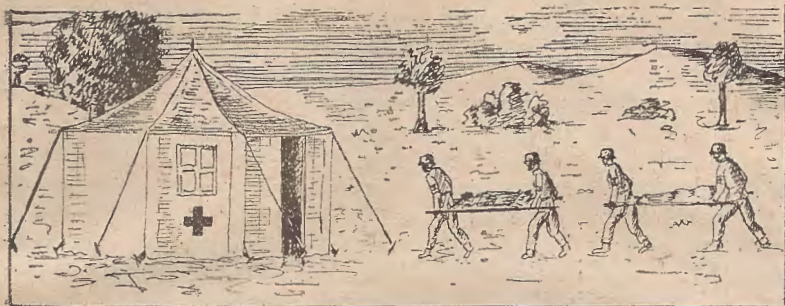
Ha a szállítószakasz-parancsnokok ilyen módon készítik elő az újoncok bevonulását és átsegítik őket a kezdeti nehézségeken, a bevonult bajtársak bizalommal lesznek parancsnokukhoz; bennük a róluk feltétlenül gondoskodó elöljárót látják. Ezzel már nagymértékben elősegítettük további munkánkat, a kiképzést.

Az előírt általános katonai kiképzést is ugyanolyan gondossággal készítsük elő és hajtsuk végre, mint az ezután következő szakkiképzést. Sok helyen a szállítószakaszparancsnokok a segédoktatók hiányát említik fel. Ne féljenek a bajtársak és ha más megoldást nem találnak, az újonckiképzésben résztvevők közül emeljék ki a legügyesebbeket. Ez a módszer a segédoktatóknak, de a kiképzésben résztvevőknek is nagy önbizalmat ad; buzdításul szolgál és önállóságra nevel. Ilyen esetekben természetesen nem nélkülözhető a politikai öntudatra való építés sem!

*

Mint láttuk, mind a vonatanyag-szolgálatvezetőknek, mind a fogatolt szállító-szakaszparancsnokoknak a csapatgyakorlatok után komoly feladataik vannak. A feladat még egymagában nem, de a végrehajtás nagymértékben hozzájárul néphadseregünk fejlesztéséhez és ütőképességének növeléséhez.

EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT.

Dr. RÓSA LÁSZLÓ őrnagy

Csapategészségügyi szolgálat

A csapat vezető orvosának általános kötelemei között az első helyen a szakmai tevékenység, tehát

- a) a betegellátás,
 - b) egészségvédelem és
 - c) a katonai alkalmasság elbírálása,
- másodsorban az ügyviteli teendők, mint

- a) az eü. szolgálat vezetése,
- b) az eü. anyagi szolgálat

és végül az önképzés és beosztottjainak

harci, szakmai és politikai *tképzésével* kapcsolatos munkálkodás említendő meg.

Betegellátás.

A betegellátás kötelemei az alakulat állományába tartozó sorlegénység, valamint a hivatásos állományúak és igényjogosult hozzátartozóik gyógykezeléséből, kórházba utalásából, vagy pedig a gyengélkedő szobán elhelyezett fekvőbetegek folyamatos ellátásából tevődnek össze. A csapatorvos köteles az általános orvosi gyakorlat szakmai színvonalán megkövetelt diagnosztikai eljárásokat és gyógyító beavatkozásokat ismerni, mégpedig oly

mértékben, amint azt az A) típusú gyengélkedő szobák kellálladékában felsorolt gyógyszerek, kötszerek, orvosi műszerek, laboratóriumi felszerelés és kémilőszerek számára lehetővé teszik. Köteles a gyógykezelésben a beteg honvéd érdekeinek szem előtt tartásával, az orvostudomány mindenkori állásának megfelelően úgy eljárni, hogy néphadseregünk ütőképességét, a honvédegyének kiképzését és a dolgozó nép érdekeit összhangba tudja hozni. Ugyancsak kötelessége az idővel és anyaggal való takarékoság messzemenő figyelembevételére, tartsa tehát szem előtt azt a követelményt, hogy a feleltés alakulatok, intézetek, kórházak szakorvosi igénybevételét feleslegesen ne terhelje.

Egészségvédelem.

A betegségmegelőzés az orvos és a honvédorvos egyik legszébb, legnemesebb, legfontosabb feladata. Hatalmas összegeket takarít meg népgazdaságunk számára, hatalmas erőtartályokat ment meg néphadseregünknek az a honvédorvos, aki céltudatos és előrejelző szervezőképességével, odaadó, lekiismeretes orvosi munkájával elejét tudja venni akár egyéni, akár tömeges megbetegedéseknek és ebbeli munkáját eredményesen látja el. Eközben ismernie kell az általános közegészségtan egyetemes szabályait és különös tekintettel kell lennie a kiképzés, a menetek, a különleges harcászati feladatok, szóval a honvédorvosi egészségügy követelményeire. Mindenekelőtt a legfontosabb szabálynak tekintse az alakulatok elhelyezésének tisztaságára, rendjére való szigorú ügyelést. A hatáskörébe eső minden lehetőségét használjon fel az egészségre ártalmas, betegségek okozó körülmények kiküszöbölésére és hasson oda, hogy a csapattól távoltartások minden olyan tényező, mely betegségek okozójává válhat. Kísérje figyelemmel a személyes tisztaságot és az egyéni egészségügy követelményeinek a betartását. Ellenőrizze a ruházat, fehérnemű, ágynemű, munkahelyek, árnyékszékek, fürdők, körletek, stb. tisztaságát.

Különös figyelemmel kísérje az ételmezést, annak kalória-, fehérje-, vitamintartalmát, ellenőrizze az élelmiszerraktárakat. Naponta látogassa meg a konyhát és fáradhatatlanul kutasson a bacillusgazdák után. Figyelje a víz minőségét, a csatorna és szennyvízelvezető berendezéseket.

Küzdjön a férgek, rovarok, legyek ellen.

Minden fertőző betegségre gyanús egyént különítsen el és ha lehet, utálja kórházba. Fertőtlenítsen a beteg által használt helyiségeket, szállítóeszközöket és ruházati tárgyakat.

Helyezze vesztegár alá azokat, akik a fertőző beteggel érintkeztek.

Tartsa fenn az érintkezést a polgári eü. hatóságokkal és teljesítse bejelentési kötelezettségét.

A H. M. rendeletekben előírt védőoltásokat végezze el.

Tartsa meg a legénység havi időszakos orvosi vizsgálatát és a hf. állományú tisztek és tñs-ek félévi orvosi vizsgálatát. Ebben a ténykedésében segítségére lesz a központi szűrővizsgálati gépkocsi és az ezzel mozgó szakorvosi csoport.

A menetgyakorlatok előtt tartson orvosi vizsgálatot és a menet alatti higiéné követelményeinek megfelelően tegyen intézkedéseket.

Különös fontossága van a menetgyakorlatok alkalmával az eü. felderítésnek, mely többek között az ivásna alkalmas, vagy alkalmatlan kutakra, a szálláskörletekre, a fertőzött, tetves, rühes, stb. helyiségekre vonatkozik. Ugyancsak terjedjen ki a figyelme arra, hogy a latrina helyét kijelölje és felderítse az eü. viszonylatban szóbajöhető polg. eü. intézményeket.

A katonai alkalmassági fok elbírálása.

A csapatorvos köteles az egészségügyi szabadság, az egészségügyi okból történő áthelyezés és a katonai szolgálatra vonatkozó minden egészségügyi kérdésben véleményt nyilvánítani.

Tagja a sorozóbizottságnak, tagja a bemutatóbizottságnak, mely az alkalmatlanokat „egyszerűsített felülvizsgálat” útján tartósan szabadságozhatja. Ugyancsak tagja a felülvizsgálóbizottságnak, mely a kórházi bajmegállapítás és a honvédorvosi bizonyítvány alapján hozza meg döntését. A határozatot az orvos szerkeszti meg. A bizottság dönt a szolgálatképeségben beállott változásokról, rokkantság fokáról és az ezzel kapcsolatos anyagi igények megállapítására javaslatot tesz.

Megvizsgálja a szabadságra vagy vezénylésre eltávozókat, a különleges kiképzésre vezényelteteket és a büntetetteket büntetésük letöltése előtt.

Ügyviteli teendők.

A csapatorvosnak joga van egészségügyi intézkedéseket és parancsokat kiadni a hozzá beosztott eü. személyzetnek és eü. segédszemélyzetnek és köteles azok végrehajtását ellenőrizni.

Tartson eü. szemléket az eü. szolgálat ellenőrzésére és tegyen jelentést a megtartott szemle eredményéről előljárói felé.

Felelős a beosztott orvosok és eü. személyzet harci, szakmai, politikai megbízhatóságáért, kiképzéséért, neveléséért, katonai fegyeleméért.

Ismerje beosztottjainak magánéletét és családi körülményeit. Résztvesz beosztottjainak minősítésében.

Joga és kötelessége fegyelmi fenyítő hatalmat gyakorolni beosztottjai felett.

Ha állomás-orvosfőnökként működik, összehangolja és irányítja az eü. szolgálatot a helyőrségben és kapcsolatot tart az illetékes polg. eü. hatóságokkal. Megszervezi a helyőrség-ügyeletés orvosi szolgálatot.

Felelős mindazon elmulasztott intézkedésekért, amelyek végrehajtása kötelessége lett volna.

Gazdálkodik az eü. hitelkerettel.

Vezetendő előjegyzések:

Az alább felsoroltak csak szempontokat adnak a csapatorvos számára, amelyek alapján előjegyzéseit és nyilvántartásait, valamint a csapat eü. adminisztrációt megszervezheti anélkül, hogy bármi is feledésbe merülne.

1. Beosztott személyzet nyilvántartása.
2. Előzetes egyéves szabadságolási terv.
3. Jelentés a bekövetkezett személyi változásokról.
4. Eü. vonatkozású rendeletek gyűjtőjének nyilvántartása.
5. Véleményezések, felülbírálatok nyilvántartása (eü. szabadság, eü. okból történő áthelyezés, alárendelt orvosok eü. helyzetjelentései és eü. anyagjelentései, orvosi és gyógyszerköltiségek visszatérítésére vonatkozó kérelmek elbírálása, eü. okokból kért segélykérelmek véleményezése, beérkezett újítójavaslatok véleményezése, stb.).
6. Parancsgyűjtő.
7. Helyőrségi eü. szolgálati ügyek gyűjtője.
8. Eü. havi hitelkeret felhasználási terve.
9. „Orvosi vizsgálati könyv” rovatainak vezetése.
10. Betégnapló (kórisme, végzett gyógykezelés, a felhasznált gyógyszerek minősége és mennyisége).
11. Sérülési jelentés (3 példány).
12. Sérülési értesítés.
13. Orvosi lelet halálesetre.
14. Előjegyzés gyógyászati segédeszközökről.

15. Laktanyavizsgálati jegyzőkönyv vezetése.
16. Fertőző betegbejelentések gyűjtője.
17. Előjegyzés védőoltásokról.
18. Egészségügyi törzslap az időszakai havi vizsgálatok céljaira.
19. Egészségügyi törzslap az időszakos félévi szűrővizsgálatok céljaira.
20. Eü. bizottsági jegyzőkönyvek gyűjtője.
21. Eü. felvilágosító munka központi propaganda anyagának gyűjtője.
22. Felülvizsgálati táblázat
 - a) a ht.
 - b) a legénységi állományúak felülvizsgálására.
23. Honvéderosvi bizonyítvány a felülvizsgálat céljaira.
24. Fűv. bizottság határozatainak gyűjtője.
25. Legénységi állomány eü. kiképzésére vonatkozó előjegyzések és előadási ag. gyűjtője.
26. Negyedévi eü. anyagi jelentés.
27. Anyagnyilvántartás.
28. A beosztott vezetőorvosok igényléseinek és az erre vonatkozó teendőknek előjegyzései.
29. Gyengélkedő szoba vénykönyve.
30. Gyógyszerfelvételező könyv.
31. Eü. anyagfelvételezések gyűjtője.
32. Havi összesített elszámolás a fogyó anyagról.
33. Megrongált felszerelési tárgyak javításáról szóló előjegyzés.
34. Ht. állományúak betegjegyzőkönyve.
35. Legénységi állományúak betegjegyzőkönyve.
36. Orvosi bizonyítvány-jegyzőkönyv.
37. Kézbesítőkönyv.
38. Parancsjavaslati könyv.
39. Nemibetegekről vezetendő okmányok.
40. Havi eü. helyzetjelentés.
41. Orvosi lelet a ht. állományúak három napnál tovább tartó szolgálatképtelenségéről.
42. Haláleset bejelentése.

Eü. anyagi szolgálat.

A csapatorvos felel a csapat eü. felszereléssel való ellátásáért és annak rendben és hibátlan állapotban való tárolásáért, kezeléséért, karbantartásáért. Felelős a gyengélkedő szoba raktárának rendjéért, az anyag szakszerű elhelyezéséért.

Felelős a megrongált felszerelési tárgyak, műszerek javításáért.

Idejében igényelje a szükséges eü. felszerelést és vezesse az egészségügyi anyagok leltárát; valamint rovincsolja három havonként a készleteket.

Kiképzés.

A csapatorvos köteles megszervezni az eü. felvilágosítást, a légénységnek az egészségvédelmi munkában való aktív közreműködését, elősegíteni az alulról jövő eü. igények feltámasztását, az eü. kultúra emelését.

Köteles kiképezni az egészségőröket a körlet tisztaságának ellenőrzésére és a csapat egészségügyi felvilágosításában való közreműködésre.

Köteles gondoskodni az eü. tiszthelyettesek és tisztetek állandó továbbképzéséről.

Ugyancsak köteles a gyengélkedő szobára vezényelt honvédek eü. kiképzéséről gondoskodni.

A csapatorvos végzi az alakulatokhoz tartozó légénységi állomány eü. kiképzését, félévenként 16—16 órában. A kiképzés tárgya a legszükségesebb bonctani és élettani ismeretek, elsősegélynyújtás, az egyéni sebkötöző- és gázsebesomag használata, sebesültszállítás, járványvédelem.

Ebben a rövid áttekintésben próbáltam úgy összeállítani a csapatorvosi teendőket, hogy az a csapatnál még szolgálatot nem teljesített honvédorvosok számára első tájékoztatásként könnyen felfogható legyen. Mint kórházban működő szakorvos, egészen rövid honvédorvosi működés után a múlt év végén azonnali hatállyal kaptam vezénylést egyik alakulatunkhoz, hol a csapatorvosi teendőket kellett ellátnom. Akkor, amikor eü. szabadságra távozó bajtársamtól az ügyvitelt átvettem, a tehetetlenség, a teljes tájékozatlanság és a kétségbeesés érzése vett rajtam erőt s azzal a meggyőződéssel kezdtem a munkámat, hogy annak formai részét előtanulmányok nélkül lehetetlen lesz kifogástalanul ellátnom. Bár ismertem a szabályzatokat, minduntalan beleakadtam az ügyviteli teendők bonyodalmaiba és példának említem meg azt, hogy fogalmam sem volt arról, hogy mit jelent az „előadói ív” és hogy hogyan kell egy számlát „záradékolni”. Kétségbeejtett a kórházi leletek, szolgálati jegyek, újfalványok, számlák, levelek, stb. apró, széthulló cédulák sokasága és nem láttam a technikai módját annak, hogy az ügyvitelt megfelelő és észszerű irodai rendbe terelem. Természetesen hozzájárult

ehhez az is, hogy nem ismervén a honvédorvosi szolgálat sajátos követelményeit, egyideig nem értettem az ügyviteli rend jelentőségét és csak később jöttem rá az egyes követelmények fontosságára. Másrészt — és ezt azért említem meg, mert ma velem együtt sok polgári orvos került át honvédelmi szolgálatba — a polgári életben ilyenfajta ügyvitellel, mi orvosok, aránylag keveset foglalkoztunk.

Fentü összeállításhán, azt hiszem, sikerült úgy csoportosítanom a csapatorvosi teendőket, hogy azok áttekinthetők és elég könnyen megjegyezhetők. Különös súlyt helyeztem a vezetendő előjegyzések felsorolására, mert úgy véltem, hogy ezeknek lelkiismeretes áttanulmányozása után a csapatorvos tisztában lesz azokkal a teendőkkel, amelyeket ügyviteli szempontból azonnal el kell kezdenie, de tisztában lesz azokkal a határidőkkel is, amelyeket elkészítendő munkatervében elő kell jegyeznie.

Tapasztalataim közül különös hangsúllyal emelném ki azt, hogy a vezetendő előjegyzések, illetve gyűjtőborítékok könnyen hozzáférhető, jól elkülöníthető, jól áttekinthető és lehetőleg számozott, vagy betűsoros rendben helyeztessenek el és ha erre íróasztalban nincs mód, aminthogy valóban íróasztal nem is alkalmas ennek az ügykezelésnek az elősegítésére, *bocsáttassék minden csapatorvosi rendelő számára ezeknek a követelményeknek megfelelő iratszokrény rendelkezésre*. Ez az egyszerű lehetőség az elvégzendő munka látszólagos nehézségei helyett a rend szépségét, könnyedségét, szinte élvezetét biztosítja az orvos számára.

A második legfontosabb követelménynek azt tartom, hogy minden csapatorvos szerkesszen magának egyhavi előzetes munkatervét, amelybe vörös ceruzával jegyezze elő a napra és órára az időszakonként rendszeresen visszatérő tennivalókat és így biztosítva lesz afélől, hogy teendőiről nem fog megfeledkezni és azokat nem az utolsó percben fogja kápkodva és hevenyészve összeállítani.

A szűrővizsgálatok idejét jó előre beszélje meg a parancsnokkal, a konyhai személyzet esetében a főszakáccsal, a kórházlátogatásokat, a rovincsolások időpontját jegyezze elő és így, észszerű és célszerű időbeosztással mindenre fog jutni ideje és nem lesz „túlhalmozva“ munkával.

Ha ezt a néhány gyakorlati tanácsot magáévá teszi, bőven jut majd ideje arra is, hogy önmagát képezze és szakmai, önképző és társadalmi tevékenységének áldásos összehangolása révén hasznos és harcos, valóban újítást végző tagja lesz a dolgozó népiinket védő honvédségünknek.

„Szakadatlanul erősíteni kell a vasfegyelmét, a legszigorúbb rendet és egyéni vezetést hadseregünkben, tökéletesíteni csapataink harci kiképzését.”

(Sztálin)

Dr. RÓNAI TIBOR százados

„Foglalkozási betegségek” a csapat- szolgálatban

Tudjuk, hogy a ma honvédorvosa sokban különbözik a régi osztályhadsereg orvosától. Különbözik elsősorban politikailag. Pártunk az orvosok közül is legjobb kádereit küldte a néphadseregbe és ezek a bajtársak szolgálatukat nem kényszerű foglalkozásnak, megélhetésnek tekintik, hanem élethivatásnak, örökienek, melyen a népi demokráciát szolgálják.

Különbözik a ma honvédorvosa a régítől szakmai képzettségben is. A honvédorvosi vezetés csak szakmailag fejlett és e téren is kikaderezett orvosokat állított a honvédegészségügy szolgálatába.

Sajnos, azonban mégis elég sokan vannak az orvosbajtársak között, — különösen csapatszolgálatosok — kik félnék attól, hogy a csapatéletben tudásuk elapadosik, tekintve, hogy a csapat mindennapi életében különös, úgynevezett „extra” kóresetek nem fordulnak elő, s sokszor hosszabb ideig kénytelenek csupán banálisnak látszó betegségek gyógyítására szorítkozni.

A ma honvédorvosának azonban nem a gyógyítás az elsőrangú feladata, hanem ennek legtökéletesebb ellátása mellett: a megelőzés.

Ha a bajtársak nem gépiesen, hanem nyitott szemmel végzik munkájukat, meg fogják látni, hogy a csapatélet tele van olyan problémákkal, melyeknek megoldása nemcsak, hogy nem egyszerű, hanem komoly, alapos, tudományos felkészültséget kíván.

Sokan láttak el közülünk polgári életükben üzemorvosi feladatkört. E bajtársak különösen tudják — mint ahogy valamilyen nyien tudjuk —, hogy a foglalkozások és az egészségügyi viszo-

nyok között szoros összefüggés van. Ha egy betegség bizonyos foglalkozás mellett sűrűn fordul elő, akkor foglalkozási betegségről beszélünk. E betegségek következményei lehetnek általában:

1. a munkakörnyezetnek,

2. a munkaeszköznek, mélyel a munkás dolgozik.

A fenti meghatározások százszázalékig érvényesek Honvédségünkre is. A honvédorvosnak pedig feladata, hogy ezeket a foglalkozási betegségeket, helyesebben nálunk: a katonai szolgálat sajátosságaiából eredő megbetegedéseket megelőzze és kiűszöbölje.

A munkakörnyezetnek a katona egészségére gyakorolt hatásáról bővebben nem kívánok szólni. E problémákat a honvédorvosbajtársak valószínűleg ismerik, több tanulmány foglalkozott ezzel, a híres szovjet tudós: Protkov könyve pedig éppen séggel kimeríti azt.

Inkább az a célom, hogy az egyes fegyvernemeken belül jelentkező foglalkozási betegségekre, illetve a munkaeszközöknek a katona egészségére gyakorolt hatására hívjam fel a bajtársak figyelmét.

Nem részletezhetem, már csak tapasztalathiány miatt sem, külön-külön a fegyvernemeknél jelentkező sajátos ártalmakat. Biztosra veszem, hogy ezekkel a bajtársak már foglalkoztak, vagy pedig foglalkozni fognak.

Tekintve, hogy magam egy légvédelmi tűzeralakulatnak vagyok vezető orvosa, következőkben a lgv. szolgálatból kifolyólag keletkező betegségeket és az ezek megelőzésével kapcsolatos problémákat vetem fel a bajtársak előtt.

Csapatomnál igen gyakoriak a lövegkiképzés kapcsán előforduló sérülések. Eleinte nem tulajdonítottam ezeknek nagyobb jelentőséget, azt gondoltam, hogy e sérülések oka csupán az illető bajtárs ügyetlensége volt, azonban, mikor e sérülések — helyüket és minőségüket tekintve — egyre sűrűbben és szinte szabályszerűen fordultak elő, utánanézye a dolgoknak, kiderült, hogy ezeknek megvan az oka.

Természetesen — hogy a csapatorvos kellően megértse a sérülések mechanizmusát és azok megelőzésére javaslatot tehesen, alaposan ismernie kell azok okozóját: a honvéd munkaeszközét, azaz fegyverét, jelen esetben a légvédelmi lövegek szerkezetét és működését.

A lövegsérülések mechanizmusa sokféle lehet, ezeket nem kívánom külön részletezni. Általában a végtagokon és elég gyakran a fejen szoktak előfordulni. A légvédelemnél szolgálatot tel-

jesítő bajtársak a „Légvédelmi Tüzér” című katonai szaklapban megjelenő közleményemből részletesen értesülni fognak ezekről.

Csupán az érdekesség szempontjából egy sérülésfajtat említek meg, mely naponta kétszer-háromszor is előfordult, sok bajtársat tett a lövegkiképzésnél alkalmatlanná. E sérülés esetleg maradandó elváltozást is okozhat, mely az illetőt szolgálatra alkalmatlanná teheti (például a jobbkez II. ujjának merevsége).

A löveg emberi erővel történő mozgatása esetén a kéz a keréktengely rúgóvezető csapján nyugszik. Ha a löveg azon kereke, mely felett a kéz van, gödrön halad át és a löveg zökken-egyet, akkor a rúgóvezető csap a támasztó gyűrűvel együtt felemelkedik s így a támasztó gyűrű és a rúgóvezető csap felső furata között keletkező hézagba a kéz beszorul. E sérülés a kisebb horzsolástól az ujjpercek, kézközép és kéztőcsontok töréséig bármilyen minőségű lehet. Törés aránylag ritkán fordul elő, azonban elég gyakoriak az olyan sérülések, melyek a köröm eltávolítását vonják maguk után. Az a kéz pedig, melynek egyik ujjáról a köröm el lett távolítva, viszonylag hosszú ideig alkalmatlan lesz nehezebb munkára.

A lövegsérülések általában igen gyakran fordulnak elő az úgynevezett gyorsasági versenyeknél, mikor a löveg tűzkészé tételét a harcosok versenyszerűen gyakorolják. Javasoltam a gyakorló lövegeken a fogashelyeknek a löveg színétől elütő — piros színnel való megjelölését. Igen fontos még itt a jó, alapos kiképzés, a fógásoknak rendszeres, alapos besúlykolása. Javasoltam a lövegkiképzés megkezdése előtt egy szemléltető előadást, mely bemutatja, hogy hozzá nem értés, vigyázatlanság esetén a löveg milyen sérüléseket okozhat. Ilyen oktatás mellett a lövegsérülések gyakorisága minden bizonnyal csökkenni fog.

Sűrűn kerestek fel photophobiában és enyhe kötőhártyagyulladásban szenvedő bajtársak, kik sötét szemüveg viselésére kértek engedélyt. Kiderült, hogy ezen bajtársak a távmérő szolgálatot látták el. Beosztásuknál fogva egy optikai szerkezeten keresztül naponta hosszabb időn át kémlelik az eget. A távmérőhöz rendszeresített színszűrő üveg oly sötét, hogy azon át fontos célpontokat meglátni elég nehéz és így azt alig használják. Az erős fénybehatás pedig először káprázatot okoz. Ha a foglalkozás hosszabb időn át tartott, a szemben szűrő érzést, fénykerülést és erős fejfájást eredményez.

Javasoltak a távmérőhöz másfajta színszűrő rendszeresítését.

Én még nem tapasztaltam, de az egyik lgv. tüzértiszt bajtárs felhívta a figyelmemet, hogy a távmérővel hosszabb ideig

foglalkozó bajtársak közül akadnak olyanok, kiknek térbeli látásuk csökken, sőt elvész. A probléma érdekes, bár nem bizonyított, de mindenesetre érdemes vele foglalkozni.

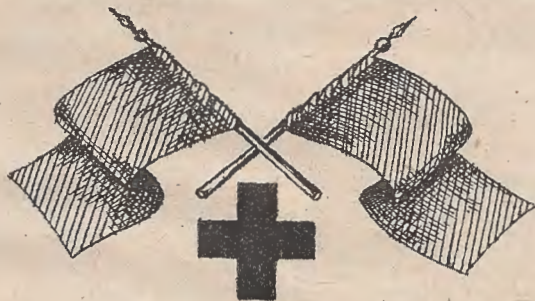
A távmérő kiképzés előtt eddig az arra alkalmas bajtársakat csaknem mindig laikusok választották ki, sőt a távmérőn lévő optikai berendezés segítségével még látásélesség meghatározást és pupilla távolságmérést is végeztek.

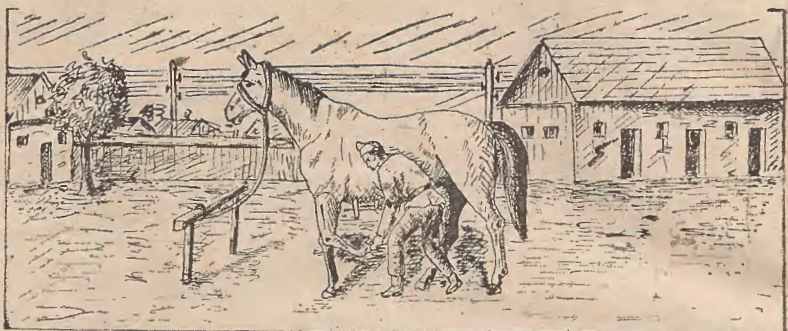
Javasoltam, hogy e fontos vizsgálatokat a jövőben orvos végezze. Amennyiben sikerülne a lgv. alakulatokat szemüveg-szekerénnyel ellátni (elegendő lenne —4 D-től plusz 2 D-ig terjedő sorozat), úgy ezt a csapatorvos is elvégezhetné.

Bár tudom, hogy az általam felsorolt problémák nem általános jellegűek, mégis szükségesnek tartottam közlésüket azért, hogy a csapatorvos bajtársak érdeklődését a csapatélet és ennek legfontosabb mozzanata a kiképzés iránt felkeltsem.

Nekünk, honvédorvosoknak, elsőrangú feladatunk, hogy a kiképzés ilyen formában történő támogatásával is a csapat üttőképességét a maximálisra fokozzuk.

A csapat életében való fokozott részvétel s az említettekhez hasonló sajátos problémák kiküszöbölésére tett javaslatok pedig azt a célt fogják szolgálni, hogy az orvos tekintélye egyre nagyobb lesz s az állítás, hogy — „a ma honvédorvosá sokban különbözik a régítől!” — nem csupán frázis lesz, hanem valóság.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT.

Dr. BALÁS TIBOR őrnagy

Lovak etetése-itatása

Amennyire fontos lovaink takarmányozásánál a takarmányok minősége és mennyisége, annyira lényeges a rendszeres időben való etetés-itatás. A következőkben erről a fontos kérdésről lesz szó, kihangsúlyozva a rendszeres etetés-itatás, a jó emésztés és a lovak erőállapota közötti összefüggéseket.

A lovaknak, a végzett munka fáradalmainak kiheveréséhez megfelelő pihenésre és az erővesztés pótlására táplálkozásra van szükségük. A lovaknak megfelelő erőállapotban való tartásához sok más körülmény mellett elsősorban a kellő takarmányozás és rendszeres itatás szükséges.

Lóállományunk részére a takarmányok mennyiségét úgy nyári, mint téli időszakra pontosan megszabja az 1949. évi december 21-én kelt 34. számú Honvédségi Közlönyben megjelent 658.649/Htpszf. 1/a. — 1949. sz. körrrendelet, amely a I. és II. Takarmányozási Táblázatban a honvédség mindenféle használati lovára (hátas, hámos, málhás, stb.) pontosan előírja a zab, kukorica, árpa, széna és alomszalma adagokat grammokban kifejezve.

A takarmányok mennyiségéről így nem teszünk említést és inkább oly szempontokról fogunk beszélni, melyek betartása fontos a lovak etetés-itatásánál.

Elsőnek a lovak itatásáról emlékezünk meg: a ló ivóvíz-szükséglete a takarmányok száraz anyagtartalmától függ és általában napi 25—40 liter. Naponta legalább háromszor, nyári melegben 7—8-szor kell itatni. Ha a lovak nagyon kifáradtak vagy kiéheztek, úgy az etetést a szálastakarmánnyal kell kezdeni, nehogy a takarmányt túlmohón fogyasszák (szemest) és ha a nagyon kifáradt ló lehűlése után sem eszik, úgy kínáljuk meg kevés vízzel. Itatni etetés után vagy közben szokás, többnyire 15 perccel az etetés után. Tiszta abrak vagy zöldtakarmány etetésénél azonban az etetés előtt kell itatni. Az itatás mindig legyen bőséges, azonban a túlságos sok vízitatás nagy hasat fejleszt és a szervezetet elpetyhíti és betegségekkel szemben fogékonyabbá teszi.

Az ivóvíz tiszta, szagtalan, átlátszó, 10—14 Celsius fok hőmérsékletű legyen. Mocsarak, ismeretlen kutak, közös vályuk vize gyakran veszélyes járványoknak kiindulási pontja lehet. Az ivóvíz minőségét, illetőleg a ló kényesebb, mint bármelyik más gazdasági állatunk és ha bármi szagot vagy ízt érez rajta, már nem iszik belőle. Mint említettük, nyáron többször, sőt nagy hőségben vagy menetek alatt ajánlatos néha 2 óránként is itatni: ez a lovakat ilyenkor nagyon felfrissíti és fokozza a teljesítőképességet. Felhevült lovakat itatni nem szabad, meg kell várni a lecsendesedést. Kimelegedett lovat ne itassunk, ha ez mégis szükséges, akkor utána azonnal mozgassuk a lovat, így nem lesz semmi baja. A répa, melasz, zöldtakarmányok, pihenő vagy lassú munka és hideg idő csökkenti a vízszükségletet: míg a nedvszegény, szálas- és szemestakarmányok, intenzív vagy szokatlan munka, nagy meleg fokozzák az ivóvízszükségletet. Télen az istállókban egyik etetéstől a másikig az itatóvedrekben hagyjunk állni vizet és azt itassuk.

Ujabb megfigyelések szerint a felvett táplálékok 4 óra múlva hagyják el a lovak gyomrát és annál jobb az emésztés, minél kevesebb vizet (1 liter vagy még ennyit sem) adunk etetés előtt vagy közben. Ugyanis az emésztőnedvek kiválasztása a gyomorban etetés közben igen élénk és ez előnyös körülmény a jó emésztésre: az etetés előtti vagy közbeni bőséges itatás azért sem célszerű, mivel a felhígult táplálék a gyomorból így gyorsabban tovább megy a belek felé.

Fontos mindig az, hogy békeelhelyezésben az etetés-itatás mindig ugyanazon időpontban és ugyanazon megszokott fázisban történjék. A takarmányokat és vizet szükségtelenül ne változtassuk. Ha pedig változtatni bármi ok miatt szükséges, akkor

bizonyos átmenetet kell betartani: a régi és új szalast és régi és új szemest keverni kell.

Igy áttérve a gyakorlati takarmányozás ismereteinek összefoglalására megemlítendő, hogy lovainknál okvetlenül kerülni kell az ismeretlen származású, nem egészen megbízható takarmányokat: az erős szomjúságot okozó, a nagyobb vízfelvétele ösztönző, a gyomrot megterhelő, a poros, dohos, penészes és erjedésnek induló takarmányokat. Az etetés után legalább 2 óra, hosszaiig hagyjuk pihenni a lovakat, mert a munka az emésztőszervekből is több vért von el és így megáll, vagy lassul az emésztés. Igen gyakori és súlyos kólikás betegségek származnak a jóllakott és azonnal nagyobb munkára hajtott lovaknál.

Magától értetődő körülmény az, hogy a lovakat még egyforma minősítés esetén sem (hámos lovakat) célszerű egyformán etetni, hanem mindegyiket munkája arányában és erőállapotának megfelelően. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a jobb kondíciót tartó lótól elvonható egy kevés szemes lótap a gyengébb javára, továbbá, ha a könnyebb munkát végző ló nehezebbet fog végezni, erre eleve elő kell készíteni a lovat több szemes adásával, viszont több egymást követő pihenőnapon vonjunk le az abrakból, nehogy kólikás megbetegedések vagy benuulásos vérvizelés álljon elő.

A lovakat — minthogy a gyomor aránylag kicsiny — háromszor szokás etetni. A kétszeri etetés esetén ugyanis az etelési közők túlhoszúak lennének, aminek következtében a kiéhezett ló túlmohón ennie és rosszul ráгна, ez a körülmény pedig ugyancsak kólikára vezetne.

Röviden még ki fogunk térni a nyári takarmányok kérdésére. A zöldtakarmányokat a lovak szívesen fogyasztják, mivel több íz- és zamatanyagot tartalmaznak, mint a száraz szalastakarmányok. Bőségesen nyujtanak a szerves tápanyagokon kívül A és B-vitamint, ásványi tápanyagokat, így különösen a savbázis-egyensúly biztosítására földalkálisokat, amire a foszforsavdús magvakat (abrakot) fogyasztó lónak különösen szüksége van. Diétás hatásuknál fogva is a zöldtakarmányok hasznára vannak az emésztésnek és nem utolsósorban anyagi szempontból is javasolt a zöldtakarmányok adása: a ló szervezetébe juttatjuk azt a 30—40 százalék tápanyagot is, mely a szénaszárítás közben elveszne és így megnyerjük azt az energiamennyiséget, amennyivel a belőlük készült széna rágási és emésztési munkatöbbletképpen jelentkezne. Túlzott az az aggodalom, hogy nem szabadna

a lóval számottevő zöldtakarmányt etetni, mert a szervezete petyhüdt, szivacsos lesz és így elveszti munkaképességét, különösen pedig acélos szívósságát, kitartását és futóképességét. Nem tapasztalható ez az elpetyhüdés sem a melegvérű, sem a hidegvérű lovaknál, ahol rendszeresen etetnek zöldtakarmányokat és legfeljebb a gyors mozgást végző lovaknál indokolt a mérsékelt zöldtakarmány adása, hogy a has teriméje szeriölött ne bővüljön és így a ló ne vigyen magával sok holt tömeget (például ugró- vagy versenylovak). A ló szívesen fogyasztja a rétifű, lucerna, vöröshere, rozs, mohar, baltacim, borsó, bükköny, édes csillagfűt zöldjét, sőt a kukoricacsalamádét is. A zöldtakarmányok mellett természetesen némi szemest is kell a lovaknak adnunk: igen jól bevált adagolás a következő: melegvérű lónak közepes munkára 30 kg lucerna, 2 kg kukoricadara, 1 kg zab, 3 kg árpaszalma naponta. Hidegvérű lónak nehéz munkára: 50 kg zabosbükköny, 3 kg szárított cukorgyári szelet, 1 kg árpadara, 5 kg zabszalma.

„Jelenteg a „legközelebbi láncszem” a szovjet haditudomány, amelyet minden erővel meg kell ragadni és össze kell kapcsolni a fejlődés addigi menetével.”

(Rákosi Mátyás)

BATTHA GYÖRGY őrnagy

Tapasztalatok lóállományunk kiképzéséről és ellátásáról

Rövid dolgozatomban azokkal a tapasztalatokkal kívánok foglalkozni, melyek intézetünk fejlődése során a jelentős tömegű lóállomány kezelése és kiképzése alatt kristályosodtak ki és melyek felhasználását hadseregünk építésében fontosnak és gyakorlatilag értékesíthetőnek tartom.

Ezek a tapasztalatok eléggé szerteágazóak, nem korlátozhatók kizárólag a katonalovak kiképzésére és gondozására, de igyekszem a lényeg kidomborításával lóval foglalkozó bajtársaimnak hasznos útmutatásokat adni.

Hazánk felszabadulásakor a győzelmes Szovjet Hadsereg több ezer lónak átadásával lehetővé tette, hogy kislétszámú honvédségünk tüzfegyvereinek vontatására és az anyagi szolgálathoz akkor nélkülözhetetlen lóállomány hadosztályainknál rendelkezésre álljon. Ez a lóállomány képezte az első években honvédségünk lóállományának magját és az akkori mostoha ellátási viszonyok ellenére csapatainknak anyagi ellátása mellett (anyag, élelem, szállítás) honvédeinkkel együtt jelentősen kivette részét a romeltakarítási, újjáépítési munkákból. A németek által kifosztott és megbénított területek jelentős részén a mezőgazdasági munkák megindulását ugyancsak honvédségünk eme lóanyaga tette lehetővé. A felszabadító Vörös Hadsereg támogatásával és ösztönzésére honvédségünk a felszabadulást követő első hónapokban nagy erővel fogott hozzá a németek által már elrabolni nem tudott tenyész- és katonalóanyagunk összegyűjtéséhez és különösen a többszáz mén és tenyészkanca felkutatásához és a nehézségeket leküzdő gondos ellátásával nemzetgazdasági szempontból is igen értékes munkát végzett. A tenyészmenek megmentésével a fedezettállomások munkájának elősegítésével, valamint

az elpusztult ország első minőségi tenyészménesének létesítésével honvédségünk a fasiszták által 70 százalékból elpusztított lóállományunk regenerálódását igen komoly léptekkel vitte előre.

Hároméves tervünk sikere lehetővé tette, hogy fejlődő honvédségünk lószükséglete az újból fellendülő hazai tenyésztésünkből úgy minőségi, mint mennyiségi szempontból fedezhető legyen.

Intézetünk — melynek működéséből megállapításaimat ineritem — hosszú időn keresztül vesz részt honvédségünk lóellátásában. Munkájának eredményei, nehézségei és az elért sikerek híven tükrözik vissza azokat a gazdasági és politikai küzdelmeket, melyeket Pártunk és munkásosztályunk irányításával dolgozó népünk az elmúlt harcos évek alatt vívott.

Most csak az elmúlt esztendő alatt szerzett benyomásaimat kívánok részleteiben foglalni.

1. Néphadseregünk fejlődésével és elsősorban a jó politikai nevelőmunka eredményeként honvédségünkben az *öntudatos fegyelem* határozottan megalapozódott. Ezzel azért kívánok foglalkozni, mert nagyértékű lóanyagunkkal észszerű és takarékos gazdálkodást öntudatos fegyelem nélkül folytatni nem tudunk. A lovak gondozása és kiképzése bizonyos lazaságot eredményez, mely még a belrend és a Szolgálati Szabályzatban rögzített katonai előírások maradéktalan végrehajtása esetén sem küszöbölhető ki teljes mértékben. Az élő állattal való lelkiismeretes törődés, a hiányosságok, mulasztások elbírálása, megszüntetése egyszóval az ellenőrzés legalább olyan nehéz feladat elő állítja a fegyelem fenntartása terén a lóval ellátott alakulatok pk-ait, mint például egy gépesített egység pk-át egysége harcképességének fenntartása. Honvédségünk lóanyagában az utolsó év folyamán bekövetkezett lényeges javulás, véleményem szerint, elsősorban az öntudatos fegyelem kifejlődésével megszilárdult anyagi fegyelem eredménye.

2. Az öntudatos fegyelem megalapozása mellett még lovasaink, hajtóink és lovasparancsnokaink *elméleti és gyakorlati tudásának kibővülése* járult hozzá leginkább az utolsó év folyamán lovaink javulásához. Véleményem szerint állategészségügyi szolgálatunk feszes megszervezése mellett ennek köszönhető, hogy az utóbbi hónapokban már csak elvétve fordulnak elő olyan kirívó hiányosságok, mint az elmúlt években. Még most is találok azonban köves úton sebes ügetésben, vagy vágásban hajtó honvédfogattal és láttam sánta lovát dolgoztatni. Az ilyen kíméletlen anyagpazarlásért első fokon mindig a parancsnokokat tegyük felelőssé, mivel ezek az ő nevelőmuknájuk és ellenőrzésük gyengeségeit bizonyítják.

Az utóbbi hónapokban a loátvételek és átadások alkalmával láttam olyan súlyos marsérüléseket, melyeket kétségtelenül a szabálytalan nyergelés okozott. Több esetben a szabálytalan fogatolás, hosszúra eresztett tartóláncok okoztak baleseteket és anyagi károkat. Ezeknek az eseteknek 90 százalékát a kiképzési munka hiányosságai és az egyes pk-ok ellenőrzési kötelességének elmulasztása okozzák és nem az illető hajtó, vagy lovas hanyagsága.

Nyereg- és hámszerszámaink — ha kiképzési szempontokból hagynak is kívánni valót maguk után — jól használhatóak, csak ismernünk kell kezelésüket és állandóan gondoskodjunk karbantartásukról.

3. Mint említettem már, dolgozó népünk hatalmas építőmunkája nyomán lótenyésztésünk is komoly fejlődésnek indult, amit a honvédség részére beszerzett loanyag javuló minősége is igazol. Míg a Horthy-rendszer-alatt a világhírű magyar loanyag legjava a földbirtokosok és tőkések profitja érdekében külföldre vándorolt és hazai célokra (honvédség, kistenyésztők) csak a silány maradék jutott, addig ma a háború okozta hatalmas pusztítás, ellenére is kifogástalan loanyagból válogathatunk.

Itt említem meg, hogy a loanyag kiválasztása igen lelkiismeretesen és szakszerűen történik, amit igazol az a tény, hogy körülbelül 1000 darab lóból mindössze 0.2 százaléknál volt a kiképzés során kezdődő használati hiba (csánkpók, kapta) megállapítható, egyéb rejtett (szavatossági) hibák miatt (rúgós, harapós, karórágó) ugyancsak mindössze 0.3—0.4 százalék bizonyult katonai szolgálatra alkalmatlannak.

A beszerzett lovak izületeinek gyakori kisebbfokú elhasznált-sága, valamint az esetenként (összel, tavasszal) előfordult gyenge erőállapot azt igazolja, hogy az elmaradt formájú kis egyéni gazdálkodások eredményes és takarékos lótenyésztést folytatni nem tudnak és fejlődő állatok időelőtti munkába állításával nemzetgazdaságunknak komoly károkat okoznak. Az ilyen lovakat 3—4 hetes pihentetéssel hozzuk előbb kondícióba. Mint az intézet tapasztalatai mutatják, karámozással a korai és túlzott igénybe-vétel által okozott merevség nagyobb részben megszüntethető és a lovak szabad mozgásukból sokat visszanyernek.

4. A beszerzett loanyag használhatóságáról a rövid kiképzési idő és csökkentett követelmények miatt csak az előfordult letörések, megbetegedések és kirívó esetek nyújtanak elbírálási alapot. A kiképzés folyamán bekövetkezett sérülések használati hibák 90 százalékát a szakszerűtlen gondozás és edzés, ésszerűtlen munka eredményezte. Különösen a súly viseléséhez és mély talajhoz nem szokott lovak fokozott jármódokban való mér-

téktelen mozgatása, valamint a pataápolás elhanyagolása okozott komoly bajokat (ingyulladás, patarepedés). A fegyelem megszárdulása, a parancsnokok gondos kiválasztása, az ellenőrzések végrehajtása e téren rendkívüli javulást eredményezett. Például az elmúlt kiképzési év 8—10 súlyos ingyulladásos és ugyanannyi patarepedéses esetével szemben 1949/50. kiképzési évben mindössze 3 ingyulladás és 2 patarepedés fordult elő, bár a kiképzési munka és a lovak igénybevétele összehasonlíthatatlanul megnövekedett.

Altalánosságban megállapíthatjuk, hogy a beszerzett lóanyag megfelelő edzés (külső életkörülmények megteremtése és tervszerű munka) mellett katonai célokra jól megfelel. Az a tétel, hogy elsősorban ne a szépségen legyen a hangsúly, hanem a jó használhatóságon, különösen a szovjet lovasság győzelmes harcain során, de honvédségünk jelenlegi fejlődési fokán is mindenben helvtállónak bizonyult Lovainknak az 1949/50. évben az országos és házi lovasmérkőzéseken való eredményes részvétele beigazolta, hogy a nem öncélúan, hanem a kiképzéssel összhangban végzett sport és tervszerű munkával elért sporteredmények lovasaink és lovaink edzését jelentősen elősegítik, a kiképzést változatosabbá teszik. A lovassport katonai jelentőségét még abban látom, hogy lehetővé teszi tisztjeinknek és legénységünknek egyaránt megfelelő szakismeretek elsajátítását, az érdeklődés felkeltésével pedig beviszi a tömegekbe a ló iránti szeretetet. Így elérjük azt, hogy honvédeink a lóban hasznos segítő- és fegyvertársukat látják, kímélni és becsülni fogják, jó ellátásuk és gondozásuk szívügyükké válik. Ennek elérésével, mint egysegeink fejlődése igazolja, úgy a pótlókiképzést, mint a lovasok és hajtók szakkiképzését lényegesen könnyebben és eredményesebben hajthatjuk végre.

Vigyáznunk kell azonban arra, hogy lovaink szeretete ne váljék babusgatássá, nehogy a túlzásba vitt ápolás, kényeztetés lovaink edzettségének, igénytelenségének rovására menjen.

5. Lóanyagunk a különböző *járványos megbetegedésekkel szemben általában ellenállóaknak bizonyul*. A tömeges mirigykóros megbetegedések magyarázatát a megváltozott életkörülményeken kívül a hűvös, hideg időben történő vasúti szállítások, mértéktelen edzés és szakszerűtlen kezelésben (áeü. rendszabályok mellőzése) keressük. Jó erőállapotban, megfelelő ellenőrzés és állandó orvosi kezelés mellett ezek a járványhullámok is veszélyteleneknek bizonyultak. A bekövetkezett elhullásokat ez esetben is túlnyomó részben egyéb más belső szervi bajok okozták és a fellépett mirigykór csupán elősegítette a betegség elhatal-

masodását. Az elmúlt időszakban előfordult 2 takonykóros megbetegedés állategészségügyi szolgálatunk ébersége és alaposága folytán még kezdeti stádiumban megállapítást nyert és a beteg egyedek kiirtásával, valamint a szigorú eu. rendszabályokkal minden további fertőzés nélkül lokalizálható volt.

Bár e téren pontos elbírálást nem végezhetünk, kétségtelenül megállapítható, hogy a közepes természetű, zömök és nyugodt vérmérsékletű, az arabs ősök szívósságát örökölt magyar félvéreink úgy a nagytermetű, puhább noniusokkal, mint a sodrott lovakkal szemben minden téren ellenállóbbaknak, szívósabbaknak és jobb takarmányértékessítőknak bizonyulnak. Ismétlem azonban, hogy az általunk eddig támasztott mérsékelt követelményeknek úgy a tápértékben gazdag csanádi, hajdúsági zöldtakarmányon nevelkedett nagy noniusok, mint a dunántúli sodrottak szintén minden tekintetben megfeleltek.

Az előbbi követelményeknek megfelelő lótipus tömeges és tervszerű tenyésztése megfelelő tényészanyag beállításával, valamint az edzésnek már a csikónevelés terén való észszerű alkalmazása országos lótenyésztésünk jövő feladatai közé tartozik.

6. *Lovaink edzése és kiképzése gondos és kielégítő takarmányozás hiányában éppen olyan károkat okoz, mint a tervszerűtlen munka vagy a hanyag ápolás.* Mezőgazdaságunk és kereskedelmünk szocialista fejlődése a korábbi évek takarmánynehézségeit és az e téren uralkodó tervszerűtlenségeket, takarmányüzérkedéseket lényegében már megszüntette, azonban még igen sok javítani valóknak van a takarmánykészletek tárolása, kezelése terén és a takarmányozás észszerű végrehajtásában. E kérdés terén még anyagi és egyéb parancsnokaink is gyakran felületesen járnak el, nem értékelik e két tényező döntő befolyását lóanyagunk állapotára és így nem eléggé kezdeményezőek a nehézségek leküzdésében sem.

Előfordult például, hogy egyik szak. pk. a pótszerezésre kiadott tengerit és zabot keverten etette, más esetben a munka nélkül álló sánta lovaknak a teljes lóápot adták és a pk. meglepetés-sel fogadta, hogy az egyébként szelíd lovak rúgásaikkal súlyos sérüléseket okoztak.

7. Igen gyakran előfordul, hogy a lovaskiképzés követelményeinek megszabásánál nem vesszük eléggé tekintetbe *lóápoló és hajtó honvédeink erős fizikai igénybevételét*, melyet az állandó lekötöttség, a nagy tömegű és súlyos takarmánykészletek gondozása, az istállók takarítása, lovak etetése, ápolása jelent.

Magam is beleestem ebbe a hibába a 47—48-as években és az utolsó hónapok eredményes munkája igazolta, hogy az akkor

előfordult aránytalanul sok sántaság, baleset oka nem utolsósorban az egyébként is hiányosan kiképzett legénység túlzott fizikai igénybevétele volt. Ugyanezt tapasztaltam más egységeknél is például olyan formában, hogy a beosztott loápolókat „üres” idejükben irodák takarítására, stb. vették igénybe, vagy hávonta cserélgették őket nem lovasított honvédekkel. Elsősorban a lovaglás a szervezetnek erős fizikai igénybevételét jelenti, mely kellő erőnlét (edzés) hiányában még egy fiatal, egészséges ember egész munkaerejét is kimeríti és egyéb szellemi vagy fizikai munka elvégzésére is alkalmatlanná válik.

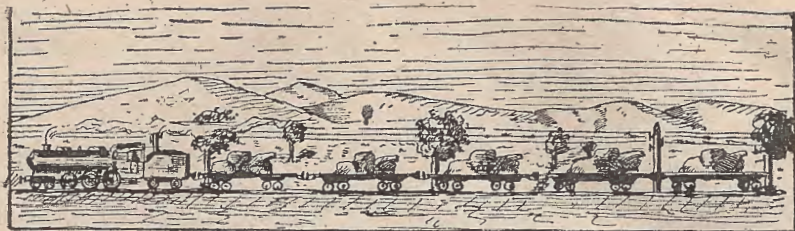
Erről nem szabad soha megfeledkeznie annak a parancsnoknak, ki valamely okból a már kiképzett hajtó vagy lovas honvédet fel akarja váltani.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy honvédségünk jelenlegi loányaga jól használható és katonai célokra megfelel. A mi feladatunk, hogy tervszerű munkával és bánásmóddal ezt az értékes anyagot szívós, edzett, nagy igénybevételeket, nélkülözéseket jól bíró hadihasználható állapotba hozzuk.

Ennek megvalósítása érdekében fontosnak tartom, hogy vezetésünk a lehetőségek és az egyéb feladatok szabta kereteken belül tanfolyamok, összevonások tartásával elsősorban lovas- és fogatos parancsnokaink szaktudását egységes irányítással és gyakorlatias módon az eddigieknél még fokozottabb mértékben fejlessze. E célra elsősorban vonategységeinknél és a lövédfőtelepnél egységes kiképzési tervezetek alapján olyan munka megindítását tartanám célszerűnek, mely ilyen tanfolyamok tartásához gyakorlati alapul szolgálna. Itt elsősorban a pótlókiképzési tervezetek központos összeállítására gondolok, de a modern néphadsereg követelményeinek megfelelően lovas kiképzésünk új alapokra helyezését is fontosnak tartom.

Befejezésül még egyszer hangsúlyozom, hogy dolgozatomban lovas kiképzésének és gondozásának terén csak egyes szempontokat ölel fel. Az általam csak érintett kérdésekre rendeleteink és szaklapjaink hasábjain arra hivatott bajtársainktól nagyjából már választ kaptunk. Feladatunk elsősorban ezek elsajátítása és a gyakorlatban való alkalmazása.

Megállapításaim, tapasztalataim egyoldalúsága miatt is bizonyára gyakran kiegészítésre szorúlnak. Rá kívántam mutatni, — és ez volt céлом is, — hogy értékes loanyagunk óvása és célszerű használata igen fontos honvédségi és nemzetgazdasági érdek. Ezt tudni, gyakorlatban alkalmazni minden parancsnoknak kötelessége és ha ehhez gondolatokat tudtam kelteni, soraim elérték céljukat.

KÖZLEKEDÉSI SZOLGÁLAT.

MIHÁLYI GYULA főhadnagy

Katonai szállítások, különös tekintettel a vasúton történő szállításokra.

A közlekedési szolgálat helyes ellátása lényeges befolyást gyakorol az egész ország gazdasági életére, békében és háborúban egyaránt. Háborúban döntő kihatással lehet a hadműveletekre.

A honvédelem szempontjából a szállítást két főcsoportra oszthatjuk:

1. békeszállítások,
2. háborús szállítások.

Mindkét csoporton belül beszélnünk kell emberek, illetve csapatok szállításáról és anyagszállításról.

A szállításokat, a benne résztvevő szállítóeszközök figyelembevételével csoportosíthatjuk: szárazföldi szállításokra, azon belül vasúti és közúti járművekkel történő szállításra, vízi szállításra, vagy légi szállításra.

Honvédelmi szempontból mindháromnak óriási jelentősége van.

Ha a szállítást a benne résztvevő járművek alapján teszünk vizsgálat tárgyává, meg kell állapítanunk a szárazföldi szállításnál, hogy a vasút, az, amely nagy tömeget, 1000—2000 tonnát, nagy távolságon, elég nagy sebességgel (átlagban véve 30—60 km/ó), mondható, kielégíthető pontossággal, nem túl nagy üzemi költséggel szállít. A közúti járművek közül az állati vontatású országos járművek súly- és térfogat-kihasználás, valamint gyorsaság szempontjából meg sem közelítik a vasutat, azonban mozgékonyaságuknál fogva rövidebb, kisméretű szállításokra, különösen alkalomszerű szállításokra alkalmasak.

A modern szállítás egyik legtökéletesebb szállítóeszköze a gépjármű. Előnye a gyors mozgás és sokrétű alkalmazhatóság, hátránya ellenben, hogy nagy tömeg és térfogat mozgatására még a mai fejlett korában sem mondható tökéletesnek. Tömeges szállításnál üzemanyagfogyasztása elég nagy.

A vízijárművekkel való szállítás kimondottan a tömegszállítást szolgálja. Hibája a lassúság és (folyami hajózásnál) pályáját tekintve, a kötöttsége.

A légi szállítás a legnagyobb sebességű szállítás, de csak kisebb súly- és térfogatkivhasználással és igen magas üzemköltséggel (120-szoros géperő tonnánként). Kis megterheléssel a repülőgép rövid idő alatt óriási távolságok legyőzésére képes.

Ezekután tegyük vizsgálat tárgyává a szállításnak azt a fajtáját, amelyet még ma is, de jövőben is igen hosszú időn át fogunk a legtöbbet igénybe venni a kisebb és a nagyobb méretű ember-, illetve csapat- és anyagszállításnál: a vasúton történő szállítás. Meg kell állapítani, hogy a honvédség részéről történő békebeli vasúti szállítások csak akkor helyesek; ha azokat úgy hajtjuk végre, mintha az háborúban történne, mert ezzel a szállításban résztvevő honvéd egyén vagy katonai szerv, intézet, alakulat gyakorlatot szerez és így háború esetén a legnagyobb begyakorlottsággal, tapasztalattal rendelkezve, bármilyen helyzetben meg tudja helyét állni. Ennek alapfeltétele a legmesszebbmenő fegyelem és az eméletről gyakorlattá átment tudás. Pontos és biztos szállítás csak a szállító és a szállítandó legnagyobb fegyelmével és megfelelő képzettségével lehetséges.

Szocializmust építő dolgozó népünk a vasútnál is megteremtette a munka hőseit, akik a teljesítőképeség magas fokát érték el és a 2000 tonnás vonatokkal, az 500 km-es mozgalommal, a kocsifordulónak az 1945-ös 12 napról a mai 3 és fél napra való csökkentésével a belső tartalékokat a legmesszebbmenően feltárták. Ma a vasúton ugyanannyi gördülőanyaggal 3 és félszer annyit tudunk szállítani, mint 1945-ben. Szocialista gazdaságunk igen gyorsan emelkedő vonala megkívánja azt, hogy a szállításban minden egyes vasúti jármű fel legyen használva, tehát a kocsiknak hosszabb időn át való ácsorgása, üres állapotban való tárolása, valamint a ki- és berakási idő megnyújtása veszélyezteti tervegazdálkodásunkat. Ezért a legnagyobb körültekintéssel és fegyelemmel kell eljárni a szállításoknál.

Mit vegyünk különösen alapos vizsgálat tárgyává?

1. Szállításoknál a vasúti közegekkel egyetértésben járjunk el, a szabályokat, utasításokat feltétlenül tartsuk be.

2. Csak a legszükségesebb mennyiségű vasúti kocsit igényeljük.

3. A rakodóteret a lehető leggazdaságosabban használjuk ki.

4. A be- és kirakási időket feltétlen tartjuk be. (Versenyszerű legyen.)

5. A megrakott kocsikat és kirakott kocsikat azonnal jelentjük a vasúti közegeknek.

6. A rakodóeszközöket és kocsikat mint sajátunkat kezeljük.

7. Feltétlenül ismerni kell a G—11. Katonai díjszabást szállításoknál, hogy helyesen járjunk el.

A vasúton történő szállítások, pénzügyi szempontokat alapul véve, lehetnek készpénzfizetéses és hitelezett szállítások, ami azt jelenti, hogy a vasút által feljesített szolgáltatásokért vagy a szállítás alkalmával, vagy pedig egy későbbi időpontban, tehát utólag fizet a Honvédség.

A menetdíjak általában véve a mindenkori polgári menetdíj 50 %-át teszik ki. Ettől az elvtől a szabadságos igazolvánnyal utazó honvédeknel van eltérés. További eltérés még a menetdíjkiszámításnál az, hogy míg a polgári menetdíjnál Budapest metszéspontnak számít, addig a katonai menetdíjszámításnál nem, tehát a Budapesten át történő utazásnál a kilométerek számát össze kell adni és az összes kilométer után kell a menetdíjat kiszámítani.

Fontos eltérés még a polgári utazástól, hogy katonai utazásoknál a menetjegyet az utazás megkezdésétől számítva, 24 órával előbb meg lehet váltani és az utazási okmány érvénytartamáig, de legfeljebb 14 napig érvényes. Ha az utazási okmány érvénytartama az utazás alatt jár le, a menetjegy a célállomásig útmegszakítás nélkül érvényes.

Katonadíjszabás alapján lehet utazni, ha:

- a) érvényes katonai utazási okmánnyal rendelkezünk,
- b) érvényes katonai utazási okmány alapján menetjegyet váltottunk vagy a hitelezettet érvényesítettük,
- c) az utazási okmánynak megfelelő vonatot és osztályt veszünk igénybe.

Utazási okmányok:

Menetlevél,

Szállítmánylevél,

Katonai behívójegy,

Leszerelési jegy,

Menetigazolvány,

Szabadságolási igazolvány.

A megnevezett utazási okmányokkal történő utazásnál az

egyenruhaviselés nem feltétel, de az utazási okmányra való jogosultságot a vasúti közeg felszólítására igazolni kell. (Szolg. Szab. II. rész 291. pontja.)

Ha valaki katonai mivoltát igazolja és menetjegye nincs, az utazásból kizárni nem szabad, ellenben a vasút által felvett jegyzőkönyvet köteles aláírni. Katonai díjszabás alapján lehet utazni sebes-, személy, vegyesvonalokon és ha az utazási okmányok közül a menetlevél a gyorsvonatra is érvényesítve van, azon is. Az utazási okmány faja mindig meghatározza a vonatnemek használhatóságát is. A vonatnemek használata mellett igen fontos a kocsiosztály is. A honvédség terhére történő utazásoknál az igénybevehető kocsiosztály a fizetési fokozatnak és utazási okmánynak függvénye.

Az utazást a kiindulási és célállomás között bármely más állomáson meg lehet kezdeni. Meg lehet szakítani a utazást többször is, de a vasútállomáson a megszakítást igazoltatni kell.

Különkocsit vagy kocsiszakaszt is igénybe lehet venni, de azt az előző nap a felszállási állomáson írásban vagy távbeszélőn meg kell rendelni. Ebben az esetben a kocsiiban, illetve a szakaszban levő ülőhelyek után kell menetdíjat fizetni. Ha ennél több utas van, akkor az utasok száma után kell fizetni. A bevitt tárgyak fuvarozása díjmentes. Különösen fontos ez utóbbi a futárszolgálatnál.

Tömeges utazásoknál (szabadságolás) a parancsnokságoknak kell gondoskodni a zavartalan utazásokról. Teendők:

1. Az állomásparancsnokságok legalább két nappal (esetleg 1 nappal) közölgjék a MAV-val az utazók számát, útirányonként csoportosítva, hogy a MAV a szerelvényeit meg tudja erősíteni.

2. A menetjegyet fél—egy nappal váltsák meg a vonat indulása előtt, a torlódás elkerülése végett.

3. Az utazás előtt fel kell hívni az utazó honvéd egyének figyelmét az utazás alatt követendő eljárásra (különösen a vonatnem és kocsiosztály használatára és a készpénzfizetéses utazási okmányoknál a jegyváltásra). Nagyobb csoportoknál a rend fenntartásának biztosítása érdekében célszerű egy rangidőt kijelölni. Kézipoggyászt 20 kg súlyig személykocsiba mindenki vihet magával 70×70×70 cm nagyságig. Meg nem engedett anyagokat, mint pl. benzint, kőolajat, robbanóanyagot stb. a személykocsiba bevinni nem szabad.

Azokat a csomagokat, amelyek súly vagy térfogat tekintetében eltérnek a kézipoggyásztól, de úti szükségletet képeznek, útipoggyászként fel kell adni. Fuvardíja a polgári fuvardíj

50%-a. Itt meg kell említeni azt, hogy ha a menetlevélen úti-poggyász előírva nincs, a MÁV akkor is felyeszi, de ilyenkor a vevényt az utazó honvéd egyénnek alá kell írnia.

A vasút a honvédség tulajdonát képező, vagy használatában levő árukat, amelyeket katonai fuvarokmányokkal adnak fel, a Katonadíjszabás alapján fuvarozza. A fuvarokmányon a feladó és címzett közül az egyiknek a honvédséghez tartozónak kell lennie. Ha a Katonadíjszabás szerint esedékes fuvardíj drágább, mint a polgári fuvardíjszabás, illetve kihirdetett díj-kedvezmény határozványai és díjtételei alapján adódó fuvardíj, akkor az alacsonyabb fuvardíjat kell számítani.

Katonai küldeményekhez kísérőt is lehet adni, ezt a fuvarokmányra fel kell jegyezni és a használt vonatnemnek megfelelően 3. oszt. kocsijegyet kell váltani.

Áruküldeményt fel lehet adni darabáruként vagy kocsirakományú áruként. Darabárúnál a súlyhatár 5000 kg. Ezt a vasút más áruval gyűjtőkocsiban szállítja.

A fuvardíjakat általában a küldemény súlya alapján kell számítani. Kivételek az élő szállítmányok, melyeknél rakterület szolgál alapul.

Lehet árut feladni súlybevallással is, de ezt csak akkor tegyük meg, ha kétséget kizáróan tudjuk az áru súlyát. Egyébként minden küldeményre kérjünk hivatalos súlymegállapítást.

Ha katonai érdek úgy kívánja, 5000 kg-nál kisebb súlyú küldeményt is fel lehet adni kocsirakományként. Ilyenkor a tényleges súlyért, de legalább 2000 kg-ért kell a fuvardíjat számolni, feltéve, hogy 5000 kg kocsirakományú díjtétel alapján nem olcsóbb.

A fuvarozás módja lehet gyors- és teherháru, ami azt jelenti, hogy a gyorsárut a gyorstehervonatok, kivételes esetben személyvonatok, teherárut pedig a tehervonatok továbbítják.

A fuvardíj-fizetés történhet a feladáskor, ez a bérmentve szállítás, történhet a küldemény átvételekor, ez fuvardíj-átutalásos szállítás, utólagosan a H. M. által fizetve, ez hitelezett szállítás.

Hitelezett szállítás csak H. M. rendelet alapján lehetséges.

Általában véve, áru és élő állatok vasúti szállítását szakközegek végezzék, mert a szabályok nem ismerete jelenős fuvardíjtöbbletet eredményez. Különösen fennáll ez az élő állatok és különböző járművek fuvarozásánál, ahol igen sokféle kedvezményt és feltételt szab meg a Katonadíjszabás.

Igen nagy tömegű szállításnál különvonatot is lehet igénybe venni. Itt a fuvardíj tengely-kilométerenként 110 fillér, tekintet

nélkül a rakományokra, de legalább 600 Ft fuvardíjat kell elérni. Legalább 40 tengelyből álló egy fuvarokmánnyal feladott katonai zárt szállítmányokért ugyancsak az előbbi fuvardíjat kell fizetni.

Különös jelentőségűek a csapatszállítások.

A második világháború bebizonyította, hogy a vasúti szállítások megszervezése és végrehajtása a hadműveletek sikerét igen lényegesen befolyásolja.

A Szovjet Hadseregben a tüzérség és a páncélos alakulatok nagy teljesítményei azért voltak lehetségesek, mert az utánpótlás mindig tudta követni az előretörő csapatot.

A támadáshoz vagy ellentámadáshoz való előkészítés, továbbá a kiűrtés csak úgy lehetséges, ha a közlekedési szolgálat tökéletesen működik. Ez csak részben nyugszik a katonai és polgári szerveken. A tökéletes végrehajtáshoz, a csapatoknak a szállítás helyes előkészítésével, a berakás és kirakás gyors és szervezett végrehajtásával, végül a szállítás alatti szabályszerű magatartással kell hozzájárulni. Ezt pedig már békében, alapos kiképzéssel kell elsajátítani.

A csapatszállítások terén is óriási fejlődés mutatkozik az első világháború óta: Pl. míg az első világháborúban az Érsekújvár—Márchegy-vonal befutásához katonavonatokkal (108 km) 12 óra volt szükséges, addig a második világháborúban Ujzsolna—Lipótvár (137 km) szakaszt 4 óra 30 perc alatt futotta meg. Ma már a szocialista közlekedés következtében a Cegléd—Szeged-vonalon, 117,8 kilométeren a sztáhanovista vonat személyzete 2200 tonnát 2 óra 14 perc alatt továbbít. Tehát amint látjuk, a közlekedési szervek igen nagy teljesítményt mutatnak fel.

A vasúti csapatszállításoknál a teendőket 4 főcsoportra oszthatjuk:

1. A szállítások előkészítése.
2. A berakás.
3. Szállítás alatti teendők és magatartás.
4. Kirakás.

A csapatszállítás szállítási parancs alapján történik, amelynek tartalmaznia kell mindazokat a rendelkezéseket, amelyek alapján az érdekelt csapat megtudja mit, mikor, hová kell szállítani, milyen fuvarozási okmánnyal és mely katonai közlekedési szerv (vasútvonal parancsnokság) útján bonyolódik le. Ezután kerül sor a csapat szállítási számvetésének elkészítésére azért, hogy megfelelő gördülőanyagot tudjon biztosítani a vasút. A

katonai szállítmányok nem annyira súlyosak, mint nagy ter-
fogatúak, tehát a rakterület a döntő.

Katonai szállítás szempontjából milyen vasúti kocsikról
beszélhetünk?

1. Parancsnoki kőcsi A, B; C személykocsik, illetve G—leg,
3—20 főig.

2. G—leg. kőcsi (fedett kőcsi) 35—40 fő, 25 kerékpáros.

3. G—ló (fedett) 6 nagy, vagy 8 kis ló számára.

4. G—anyag kőcsi 10—15, esetleg 20 tonnás (Gzk, Kz,
stb.) kocsik.

5. N kocsik (úgynevezett pöre, oldalfalak és tető nélküli
kocsik.) 10—50 tonnáig, esetleg 80 tonnáig. Harckocsik, roham-
lövegek, gépjárművek szállítására.

6. I kocsik kiemelhető oldal- és végajtókkal, 10—20 tonna
teherbírásig. Ojmú., gjmú., lövegek., mkp., taliga, stb. szállítá-
sára alkalmas.

7. S kocsik lehajtható alacsony oldal- és végfallal 10—40
tonna hordképességig, legkülönbözőbb rakományokkal megtrak-
tható; általában véve igen hosszú kocsik.

Az itt felsorolt kocsik közül kell összeállítani a szerelvényt,
figyelembevéve az elszállítandó rakterületet és raksúlyt.

Parancsnoki kocsikul jobb ha G—leg. kocsit használunk fel,
mert a többi kocsiktól nem üt el.

Egy szerelvényt úgy képezzünk ki, hogy 100 tengelynél
nagyobb ne legyen és úgy állítsuk össze, hogy ha vasúttechnikai
szempontból szükséges, bármikor kétfelé lehessen osztani. Azo-
nos be- illetve kirakó állomás legyen az egész szerelvény
részére, egy szerelvényre lehetőleg egy csapathoz tartozó egysé-
gek kerüljenek. Ha az egész csapat számára megvan a szállí-
tási terv, akkor azon belül az egyes szerelvények berakási ter-
vét el kell készíteni. Ehhez szükséges a vasútállomás szemre-
vételezése az odavezető utakkal, készenléti helyekkel. Kocsik
rakodási sorrendjét, vonaton való elhelyezését és a rakodást
végző rakodó és tolató részlegek munkáját meg kell állapítani.

Berakásnál a főhangsúly: a terv alapján a rakodó tiszt
feltétlen irányítson és irányítása folyamatos munkát eredmé-
nyezzen.

Rakodásnál csak az éppen berakó alakulat, egység tartóz-
kodjon az állomáson.

A felrakott anyagot, járműveket tökéletesen rögzítsük; szá-
mítsunk arra, hogy a mostani vasúti teljesítmények arra irá-
nyulnak, hogy megállás nélkül, nagy távolságon át, nagy sebes-

séggel továbbítsuk a vonatokat, ami igen sokszor mozgásba hozza a kocsira rakott anyagot.

Berakás után a rakodó tiszt, szállítmányparancsnok és a szerelvény vonatvezetője feltétlen szemlélje meg a vonatot.

Ezután a fuvarakományokat (menetlevél) kiállítva, a szállítmányt a szállítmányparancsnok a vasútpénztárnál adja fel.

Szállítás közbeni kiszállásokat kerüljük. 5 percnél rövidebb tartózkodásnál nincs kiszállás, 5—10 percig tartó megállásnál esetleg egyes emberek szállhatnak ki. Hosszabb időzés esetéi meghatározott területen tartózkodjon a legénység. Ebédre 60 perc, reggelire, vacsorára 30—30 perc számítható. Az étkezési helyeket a vonalparancsnokság jelöli ki, ezért előre érdeklődni kell.

Mindenkinek tudnia kell a szállítmánya számát.

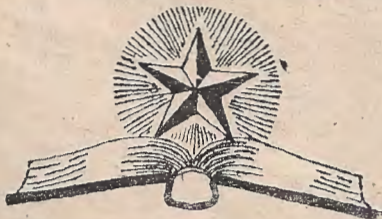
Szállítás közben feltétlen tartsuk be a vasút által kiadott közlekedési szabályzatokat, utasításokat, rendelkezéseket, — önkényesen ne intézkedjünk.

A kirakó helyre történő megérkezéskor a kiszállási parancs után a rakodó tiszt intézkedései szerint történik a kirakás, lehetőleg úgy, hogy a kirakott rész azonnal vonuljon el a kirakás helyéről egy gyülekezőhelyre.

Berakásnál, szállítás közben, kirakásnál mindig tartsuk szem előtt, hogy a vasúti berendezések, kocsik meg ne rongálódjanak, mert hiszen azok a nép vagyona, mindnyájunk tulajdona.

Igen fontos még az, hogy a legnagyobb körültekintéssel járjunk el az éberség terén is. A kocsik oldalfalát ne engedjük felesleges feliratokkal ellátni.

Az eddig leírtak csak rövid vázlatát adták a vasúton történő szállításnak és azokat a helyeket, ahol igen sokszor hibák merülnek fel szállítás közben. A vasúton történő szállításnál mindig vegyük figyelembe, hogy a szállítás alatt egy hatalmas üzem dolgozóival érintkezünk, akiknek munkája az egész ország életére kihat. Ne akadályt gördítsünk munkájuk elé, hanem fegyelmezett magatartással, helyes eljárással, gyorsabbá, biztosabbá tegyük saját magunk, de mások szállítását is.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

F. N. szds.: „A csekkforgalom gyakorlati fontossága” c. cikkének fogalmazása nem pü. szakemberek számára nem érthető. — Érvényben lévő csekkszámra megnevezéseket használni tilos. E szempontok figyelembevételével írjon folyóiratunkba.

Cs. S. alhdgy.: „Honvédségünk ruházati anyagának eredete, raktározása és karbantartása” c. cikke jó elméleti tudásról tesz tanúságot, de nem elég gyakorlatias. Írjon ebben a tárgykörben, de támassza alá gyakorlati tapasztalataival.

V. L. fhdgy.: „A hitelkeret gazdálkodásról” c. cikkének megírása óta történt változások folytán a cikk aktualitását elveszítette.

O. J. őrgy.: „A legújabb élelmezési rendszerünk” c. cikke lendületes, jó munka, de az élelmező szolgálatban várható változások cikkét időszerűtlennek tették. Újabb szakmai cikkét egyébként szívesen leközzöljük.

T. J. alez.: „Ezred segélyhely működése támadásban” c. cikke célkitűzésében nagyon helyes, azonban a felvetett gondolatokat hiányosan és nem szabatosan tárgyalja. Ha mondanivalót jobban rendszerezi, cikkeit leközzöljük.

D. F. őrgy.: „Az új anyagnyilvántartási rendszerünkről” c. munkája folyóiratunk célkitűzéseinek nem felel meg.

B. L. alez.: „5 év eredményei Néphadseregünk szemszögéből nézve” c. munkája jó, azonban folyóiratunk fő célkitűzéseit nem követi.

K. I. fhdgy.: „Miképpen tudja a hadtáparancsnok az anyagi fegyelmet megszilárdítani” c. cikkének alap gondolata igen helyes, azonban kiejtésén hiányzik az eredeti gondolat. Örömmel vennénk, ha cikkét felrészítené és tapasztalataiból, vett példákkal átdolgozná és kiegészítené.